PROGRAMMA-BEGROTING 2020-2023

INHOUD

Inhoud....1
Voorwoord begroting 2020-2023....2
Leeswijzer....12

Deel A: Programmabegroting....14

Programma 1: Mens & Samenleving....15
Programma 2: Landschap, natuur en water....27
Programma 3: Duurzaam wonen....35
Programma 4: Dienstverlening en besturen....47
Programma 5: Financiën en middelen....60

Deel B Paragrafen....69

Paragraaf 1: Lokale heffingen....70
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing....81
Paragraaf 3: Kapitaalgoederen....98
Paragraaf 4: Financiering....104
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering....110
Paragraaf 6: Verbonden partijen....119
Paragraaf 7: Grondbeleid....152

Deel C Financiële begroting....158

Overzicht kosten per beleidsveld (informatief)....159
Recapitulatie begroting en meerjarenraming....172

Voorwoord begroting 2020-2023

In het bestuursakkoord 2019 - 2022 is de richting bepaald waarin het huidige college invulling wil geven aan de toekomst van Eijsden-Margraten. Deze koers vraagt om Anders Durven Doen. De term “anders” betekent dat een omslag gemaakt wordt op drie hoofdpunten: bestuursstijl, zorgzame samenleving en duurzaamheid. Intensivering van beleid vindt vanuit het bestuursakkoord plaats ten aanzien van de thema’s landschap en infrastructuur. Het “durven” en “doen“ krijgt betekenis door de gewenste verandering te verwezenlijken door daadwerkelijk concrete stappen te zetten. Dat is waar dit college voor gaat!

Zoals u in de Kadernota hebt kunnen lezen, zijn de opgaven waar we de komende jaren voor staan groot. De vele maatschappelijke ontwikkelingen, die gevoed worden door technologische ontwikkelingen en een veranderende levensstijl, worden versterkt door de transformaties die plaatsvinden op het gebied van landbouw, economie, het sociaal domein en duurzaamheid. Maar daarnaast zien we een structurele forse kostenstijging ten aanzien van verbonden partijen, binnen het sociaal domein in het bijzonder op het vlak van de jeugdzorg alsmede op het gebied van personele kosten vanwege cao-ontwikkelingen.

In het licht van Cittaslow wordt grote waarde gehecht aan behoud en versterking van het DNA van Eijsden-Margraten. Authenticiteit, Gastvriendelijkheid, Fijnschaligheid, Unieke ligging en het hebben van Aandacht voor elkaar vormen de waarden die dit DNA typeren. Dit maakt dat het goed leven, wonen en werken is in onze gemeente. Het woon- en leefklimaat in de dorpen is van hoog niveau, mede door de sterke sociale verhoudingen, de gezonde economische basis, het goede voorzieningenniveau en de hoge kwaliteit van het landschap.

Kijkend naar de inhoudelijke en financiële opgaven waar we voor staan dienen deze periode heldere keuzes te worden gemaakt. Niet alles is meer mogelijk. Niet alleen wat betreft de gemeentelijke middelen, maar ook niet wat betreft de ambtelijke capaciteit en evenmin omdat het past bij de gemeente, de gemeenschap of de organisatie die we willen zijn.

Focus

Om er voor zorg te dragen dat de Cittaslow-waarden en de kwaliteit van leven in onze gemeente op een hoog niveau blijven, heeft het college er voor gekozen om het komende jaar haar focus met name te richten op onderstaande thema’s en deze daadkrachtig en slagvaardig op te pakken. Samen met de organisatie die zich ten doel gesteld heeft om zich door te ontwikkelen tot een vitale, klantgerichte, resultaatgerichte en wendbare organisatie wordt doelgericht gewerkt aan en gestuurd op de opgaven die voor liggen.
In 2020 gaan we ons richten op een viertal **prioritaire thema’s**:

1. Landschap, Landbouw en Plattelandseconomie

Op het gebied van Landbouw en Landschap zien we diverse ambities en opgaven op ons afkomen. Deze hebben hoofdzakelijk betrekking op (a) het beheer en het ontwikkelen van het landschap gericht op het versterken van de biodiversiteit en attractiviteit van het landschap, (b) het vitaliseren en verbreden van het ondernemerschap in de agrarische sector met verbinding naar vraagstukken op het gebied van landschapsbeheer, duurzaamheid, leegstand, erfgoedbeheer, toerisme en recreatie en (c) het stimuleren van lokale productie- en distributieketens rondom fruit, groente en wijn.
We staan dan ook aan de vooravond van vele uitdagingen in het buitengebied die een transitie binnen de Landbouw in beweging gaan brengen waarbij het zoeken is naar de juiste balans voor behoud van de authenticiteit van het landschap. Deze opgaven zijn inmiddels onderkend binnen het Middengebied.

Prioritaire ontwikkelingen waar in 2020 op ingezet wordt zijn:

- het verbinden van de thema's Landbouw, Landschap en Plattelandseconomie waarbij activiteiten en investeringen in samenhang moeten worden bezien en in relatie tot onderstaande ontwikkelingen;
- uitvoering geven aan het programma Buitengewoon Buitengebied, waarbij vraagstukken rondom de toekomstontwikkeling van het landschap en de landbouw enerzijds en vraagstukken rondom circulaire economie, behoud van erfgoed, en het benutten van toeristische kansen integraal onderdeel vanuit maken;
- uitvoering geven aan het project Middenterras, waarbij gestuurd wordt op de realisatie van te onderscheiden ontwikkelgebieden, hetgeen zowel toeristische als landschappelijke/agrarische vraagstukken herbergt. Door de sluiting van de jeugdgevangenis zal het ontwikkelgebied rondom de Keerberg in afstemming met de Provincie versneld opgepakt moeten worden;
- uitvoering geven aan het project Zuidelijk Maasdal wordt gecontinueerd. Gezien het feit dat dit een lange termijn ontwikkeling betreft, zal het komende jaar in deze een meer volgende houding worden ingenomen;
- het in samenwerking met Lijn50 opstellen van een Omgevingsvisie, waarbij de opbrengsten en ontwikkelingen uit het Buitengewoon Buitengebied en het Middenterras worden meegenomen.

2. Lifestyle

Onze levensstijl transformeert. We worden bewuster van en gaan bewuster om met wat we eten, kopen en wat we voor het plezier doen met oog voor het culturele leven. Vanuit deze optiek wil dit college vanaf 2020 meer accenten leggen op de thema's positieve gezondheid en gezonde voeding.

Prioritaire ontwikkelingen waar in 2020 op ingezet wordt zijn:

- een ontwikkelagenda uitrollen gericht op het bevorderen van positieve gezondheid;
- bewegen/sporten stimuleren (JOGG, Gezonde scholen, beweeg onderwijs, gezonde sportkantines etc.);

- gezonde voeding stimuleren vanuit de aanbod- en vraagkant (o.a. ‘’met fruit er op uit‘’);
- immaterieel erfgoed, zijnde het culturele leven, versterken, verbinden en verankeren met name gericht op tradities zoals de cramignon en de muzikale identiteit van deze gemeente.

3. Duurzaamheid, Klimaat & Energie

De opgaven vanuit Cittaslow op het gebied van duurzaamheid (inclusief energie en klimaat, lucht, water en geluid alsmede biodiversiteit) vragen om een aanpak à la Buitengewoon Buitengebied, waarbij in een krachtig samenspel tussen organisatie, bestuur en raad de opgaven daadkrachtig ter hand worden genomen.
Nadrukkelijke focus zal plaatsvinden rondom de opgaven op het gebied van energie en klimaat. Het Klimaatakkoord laat zien dat gemeenten de komende jaren een stevige bijdrage moeten gaan leveren aan de energietransitie. Daarbovenop hebben wij op basis van de Klimaatwet en onze eigen visie zelf stevige klimaatambities benoemd.
Deze ontwikkelingen vergen de komende jaren veel inzet en uitgebreide gesprekken met inwoners en andere betrokkenen. In 2020 ligt de nadruk nog op beleidsontwikkeling, bewustwording creëren, stimuleren en faciliteren van duurzaamheidsmaatregelen. In de jaren erna zal het accent meer komen te liggen op uitvoering. Zo moeten de afspraken en maatregelen uit de RES (Regionale Energie Strategie) en Transitievisie warmte verwerkt worden in ruimtelijke plannen, uitvoeringsplannen en wijkaanpakken.

Prioritaire ontwikkelingen waar in 2020 op ingezet wordt zijn:

- opstellen van een duurzaamheidsagenda;
- uitvoering geven aan een uitvoeringsprogramma klimaat en energie;
- opstellen van een Transitievisie Warmte en Regionale Energie Strategie.

4. Woningbouw

Gezien de demografische ontwikkelingen zal de gemeente moeten inspelen op veranderende woon- en leefbehoeften. Op grond van het bestuursakkoord en de recentelijk vastgestelde Woonvisie wordt verwacht dat de komende tijd geïnvesteerd wordt in projecten en maatregelen die geënt zijn op het huisvesten van de doelgroepen jongeren en senioren en het bevorderen van doorstroming. Ook huisvesting voor ‘’nieuwe doelgroepen’’ zoals kenniswerkers/expats en statushouders verdient nadrukkelijke aandacht.

Prioritaire ontwikkelingen waar op ingezet wordt zijn:

- afbouwen uitbreidingsplannen in Eijsden (’t Veldje), Margraten (Bloesemgaard), Cadier en Keer (de Bongerd), Sint Geertruid (Karreweg) en Banholt (Mheerderweg) ;
- realiseren zorgwoningen in Gronsveld (Kampweg);
- voorbereiden van woningbouw in andere kernen naar behoefte b.v. in Mheer en Oost-Maarland;

- stimuleren en faciliteren herinvulling van leegkomende complexen;
- ten aanzien van nieuwe en bestaande koopwoningen wordt ingezet op het levensloopbestendig/aanpasbaar maken van de woningen en het verduurzamen van woningen;
- realiseren huisvestingsopgave rondom statushouders conform rijksafspraken.

Vanuit de overige **transformatie-opgaven** alsmede vanuit **bedrijfsvoering technisch** oogpunt zal in 2020 de focus komen te liggen op de volgende thema's.

A. Sociaal Domein

Hoewel de discussie in het sociaal domein de laatste tijd veel over geld gaat, mag dat niet ten koste gaan van de aandacht voor goede ondersteuning van kwetsbare inwoners. Uitgangspunt is om al onze inwoners zo goed mogelijk mee te laten doen aan de samenleving, door te werken, onderwijs te volgen, vrijwilligerswerk te verrichten en naar elkaar om te zien. De gemeente zal hierin zo veel mogelijk blijven in ondersteunen.

Dat laat onverlet dat de tekorten in het sociaal domein ons nog steeds voor grote uitdagingen plaatsen. Zelfs nu het Rijk extra geld uittrekt voor Jeugdhulp. Hoe de uitgaven zich in 2020 voor jeugd, Wmo en Participatie zich ontwikkelen blijft op dit moment lastig te voorspellen. De grootste opgave voor de komende jaren betreft dan ook het treffen van maatregelen om "in control" te komen, hulp en ondersteuning effectief in te zetten en het aantal inwoners dat hierop een beroep doet te verkleinen.

De focus in 2020 is gericht op een **transformatie-agenda**, inhoudende o.a.:

- het aanbieden van toegankelijke en betaalbare voorzieningen;
- het verkleinen van de instroom van nieuwe cliënten;
- inzetten van preventiemaatregelen gericht op geestelijke, lichamelijke, sociale en financiële gezondheid, waarbij centraal staat het benutten van de kansen rondom de individuele en collectieve kracht;
- efficiënt organiseren van zorg en ondersteuning;
- grip krijgen op het kostenpatroon en ombuigen van de structureel toenemende kosten;
- aanscherping van de regierol rondom het toezicht op zorgverlening en het verlenen van adequate zorg;
- het genereren van adequate bestuurlijke stuurinformatie.

B. Openbare Ruimte

Een kwalitatief goed onderhouden openbare ruimte draagt bij aan het bieden van een fijne leefomgeving aan onze inwoners, ondernemers en bezoekers. De Provincie stelt daarbij eisen aan het hebben van een onderhoudsprogramma voor openbare ruimte en rondom het in bezit hebben van vastgoed.

De focus in 2020 is gericht op het **MIP & MOP**, inhoudende o.a.:

- in 2020 het inrichten en het sturen op de realisatie van een MIP (meerjaren investeringsprogramma) en het MOP (meerjaren onderhoudsprogramma) aangescherpt worden;
- het genereren van adequate bestuurlijke stuurinformatie.

C. Vastgoed en grondeigendommen

De gemeente heeft ruim 65 panden/accommodaties in haar bezit. Beheren van vastgoed is geen corebusiness van de gemeente. Daarbij komt nog dat de komende tijd deze panden verder verduurzaamd moeten worden, waarmee naar verwachting grote investeringen gemoeid zullen zijn. Dit college is dan ook voornemens om een deel van de vastgoedportefeuille versneld af te stoten en zo mogelijk werkzaamheden rondom vastgoed en grondeigendommen te outsourcen. Hierdoor zijn minder investeringen nodig, kunnen incidentele opbrengsten gegenereerd worden en is minder capaciteit nodig, hetgeen in structurele zin financiële ruimte zal bieden. De bijbehorende huuropbrengsten zullen echter als gevolg hiervan ook afnemen.

De focus in 2020 is gericht op de **afbouw van de Vastgoedportefeuille**, inhoudende o.a.:

- uitvoering geven aan een nog nader op te stellen verkoopplan vastgoedportefeuille;
- onderzoeken uitbesteden beheerwerkzaamheden voor vastgoed en gronden.

D. Dienstverlening

Het uit 2012 daterende dienstverleningsconcept is aan herziening toe. De praktijkervaringen tot nu toe en veranderingen in onze omgeving onder druk van de digitale transformatie, vragen om een nieuwe inrichting van onze dienstverlening zodat we in de toekomst onze burgers nog beter van dienst kunnen zijn. In de 2^{e} helft van 2019 is een start gemaakt met het opstellen van een nieuwe dienstverleningsvisie. Deze aanzet komt tot stand op basis van analyse van de ontwikkelingen om ons heen, de gemeentelijke ambitie ten aanzien van dienstverlening zoals vastgelegd in reeds vastgestelde (beleids)documenten, de uitkomsten van uitgevoerde onderzoeken en de kernwaarden voor onze organisatie (Betrokken, Leergierig, Open, Klantgericht).

De focus in 2020 is gericht op het implementeren van **een nieuw dienstverleningsconcept**, inhoudende:

- het accorderen van een breed gedragen en vastgestelde dienstverleningsvisie welke vervolgens geïmplementeerd wordt. Het implementeren van een dienstverleningsvisie in de organisatie die aansluit bij de behoeften van de burger en de interne klant vormt in deze de opgave voor 2020.

E. Samenwerking

De positie van Eijsden-Margraten met haar Cittaslow-waarden is van grote toegevoegde waarde voor de regio Zuid-Limburg; een regio met samenhangende opgaven en complementaire kwaliteiten van stedelijke gebieden en het groene Middengebied. De complementariteit, eigenheid en toegevoegde waarde van zowel de stedelijke dynamiek en als dorpse geborgenheid maken Zuid-Limburg als regio uniek. Naast de ontwikkelingen en opgaven in het Middengebied zijn wij als ‘’Lijn50 gemeenten’’, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem en Vaals stevig verbonden met het Heuvelland. Deze verbondenheid is niet alleen emotioneel, maar ook functioneel en wordt gevoed vanuit de gezamenlijke kernwaarden en de gedeelde principes die wij als Lijn50 gemeenten vanuit de Cittaslow-gedachte de komende jaren verder met elkaar zullen uitbouwen.

Het doel van het deelnemen aan een verbonden partij voor de gemeente Eijsden-Margraten is met name kostenbesparing, vermindering van de kwetsbaarheid en verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering. Geconstateerd is dat onze financiële bijdrage aan Gemeenschappelijke Regelingen (GR’s) alleen maar toeneemt. Enerzijds door taakuitbreiding en anderzijds door toenemende kosten bij de GR’s. Grip te blijven houden op de verbonden partijen en daadwerkelijk de gewenste kostenreductie te kunnen bewerkstelligen vormt voor de komende jaren een uitdaging waarbij het samen optrekken in deze met andere gemeenten van essentieel belang is.

De focus in 2020 is gericht op het doelgericht verbreden en verdiepen van samenwerkingsrelaties, inhoudende dat:

- op strategisch niveau aansluiten bij ontwikkelingen van het Middengebied, waarbij de gemeente Eijsden-Margraten een voortrekkersrol vervult ten aanzien van de programmalijn Landschap & Landbouw. Uitdagingen op toeristisch gebied van strategische/tactische aard zullen eveneens gepositioneerd worden in het Middengebied;
- vanuit het gedachtegoed Cittaslow, op tactisch en operationeel niveau, de samenwerking met de Lijn 50 gemeenten verder wordt geïntensiveerd, waarbij focus ligt op het onderdeel Omgevingswet en het onderdeel Toerisme;
- in euregionaal verband beperkt maar wel doelgericht ingezet wordt op samenwerking;
- de regierol richting verbonden partijen wordt aangescherpt zowel vanuit de ambtelijke organisatie als ook door de raad. Daar waar mogelijk worden vanuit doelmatigheidsoogpunt de mogelijkheden op alternatieven onderzocht, zoals rondom SZMH (Sociale Zaken Maastricht Heuvelland).

Aangepaste prioriteit

Uit het oogpunt van de inhoudelijke en financiële opgaven dienen keuzes gemaakt te worden. Dit college gaat dan ook in 2020 ten aanzien van een aantal thema’s minder of op een andere manier invulling hieraan geven. Het betreft in concreto de volgende thema’s:

- Recreatie en toerisme: hiervoor zal geen nieuw beleid worden opgesteld. De gemeente zal uitsluitend onderhouden en faciliterend opereren en focussen op operationele ontwikkelingen die er echt toe doen en in verbinding staan c.q. een toegevoegde waarde hebben richting prioritaire thema's. In dat licht zal wel projectmatig ingezet worden op een aantal toeristische ontwikkelingen, zoals het bevorderen van de realisatie van het Visitor Center, Kasteel Oost, het opzetten van een netwerk van e-bikes;
- Economie: hiervoor wordt geen specifiek beleid opgesteld, maar worden de ontwikkelingen in de regio gevolgd. Facilitering van economische ontwikkelingen blijft, mitsdien deze een toegevoegde waarde hebben voor de prioritaire thema's;
- Kunst en cultuur: hiervoor wordt in 2020 geen nieuw beleid opgesteld en zal de gemeente gezien de rijkheid aan activiteiten in de samenleving zelf geen activiteiten ontplooien;
- Subsidieverstrekking aan verenigingen: vanuit efficiency oogpunt zullen subsidieverstrekkingen uitgekeerd worden in een cyclus van 4 dan wel 8 jaar;
- Evenementen: gestuurd gaat worden op deregulering rondom evenementenvergunningen. Daarnaast zal focus bepaald worden rondom het organiseren van evenementen die past bij de branding van de gemeente.

Organisatie

Met inachtneming van de (financiële) opgaven die in het voorgaande zijn verwoord, hebben we als organisatie een bezuinigingsoperatie ten doel gesteld, waarbij de komende jaren op de organisatie een structurele besparing gerealiseerd gaat worden oplopende naar € 350.000 vanaf 2022.

Daarnaast zal de komende periode kwantitatief en kwalitatief geïnvesteerd worden in het vergroten van de vitaliteit en wendbaarheid van de organisatie enerzijds en anderzijds in het klantgericht en resultaatgericht werken. In dat licht zal in de doorontwikkeling van de organisatie ruimte geboden moeten worden om te transformeren naar een lerende en verandergerichte organisatie die verbindingen weet te leggen met de samenleving, meebeweegt met veranderende opgaven, behoeften en ontwikkelingen en daarmee continu van toegevoegde waarde is voor wat betreft het realiseren van de opgaven binnen de genoemde prioritaire thema's.
De focus in 2020 is gericht op een **doorontwikkeling van de organisatie** inhoudende dat:

- de bezuinigingstaakstelling wordt gerealiseerd;
- de focus op de prioritaire thema's organisatorisch wordt ingebed;
- er een ontwikkeltraject in gang wordt gezet om tot een wendbaardere organisatie te komen, waarbij het versterken van de vitaliteit, klantgerichtheid en resultaatgerichtheid vanuit het opgavegericht werken in gang wordt gezet.

Uit de onderstaande tabel blijkt de opbouw van deze programmabegroting ten opzichte van de programmabegroting 2019, jaarschijf 2020. Het resultaat van deze begroting is positief over de gehele

lijn. De meerjarenbegroting sluit meerjarig met een positief saldo van € 942.503 terwijl het eerste jaar van de begroting het saldo € 1.770 positief bedraagt.

Opbouw saldo begroting 2020-2023						
Nr. Omschrijving	2020	2021	2022	2023	Boekwerk	Blz.
1 Saldo jaarschijf 2020 van begroting 2019 (pag.10 begr.2019)	19.548	28.555	640.681	640.681	Programmabegroting 2019-2022	10
1.1 Mutaties Burap 2-2018	20.900	15.000	59.200	59.200	Burap 2-2018 bijlage meerjarenraming	1
1.2 Mutaties Burap 1-2019 (incl. meicirculaire)	-1.298.309	-1.074.771	-1.966.808	-1.633.493	Burap 1-2019 bijlage meerjarenraming	2
1.3 **Saldo jaarschijf 2019 na wijziging**	**-1.257.861**	**-1.031.216**	**-1.266.927**	**-933.612**		
2 **Saldo jaarschijf 2019 na wijziging**	-1.257.861	-1.031.216	-1.266.927	-933.612		
2.1 Organisatie	-348.691	-222.238	494.656	340.783	Raadsinformatiebrief nav Kadernota 2020	9
2.2 Samenwerking	-172.742	-143.350	-198.561	-49.783	Raadsinformatiebrief nav Kadernota 2020	9
2.3 Mens en Samenleving	441.850	493.850	513.850	513.850	Raadsinformatiebrief nav Kadernota 2020	9
2.4 Openbare ruimte	381.446	382.872	271.397	256.397	Raadsinformatiebrief nav Kadernota 2020	9
2.5 Fysieke Leefomgeving	169.000	149.000	124.000	124.000	Raadsinformatiebrief nav Kadernota 2020	9
2.6 Overig	791.236	379.373	162.442	145.965	Raadsinformatiebrief nav Kadernota 2020	9
2 **Totale mutaties na Burap I-2019**	**1.262.099**	**1.039.507**	**1.367.784**	**1.331.212**		
3 **Saldo Kadernota na meicirculaire**	**4.238**	**8.291**	**100.857**	**397.600**		
	positief	***positief***	***positief***	***positief***		
4 Mutatie na Kadernota						
4.1 Taakstelling Sociaal Domein (SZMH + Welzijn niet haalbaar)	-175.000	-200.000	-200.000	-200.000	bijlage "Toelichting verdere bezuinigingen"	
4.2 Verdere bezuinigingen	194.640	194.640	194.640	194.640	bijlage "Toelichting verdere bezuinigingen"	
4.3 Belastingen	43.000	143.000	143.000	143.000	bijlage "Toelichting verdere bezuinigingen"	
4.4 WMO en Jeugdzorg	-240.000	-240.000	-125.000	-125.000	bijlage "Toelichting verdere bezuinigingen"	
4.5 Septembercirculaire	174.892	537.053	614.348	532.263	bijlage "Toelichting verdere bezuinigingen"	
4 **Saldo Begroting 2020-2023**	**1.770**	**442.984**	**727.845**	**942.503**		
	positief	***positief***	***positief***	***positief***		

Onderdeel één (groen) van de bovenstaande tabel bestaat uit de wijziging van de jaarschijf 2020 van de begroting 2019. Dit is gebeurd aan de hand van de bijstelling van de meerjarenraming tijdens de tweede bestuursrapportage van 2018 en de eerste bestuursrapportage van 2019.
Het tweede deel is herkenbaar als de mutaties die in de Raadsinformatiebrief bij de Kadernota 2020 zijn toegelicht. Deze Raadsinformatiebrief is 26 augustus jl. aan uw raad verstuurd.
Tenslotte hebben er nog wijzigingen plaatsgevonden na de Kadernota. Deze zijn in de bijlage bij het raadsvoorstel verder toegelicht.

Weerstandsvermogen

De financiële positie van de gemeente kan onder andere bepaald worden aan de hand van het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen wordt bepaald aan de hand van de aanwezige risico's in relatie tot de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. Op basis van de toelichting in de paragraaf weerstandsvermogen is deze uitstekend.

Onderstaand overzicht laat de opbouw van de Algemene Reserve naar 31-12-2019 zien:

	Saldo	Stand per datum	Aansluiting
Algemene reserve	9.520.467	1-1-2019	Cf. vastgestelde jaarrekening 2018
Jaarlijkse toevoeging	230.000	mutaties 2019	Cf. vastgestelde begroting 2019
Onttrekking	-/- 1.070.484	mutaties 2019	Cf. vastgestelde begroting 2019
Saldo	8.679.983	31-12-2019	

De onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de algemene reserve zien over de periode van 2020 tot en met 2023.

	1-1-2020	Vermeerderingen 2020 t/m 2023	Verminderingen 2020 t/m 2023	31-12-2023
Algemene reserve	8.679.983	920.000	746.015	8.853.968

Gemeentelijke belastingen

In deze paragraaf wordt u in een eenvoudig overzicht de belastingtarieven voor 2020 gepresenteerd.

Belastingsoort	2019	Voorstel 2020
Onroerende zaak belastingbelastingen:		
- eigenaren woningen	0,1475%	Nnb*
- eigenaren niet woningen	0,1596%	Nnb*
- gebruikers niet woningen	0,1297%	Nnb*
Woonforensenbelasting:		
- vast bedrag	€ 140	€ 280
- percentage Woz waarde	0,28%	0,56%
Rioolrecht:		
- vastrecht	€ 270	€ 270
- waterverbruik > 400 m³	€ 123,27	n.v.t.
- waterverbruik > 300 m³	n.v.t.	€ 125
Afvalstoffenheffing:		
- vastrecht eenpersoons huishouden	€ 113,51	€ 125
- vastrecht meerpersoons huishouden	€ 142,79	€ 167,50
- per lediging: 40 liter	€ 0,50	€ 0,65
- per lediging: 140 liter	€ 1,50	€ 2,00
- per lediging: 240 liter	€ 2,00	€ 2,65
- prijs per kilo GFT	nultarief	nultarief
- prijs per kilo rest	€ 0,23	€ 0,25
Toeristenbelasting:		
- watertoeristenbelasting	€ 1,35	€ 1,35
- toeristenbelasting camping kampeerboerderij	€ 1,35	€ 1,35
- toeristenbelasting hotel	€ 1,35	€ 1,35

Belastingsoort	2019	Voorstel 2020
Hondenbelasting:		
- 1e hond	€ 65	€ 70
- 2e hond	€ 68	€ 75
- 3e hond	€ 73,50	€ 80
- kennel	€ 500	€ 600

* De OZB stijgt niet meer dan de inflatie. Voor 2020 – 2023 is uitgegaan van 1,5%.

Ten aanzien van de belastingheffing kunnen wij wederom stellen dat er nog een aanzienlijke ruimte zit in de onbenutte belasting capaciteit. Voor 2020 bedraagt deze € 1.092.263, dat niet middels belastingheffing bij de inwoners/bedrijven wordt gelegd.

Leeswijzer

De programmabegroting is een omvangrijk boekwerk vol financiële, cijfermatige gegevens en tekstuele toelichtingen hierop. Om u hierin wegwijs te maken en er tevens voor te zorgen dat u uit de programmabegroting de maximale informatie haalt, hebben we deze leeswijzer opgesteld.

Nadat in 2019 de programmabegroting qua opzet geheel is vernieuwd, zullen in de begroting 2020 maar enkele aanpassingen doorgevoerd worden. Deze aanpassingen worden doorgevoerd op basis van ervaringen met de begroting 2019. Wat blijft, is dat de verslagregels vanuit het BBV als leidraad gebruikt zijn om de begroting 2020 samen te stellen.

De programma's in de begroting 2020 zijn gelijk aan de nieuw geformuleerde programma's in de begroting 2019. Voor de programma's geldt dat:

- aansluiting is gemaakt met de eerder bepaalde strategische kaders;
- ze nauw aansluiten bij Dichtbij het Leven;
- de harmonie tussen op het oog soms schijnbare tegenstellingen tot uitdrukking komt tussen de programma's.

In onderstaand overzicht worden de programma's genoemd. Tevens worden de titels van de programma's kort toegelicht.

- In programma 1 Mens & samenleving staan de mensen centraal die met elkaar in harmonie leven. Vanwege de connectie tussen het samenleven en de gebruiken en de rituelen komt in dit programma ook de harmonie met het verleden tot uitdrukking.
- In programma 2 Landschap, natuur en water geeft invulling aan de balans tussen het landschap, de natuur en de ontwikkeling.
- In Programma 3 Duurzaam wonen ligt het accent op de balans en de verbinding tussen de ontwikkelingen en het leven in harmonie met elkaar.
- Programma 4 Dienstverlening en besturen geeft invulling aan wat in het storyconcept onder "oprecht betrokken en dienstbaar" is genoemd. De gemeente die meebeweegt met de tijd, de organisatie die betrokken is bij de gemeenschap en zich ten dienste stelt van de gemeenschap. Een organisatie die met beide benen in de samenleving staat.
- Programma 5, Financiën en middelen is geen inhoudelijk programma maar vooral een programma waarin het financieel beleid wordt samengebracht.

Wat verder ongewijzigd is in de begroting 2020, is:

- de verbinding gelegd tussen het strategische doel, de doelstelling en de actiepunten;

- de speerpunten benoemd per beleidsveld; deze vertalen concreet de doelstellingen door naar de 3W-vragen;
- de grafische ondersteuning geboden door het plaatsen van grafieken.

De belangrijkste wijzigingen zijn onderstaand beschreven:

1. In de financiële begroting is het onderdeel incidentele baten en lasten uitgebreid met een toelichting van de individuele posten. Dit ter vergroting van het inzicht.
2. Eveneens in de financiële begroting, onderdeel incidentele baten en lasten, is een tabel opgenomen waarin zichtbaar het structureel begrotingssaldo en de manier waarop dit saldo bepaald wordt.
3. Toevoeging van het Cittaslow-logo bij die speerpunten waarbij een relatie ligt met de Cittaslow gedachte.

De programmabegroting bestaat uit drie onderdelen:

- Deel A Programmabegroting.
- Deel B Paragrafen; Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in de programmabegroting en -rekening een aantal paragrafen verplicht wordt opgenomen. De paragrafen zijn bedoeld als planning en verslag over het in de komende jaren voorgenomen beleid ten aanzien van beheersmatige aspecten op een achttal (limitatieve) gebieden.
- Deel C Financiële begroting; In dit onderdeel is een recapitulatie van de baten en lasten voor het begrotingsjaar, en meerjarig opgenomen. Voorts vindt u hier een overzicht van de incidentele baten en lasten inclusief toelichting van de individuele posten, het overzicht structureel begrotingssaldo, de investeringsstaat 2020-2023, stand en verloop reserves en voorzieningen, een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en een overzicht omtrent de opbouw van de algemene uitkering 2020-2023.

Deel A: Programmabegroting

Programma 1: Mens & Samenleving

Wij leven in een tijd van fundamentele veranderingen in de samenleving. De verzorgingsstaat met verzekerde rechten op overheidsvoorzieningen verandert naar een samenleving met meer zelfredzame mensen die eigen verantwoordelijkheid mogen en moeten nemen voor zichzelf en hun (sociale) omgeving. Hoewel deze veranderende samenleving de nodige onzekerheid met zich meebrengt – ook voor onze inwoners – biedt het ook kansen. Onze gemeente heeft een sterke culturele identiteit, een rijk verenigingsleven en goede (algemene)voorzieningen. Door actieve en zelfredzame inwoners kan de aanwezige kracht maximaal worden benut. Een goede kwaliteit van leven voor al onze inwoners in een inclusieve samenleving* is ons streven, hetgeen naadloos aansluit bij het Cittaslow- gedachtegoed en Dicht bij het Leven- filosofie.

**Een inclusieve samenleving is een samenleving waar iedereen tot zijn recht kan komen. Het maakt niet uit welke culturele achtergrond, gender, leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. Iedereen neemt op een gelijkwaardige manier deel aan de maatschappij.*

1.1 Beleidsveld Sociaal Domein

Het Sociaal Domein gaat over mensen en hun directe omgeving, niet om producten en diensten en niet over het toepassen van protocollen en uitvoering van de regels van “het systeem”. De inwoners staan centraal. Zij hebben een belangrijk aandeel in het oplossen van problemen en de regie daarover. Daar waar nodig vindt ondersteuning plaats. Het ondergeschikt maken van het systeem aan het belang van de inwoner en de directe omgeving is de basis van een toekomstbestendig en dus ook een financieel gezond Sociaal Domein.

Er zullen altijd mensen zijn die tijdelijk of permanent niet zelfredzaam zijn en geen regie over hun leven kunnen voeren. Deze mensen moeten wij blijven ondersteunen en een vangnet blijven bieden. In dat geval zorgen wij voor kwalitatief goede hulp en ondersteuning.

1.1.1 Speerpunt:	***Wij werken aan de transformatieopgave binnen het Sociaal Domein: wij stellen de inwoner en zijn directe omgeving centraal.***

Wat willen we bereiken?	***Wat gaan we ervoor doen in 2020?***
• Maatschappelijke vraagstukken en/of hulp- en ondersteuningsvragen van onze inwoners worden benaderd vanuit de bredere context, binnen onderling verbonden beleidskaders en in dialoog met de inwoners en hun sociale omgeving. Daarbij richten wij de focus op resultaat en passen zoveel mogelijk maatwerk toe.	• De regierol van de toegang bij inzet van zorg en ondersteuning wordt vormgegeven. Ingezette zorg wordt gevolgd in samenwerking met aanbieders. • Het Sociaal Team werkt op basis van een gedigitaliseerd één plan-, één gezin- één regisseur-principe. Het doel is een efficiënte, klantgerichte en zo min mogelijke bureaucratische uitvoering. • Kerngericht werken wordt op pilotbasis georganiseerd. Het doel is het lokaal en samenhangend organiseren van zorg en dienstverlening om de vitaliteit van de kernen te verstevigen. Hierbij wordt uitdrukkelijk en zoveel mogelijk aangesloten bij lokale initiatieven. Er wordt verbinding gemaakt tussen de professionele – en vrijwilligersketen.
• Bij elk maatschappelijk vraagstuk gaan wij uit van eigen kracht van onze inwoners en maatschappelijke partners en wij handelen daarnaar: ze krijgen maximale ruimte om initiatieven te nemen en te realiseren.	• We investeren in betrokkenheid en zeggenschap voor de cliënten en hun sociale omgeving bij de invulling van hun hulp en ondersteuning. • We betrekken inwoners bij het gemeentelijk beleid en de uitvoering.

1.1.2 Speerpunt:	***Wij werken aan de transformatieopgave in het Sociaal Domein: hulp- en ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners is toekomstbestendig.***

Wat willen we bereiken?	***Wat gaan we ervoor doen in 2020?***
• Onze kwetsbare inwoners (jong en oud) worden ondersteund opdat zij in hun eigen leefomgeving zo lang mogelijk kunnen blijven wonen met goede kwaliteit van leven, deel kunnen nemen in de samenleving en zich persoonlijk kunnen ontwikkelen.	• We faciliteren de informele zorg en de algemeen toegankelijke (welzijns-) voorzieningen met als doel om maatwerkvoorzieningen alleen in te zetten indien nodig. • We versterken de opdrachtgevende rol richting maatschappelijke partners. We geven hier wel invulling aan op basis van partnership.
• Hulp- en ondersteuning voor de kwetsbare inwoners is gevarieerd, kwalitatief goed en financieel gezond. Het uitgangspunt is: niet meer, maar ook niet minder hulp en ondersteuning dan noodzakelijk.	• Per huishouden met meervoudige problematiek is er een integraal ondersteuningsplan, gericht op afstemming, prioritering, vereenvoudiging van de geboden hulp, kostenbeheersing en monitoring van resultaat.
• Er wordt gestreefd naar een budgettair neutrale uitvoering van de Wmo, Participatiewet en de Jeugdwet. Het uitgangspunt is ook hier: niet meer, maar ook niet minder hulp en ondersteuning dan noodzakelijk. Het aantal inwoners dat een beroep doet op professionele hulp en ondersteuning en de bijbehorende uitgaven worden gestabiliseerd.	• De financiële stromen in relatie tot de verleende zorg worden gemonitord en tijdig bijgestuurd. Er vindt een pro-actieve communicatie daarover plaats naar de gemeenteraad. Om dit goed te faciliteren wordt bussinesscontrol en de opdrachtgevende rol op een hoger kwalitatief niveau georganiseerd.

1.2 Beleidsveld Vitale inwoners en gemeenschappen

Een sterke gemeenschap met vitale inwoners onderscheidt zich door de aanwezigheid van een grote individuele en collectieve kracht. Mede daardoor ontstaat er een breed pallet aan algemene voorzieningen en activiteiten. Deze ontstaan vaker door burgerinitiatieven waarbij enthousiaste vrijwilligers een trekkersrol nemen. Mensen vallen niet buiten hun gemeenschap door ziekte, beperking, gebrek aan middelen of bijvoorbeeld een andere achtergrond. Recht op gezond en veilig leven is een van de fundamentele rechten van elk mens. Bescherming, bewaking en bevordering van en gezond en veilig leven voor al onze inwoners behoort tot onze basistaken. Speciale aandacht daarbij verdienen onze inwoners in een kwetsbare positie. Een gezond en veilig leven is ook een belangrijke factor voor de verhoging van de zelfredzaamheid en bevordert de actieve participatie aan de maatschappij.
Duurzame en toekomstbestendige sport- beweeg- cultureel-maatschappelijke-en onderwijsactiviteiten en accommodaties vormen het fundament voor goede kwaliteit van leven in onze gemeente.

1.2.1 Speerpunt:	***Versterken van individuele en collectieve kracht in de samenleving.***

Wat willen wij bereiken?	**Wat gaan wij ervoor doen in 2020?**
• Burgerinitiatieven worden benaderd op basis van een coöperatieve houding: de gemeentelijke service aan burgers gebeurt op basis van een “ja mits” in plaats van “nee tenzij” houding.	• We ondersteunen en faciliteren buurtverbindingsactiviteiten. We vervullen geen trekkersrol maar faciliteren en toetsen of de initiatieven passen binnen de gemeentelijke prioriteiten. • In het kader van kerngericht werken sluiten wij primair aan bij de lokale initiatieven indien passend binnen de speerpunten van de gemeente.
• Onze inwoners hebben gelijke kansen om mee te kunnen doen in de samenleving.	• We nemen belemmeringen voor onze kwetsbare inwoners zoveel mogelijk weg om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Daarmee bedoelen we betaalbaar, bereikbaar en toegankelijk. • Ons Sociaal Team gaat steeds meer kerngericht werken, is laagdrempelig en herkenbaar voor inwoners met hulpvragen, professionals en vrijwilligers. Het Sociaal Team maakt verbinding met de lokale initiatieven. • De participatiecoach wordt ingezet om de kansen om mee te doen voor de inwoners te vergroten en de verbinding met de lokale initiatieven te stimuleren. Ook de buurtcoaches hebben daarbij een stimulerende rol. • Voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken/initiatieven van inwoners en/of maatschappelijke partners is er een vast aanspreekpunt. Dit geldt in het bijzonder voor verenigingen, statushouders en vrijwilligers. • Statushouders ondersteunen we bij hun integratie in de samenleving. • We nemen zoveel mogelijk belemmeringen voor deelname aan basis-, voorgezet- en speciaal onderwijs weg.
• Onze inwoners zijn in staat eigen verantwoordelijkheid en verantwoordelijkheid	• We stimuleren dat inwoners hun eigen sociaal netwerk zoveel mogelijk inzetten.

voor kwetsbare inwoners te nemen.	• We ondersteunen de mantelzorgers. De ondersteuning gaan wij steeds meer lokaal organiseren. • We waarderen mantelzorgers. • Er wordt geïnvesteerd in maatschappelijk werk, jeugd- en jongerenwerk en opvoedingsondersteuning.
• Een breed palet aan educatieve-, culturele-, ontmoetings- en sport- en bewegingsactiviteiten die onze gemeente ondersteunt en/of organiseert is voor iedereen (ongeacht leeftijd, gezondheid, sociale en economische omstandigheden) zoveel mogelijk bereikbaar, betaalbaar en toegankelijk.	• Kunst en cultuur / sport en bewegen worden ingezet als middel om doelstellingen binnen het sociaal/maatschappelijk domein te realiseren. Hierbij leggen we een relatie met andere beleidsvelden. • De buurtcoaches hebben primair hun focus op de realisatie van de doelstellingen van lifestyle en sociaal domein. • Het verenigingsleven wordt gefaciliteerd. Hiervoor wordt een verenigingsconsulent in gezet.

1.2.2 Speerpunt: Gezond en veilig leven.

Onze levensstijl transformeert. We worden bewuster van en gaan bewuster om met wat we eten, kopen en wat we voor het plezier doen met oog voor het culturele leven. Vanuit deze optiek wordt vanaf 2020 steeds meer het accent gelegd op de thema's positieve gezondheid en gezonde voeding. Ons immaterieel erfgoed en het genot daarvan is ook een belangrijke pijler van onze levensstijl.

Wat willen wij bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen in 2020?**
• Onze inwoners hebben gelijke kansen om gezond en veilig te leven en hun talenten te blijven ontwikkelen.	We investeren in: • Een ontwikkelagenda gericht op het bevorderen van positieve gezondheid. • Bewegen/sporten stimuleren (JOGG, gezonde scholen, beweeg onderwijs, gezonde sportkantines etc.). • Gezonde voeding stimuleren vanuit de aanbod- en vraagkant (o.a. ''met fruit er op uit''). • gezondheidsbevordering, jeugdgezondheidzorg, preventie en vroegtijdige signalering van maatschappelijke- en/of gezondheidsproblemen.

	• deelname aan peuteropvang en taalontwikkeling. • een sluitende (regionale) aanpak voor mensen met verward gedrag. • acute opvang, hulp en ondersteuning op maat voor onze (kwetsbare) inwoners in crisis. • beschermd wonen in de eigen leefomgeving met daarbij passende hulp en ondersteuning.

1.2.3 Speerpunt: ***Duurzame en toekomstbestendige maatschappelijke accommodaties en activiteiten op het gebied van sport, cultuur en onderwijs.***

Wat willen wij bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen in 2020?**
• Onze sport-, beweeg- en cultureel-maatschappelijke- en educatie-activiteiten zijn voldoende toegerust om al onze inwoners te laten meedoen.	• We ondersteunen verenigingen op basis van het huidige subsidiebeleid. Een efficiënte uitvoering wordt georganiseerd. • De gemeente faciliteert indien gewenst en passend binnen de speerpunten maar organiseert niet zelf evenementen in het kader van sport en bewegen.
• Duurzame en toekomstbestendige accommodaties.	• We stimuleren het multifunctioneel gebruik van de accommodaties. Duurzaamheid en toekomstbestendigheid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.
• De kwaliteit van de gemeentelijke accommodaties is geborgd.	• We zorgen voor toegankelijke gemeentelijke accommodaties en faciliteren bij noodzaak tot verbetering of aanpassingen.

1.3 Beleidsveld Culturele identiteit

Materieel en immaterieel cultureel erfgoed heeft de functie van ‘sociaal cement’: het verstevigt de sociale cohesie in een gemeenschap. Het is wat mensen met elkaar bindt. Cultureel erfgoed draagt bij aan de identiteit en het karakter van de gemeente. Erfgoed biedt ook kansen: het draagt bij aan hoogwaardig toerisme, wat op zijn beurt weer economische groei bevordert. Daarnaast draagt cultureel erfgoed bij aan een prettig woon- en leefklimaat in onze gemeente.

1.3.1 Speerpunt:	***Het verhaal van ons erfgoed is zichtbaar en beleefbaar.***

Wat willen wij bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen in 2020?**
• Het cultureel erfgoed blijft zichtbaar en wordt meer beleefd.	• Immaterieel erfgoed, zijnde het culturele leven, versterken, verbinden en verankeren met name gericht op tradities zoals de Cramignon en de muzikale identiteit van deze gemeente. De invulling van kunst en cultuur zal primair vooral hierop gericht zijn. • Activiteiten in het kader van kunst en cultuur worden primair ingezet op de borging van ons cultureel erfgoed en het verstevigen van de muzikale identiteit. • Nieuwe en ingeplande evenementen / initiatieven worden getoetst aan de vastgelegde speerpunten met betrekking tot onze culturele identiteit en beoordeeld op maatschappelijke relevantie. De gemeente faciliteert indien gewenst maar organiseert niet zelf evenementen in het kader van kunst en cultuur. • Activiteiten op basis van Beleidsnota Cultureel Erfgoed 2018-2021 worden uitgevoerd. • Waar mogelijk en relevant (identiteit versterkend) wordt binnen culturele c.q. erfgoed projecten een verbinding gemaakt met andere beleidsterreinen. • Waar mogelijk wordt gestreefd naar burgerparticipatie zodat onze culturele identiteit wordt verankerd en doorontwikkeld binnen de samenleving.
• Het behoud en bescherming van: - de historische kernen en het buitengebied; - de monumenten en ander gebouwd erfgoed (zoals de beeldbepalende panden). Het is één van de kernkwaliteiten van de fysieke leefomgeving in onze gemeente.	• Erfgoedeigenaren en geïnteresseerden worden actief geïnformeerd middels een aparte rubriek in onze gemeentelijke nieuwsbrief. • Monumenten in onze gemeente krijgen specifiek de aandacht door bijvoorbeeld het organiseren van de Monumentendag. • Niet-rendabele rijksmonumenten, beeldbepalende panden, kleine cultuurhistorische relicten en archeologische initiatieven worden gesubsidieerd (uitvoering subsidieverordening Cultureel Erfgoed).

• Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt telkens rekening gehouden met gebouwd erfgoed.	• In het kader van de verbouwingsleges beeldbepalende panden wordt een tegemoetkoming georganiseerd. • Er wordt ingezet op herbestemming van leegstaande monumenten en ander gebouwd erfgoed. • Gebouwd erfgoed wordt integraal verankerd in nieuwe ruimtelijke plannen.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Programma 1: Mens & Samenleving				
Naam Indicator	Eenheid	Bron	Waarde E-M	Waarde 25.000 - 50,000	Waarde NL
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut	1,15% 2015	1,06%	1,45%
Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut	1,98% 2015	4,35%	6,58%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	11,2% 2018	10,1%	10,4%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,90% 2017	1,10%	1,10%
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,30% 2018	0,30%	0,30%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	GMSD	60 2018	60	65
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	0 2017	1,2	1,82
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	14,33 2018	20,9	23,28
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	1,50% 2017	1,30%	1,70%
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut	2,59% 2015	8,80%	11,61%
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	LISA	397 2018	574,8	663
Netto participatiegraad	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	68,10% 2018	68,30%	67,80%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut	0,97% 2016	1,21%	1,52%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder	CBS	147 2018	401	265
Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 10.000 inwoners van 15-74 jaar	CBS	88 2018	136	153
Niet sporters	%	RIVM	50,70% 2016	49,10%	48,70%

Kaderstellende documenten

- Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht Heuvelland 2022.
- Actieplan Sociaal Domein Maastricht Heuvelland 2018-2019.
- Verordening Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Eijsden-Margraten 2019.
- Verordening Jeugdhulp Eijsden-Margraten 2019.
- Centrumregeling verwerving Jeugdhulp Zuid-Limburg 2019.
- Verwijsindex risicojongeren.
- Subsidieregeling innovatiemiddelen niet vrij toegankelijke jeugdhulp.
- Beleidsregel ondersteuningsmogelijkheden jeugd.
- Regionale toekomstagenda informele ondersteuning en zorg.
- Gezondheidsnota 2016-2019.
- Regionaal plan beschermd thuis.
- Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet Maastricht Heuvelland 2017.
- Uitvoeringsbesluit boetes participatiewet MH 2017.
- Beleidsnota schuldhulpverlening Eijsden-Margraten 2018-2021.
- Beleidsregels Bijzondere bijstand en Regeling tegemoetkoming premie aanvullende zorgverzekering.
- Verordening persoonsgebonden budget/ begeleid werken wet sociale werkvoorziening gemeente Eijsden-Margraten 2011.
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2016.
- Verordening handhaving Participatiewet, IOAW en IOAZ 2016.
- Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet 2015.
- Verordening individuele studietoeslag Participatiewet 2015.
- Verordening re-integratie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016.
- Verordening wachtlijstbeheer Wet sociale werkvoorziening gemeente Eijsden-Margraten 2011.
- Beleidsregel subsidies maatschappelijke accommodaties (in eigendom van vereniging of stichting) gemeente Eijsden-Margraten 2018.
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Eijsden-Margraten 2014.
- Perspectief dienstverlening rondom het kind.
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Eijsden- Margraten 2015.
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid Eijsden-Margraten 2011.
- Verordening Wet Kinderopvang Eijsden-Margraten.
- Verordening ruimte en inrichtingseisen Peuterspeelzaal werk.
- Verordening kwaliteitseisen peuterspeelzaal werk.
- Beleidsplan bibliotheekwerk heuvelland gemeenten 2008-2011.
- Subsidieverordening Welzijn Eijsden-Margraten 2017.
- Kadernota accommodatiebeleid 2017.
- Meerjarenonderhoudsplan Sportaccommodaties 2015.
- Verordening materiële en financiële gelijkstelling onderwijs Eijsden-Margraten 2012.
- Verordening leszwemmen gemeente Eijsden-Margraten 2018.

- Beleidsplan Cultureel Erfgoed 2018-2021.
- Subsidieverordening Cultureel Erfgoed.
- Erfgoedverordening Eijsden-Margraten eerste wijziging 2016.
- Subsidieverordening Kerkelijke Rijksmonumenten Cultureel Erfgoed.
- Nota bouwstenen kunst en cultuur 2014-2018.
- Regeling adviescommissie Kunst en Cultuur.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan het programma Mens & Samenleving :

- Sociale Zaken Maastricht en Heuvelland.
- Centrumregeling inkoop Jeugd.
- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD Zuid Limburg).
- Omnibuzz.
- MTB Regio Maastricht NV.
- Stichting Podium24.
- Annex BV / Stichting Re-integratie Inbesteding Maastricht en Mergelland (SRIMM).
- Anti Discriminatie Voorziening Limburg.
- Regionale samenwerking leerplicht RMC.
- Regionale samenwerking leerlingenvervoer.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat gaat het programma kosten?

Programma 1 Mens & Samenleving				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten				
1.1 Sociaal Domein	17.946.285	17.880.144	17.843.070	17.694.292
1.2 Vitale inw oners en gemeenschappen	5.086.790	4.988.096	4.962.025	4.939.948
1.3 Culturele identiteit	233.094	230.367	221.978	220.302
Totale lasten	**23.266.168**	**23.098.607**	**23.027.073**	**22.854.543**
Baten				
1.1 Sociaal Domein	-7.765.062	-7.665.803	-7.647.155	-7.525.208
1.2 Vitale inw oners en gemeenschappen	-542.226	-542.226	-542.226	-542.226
1.3 Culturele identiteit	0	0	0	0
Totale baten	**-8.307.288**	**-8.208.029**	**-8.189.381**	**-8.067.434**
Saldo programma voor resultaatbestemming	**14.958.880**	**14.890.578**	**14.837.692**	**14.787.109**
Mutaties reserves	**-738.806**	**-149.848**	**-9.848**	**-9.848**
Saldo programma na resultaatbestemming	**14.220.074**	**14.740.730**	**14.827.844**	**14.777.261**

NB: Financiële ontwikkelingen sociaal domein

Nu ook het Sociaal Domein zich geconfronteerd ziet met groeiende uitgaven, hebben wij een aantal uitgangspunten en kaders vastgesteld die we willen hanteren bij keuze en uitvoering van bezuinigingen.

Outcome sturing

Allereerst zullen wij de subsidiëring van maatschappelijke organisaties op het vlak van zorg, welzijn en maatschappelijke ondersteuning meer outcome gestuurd maken. Als eerste stap in dit veranderingstraject vragen wij om in het subsidieverzoek 2020 naast de gebruikelijke opsomming en beschrijving van inhoud en beoogd resultaat van de voorgenomen taken en activiteiten, ook per taak op te nemen het aantal uren dat men voorziet in te zetten en het aantal cliënten (of anderszins gekwantificeerd en meetbaar resultaat) dat met de betreffende taak/activiteit bereikt zal worden. Vanzelfsprekend verwachten wij dan ook een bij deze format passende verantwoording.
Het beoogde resultaat van deze maatregel is dat de gemeente meer inzicht krijgt in de feitelijke activiteiten, niet alleen wat inhoud betreft maar ook wat inzet en aantal bereikte inwoners betreft.
Deze maatregel wordt gezien als randvoorwaardelijk voor eventuele bezuinigingen en dus financieel in control te komen en / of te blijven. Er kan dan strakker regie gevoerd worden en prioriteiten kunnen afgebakend en onderbouwd worden bepaald.

Gemeente regisseert en voert uit

Een tweede verandering die de gemeente zal doorvoeren is het meer zelf, in eigen regie gaan uitvoeren van taken en activiteiten in het Sociaal Domein. Daartoe worden specifieke functies zoals de beweegmakelaar en/of de participatiecoach bij de afdeling Mens en Samenleving gerealiseerd, gericht op uitvoering van bij de ambities van het Sociaal Domein passende werkzaamheden. Ook wordt bekeken in hoeverre de specifieke expertise en ervaring van medewerkers van het Sociaal Team ingezet kunnen worden t.b.v. uitvoering van ondersteuningstaken. Te denken valt daarbij aan activiteiten gericht op activering, verbinding, ontmoeting, voorlichting en advies, cliënt- en vrijwilligersondersteuning, etc.
De buurtcoaches zullen ook een bijdrage leveren aan de realisatie van de doelstelling sociaal domein en ook dus aan de beheersbaarheid van kosten sociaal domein.

Vanzelfsprekend worden als gevolg van deze maatregel taakstellingen – en daarmee subsidiebedragen – afgebouwd bij de maatschappelijke partners die nu deze activiteiten uitvoeren.

Afwegingskader

Naast de verminderde uitgaven die bovenstaande maatregelen zullen opleveren, zal het nodig zijn om aanvullende bezuinigingen af te spreken. Ervan uitgaande dat we op dit moment niets onnodig of overmatig financieren, zal dit betekenen dat makkelijk schrappen van uitgaven niet aan de orde is en er prioriteiten gesteld moeten worden. Om de vereiste prioritering zorgvuldig en weloverwogen te kunnen doen, hebben we het volgende afwegingskader opgesteld, waarbij 1 de categorie

absoluut noodzakelijk is, 2 de categorie dringend gewenst, 3 de categorie wenselijk en 4 de categorie zo mogelijk:

1. Absoluut noodzakelijk
Zorg en ondersteuning individueel en collectief voor de meest kwetsbaren. Groepen die vaak als kwetsbaar worden beschouwd, zijn mensen:
• met een lichamelijke beperking;
• met chronisch psychische problemen;
• met een verstandelijke beperking;
• met psychosociale (inclusief materiële problemen);
• met opvoed- en opgroeiproblemen;
• die betrokken zijn bij huiselijk geweld;
• die uitgestoten (dreigen te) worden;
• met meervoudige problematiek (waaronder verslaafden).

2. Dringend gewenst
Individuele en collectieve ondersteuning en overige activiteiten gericht op participatie, zelfredzaamheid, preventie en maatschappelijke ondersteuning van specifieke doelgroepen (denk aan mantelzorgers, ouderen/eenzamen, woonwagenbewoners, statushouders etc.)

3. Wenselijk
Activiteiten gericht op participatie, zelfredzaamheid, eigen kracht, leefbaarheid en burger centraal voor alle inwoners

4. Zo mogelijk
Activiteiten gericht op ontspanning, recreatie, ontmoeting voor alle inwoners.
We zijn voornemens om waar en voor zover nodig taakstellende bezuinigingen op te leggen aan door ons gefinancierde maatschappelijke organisaties en bij de onderhandelingen met betreffende organisatie dit afwegingskader te hanteren om te prioriteren en onderbouwde keuzes te maken welke taken of activiteiten niet meer of slechts nog deels worden uitgevoerd.

Programma 2: Landschap, natuur en water

Zoals de titel al zegt staat in dit programma, het landschap, natuur en water centraal. Het landschap en de natuur is heel kenmerkend voor onze gemeente en schept mogelijkheden en beperkingen voor de economische ontwikkeling.
Het programma kent drie beleidsvelden: 1) Het beleidsveld “buitengewoon buitengebied”, 2) het beleidsveld economie, recreatie en toerisme en 3) het beleidsveld openbare ruimte. In het eerste beleidsveld, “het buitengewoon buitengebied” ligt het accent op het gebruik van het landschap. Wij streven naar een goede balans tussen het gebruik van het landschap en de bescherming van het landschap.
Bij het beleidsveld economie, toerisme en recreatie is de focus vooral gericht op de verdere ontwikkeling en het gebruik van het landschap, de natuur en het water. Het accent ligt hierbij met name op recreatie en toerisme als belangrijke economische drager. Bij het beleidsveld openbare ruimte ligt het accent op de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte.

2.1 Beleidsveld Buitengewoon Buitengebied

In dit beleidsveld staat het buitengebied centraal. Hoe geven we verder vorm en inhoud aan ons kostbare landschap en welke inspanningen gaan we daarvoor verrichten? Belangrijke speler in ons buitengebied is de agrariër. Met het majeure project “Buitengewoon Buitengebied” krijgt deze doelgroep de komende jaren de gewenste, noodzakelijke aandacht. Onze visie ‘’We zijn in harmonie met ons landschap en de natuur!‘’ vormt de basis voor de komende jaren.
De speerpunten in het buitengewone buitengebied zijn:

- een duurzame balans tussen landschap en economie (zie 2.1.1);
- ruimte geven aan een duurzame agrarische sector (zie 2.1.2).

2.1.1 Speerpunt: Een duurzame balans tussen landschap en economie.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Borgen van de kwaliteiten van het Zuid-Limburgse landschap.	• We investeren vanuit het Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) Eijsden-Margraten in ons landschap. • We evalueren de bomenverordening en onderzoeken een verbeterde bescherming van hoogstambomen plus KLE’s. • Er wordt opgetreden tegen het oneigenlijk gebruik van gemeentelijke eigendommen in ons landschap. • We stimuleren de aanplant van hagen en hoogstambomen. • We verbeteren de bescherming van unieke planten en dieren door kritisch te kijken naar eigen werkprocessen.
• Een duurzaam renderend landschap.	• We starten met project bloeiende bermen met natuur- en agrarische sector. • We starten met de pilot grenslandroute t.b.v. promotie ondernemers en landschap • Bijenwelzijn wordt bevorderd door de verbetering van het bermbeheer en aanleg van bloeiende stroken of percelen en door stimulering van burgers en verenigingen om zelf kleinschalige projecten aan te dragen en uit te voeren. • Ontwikkeling Zuidelijk Maasdal: Indien het

	MIRT-aanbod (landelijk of regionaal) in 2019 wordt gehonoreerd, dan starten partijen (provincie, waterschap, Rijkswaterstaat en gemeenten Maastricht en Eijsden-Margraten) in 2020 een MIRT-verkenning voor het uiteindelijk uitvoeren van een pakket-hoogwatermaatregelen en gebiedsontwikkeling(en). In navolging van de vastgestelde Ontwikkelvisie Zuidelijk Maasdal. • We zoeken naar kwalitatieve mogelijkheden voor de verbinding van het landschap met lokaal ondernemerschap doormiddel van gebiedsgerichte aanpak, b.v. ontwikkeling Middengebied, Middenterras, Cittaslow en Lijn-50 op basis van lifestyle, gezondheid en traditie. We kijken daarbij naar beheer, participatie, nieuwe structuren, innovatie en transformatie. • Er wordt door provincie (in afstemming met) de Zuid-Limburgse gemeenten, gewerkt aan de oprichting van een regionaal landschapsfonds voor het behoud en ontwikkeling van ons Nationaal Landschap. Waar mogelijk kijken we naar manieren om dit proces te versnellen of juist voor eigen gemeente in te richten.

2.1.2 Speerpunt: Ruimte geven aan een duurzame agrarische sector.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Behoud van een agrarische sector voor de toekomst en behoud van gezond fruit uit eigen omgeving.	• Wij geven verder uitvoering aan de bestuursopdracht Buitengewoon Buitengebied en de bestuursopdracht Buitengewoon Buitengebied Agrarische bouwkavels. In 2020 zal verder uitvoering gegeven worden aan het Manifest Buitengewoon Buitengebied, waarin richtinggevende uitgangspunten worden vastgelegd voor ons buitengebied en dat naar verwachting eind 2019 / begin 2020 wordt vastgesteld.

2.2 Beleidsveld Economie, recreatie en toerisme

Binnen het beleidsveld economie, recreatie en toerisme creëren we kansen voor recreatie en hoogwaardig toerisme die in harmonie zijn met “dichtbij het leven”.
De speerpunten hierin zijn:

- een bloeiend ondernemersklimaat creëren, (zie 2.2.1);
- recreatie en toerisme optimaliseren, (zie 2.2.2).

2.2.1 Speerpunt: Eijsden-Margraten, daar komen ondernemers tot bloei.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Voldoende werkgelegenheid.	• Regionaal nemen we in 2020 deel in de samenwerking (o.a. gericht op werkgelegenheid) tussen centrumsteden en regiogemeenten en baseren ons met name op het Strategisch Actieplan Middengebied Zuid-Limburg. • Vanuit het regionaal arbeidsmarktbeleid wordt samengewerkt op Zuid-Limburgse schaal, van waaruit het Actieplan Perspectief op Werk is ontstaan.
• Gezond lokaal ondernemersklimaat.	• We zetten in op kwaliteit en innovatie en stimuleren daartoe o.a. kennisuitwisseling en netwerkvorming, o.a. in samenwerking met lokale/regionale partners. • We stimuleren de aanpak Bedrijven Investeringszones en Grenzeloos Ondernemen. • We bieden kennis en expertise aan om de gewenste kwaliteitsslag in de bedrijfsvoering van toeristische ondernemers te bevorderen. Bijzondere aandacht gaat uit naar het bewerkstelligen van een kwaliteitsimpuls van bestaande verouderde vakantiebungalowparken en campings in onze gemeente.

2.2.2 Speerpunt: Recreatie en toerisme optimaliseren.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Een goede balans tussen de toeristische bedrijvigheid en het belang van onze inwoners.	• Wij onderhouden en opereren faciliterend. De balans tussen de toeristische bedrijvigheid en

	het belang van onze inwoners wordt meegenomen in de visie Vrijetijdseconomie (VTE), het actieplan Middengebied, het actieplan Lijn 50 en onze lokale prioriteiten (kennis/netwerken ondernemers en de kwaliteit van wandel-/fietspaden). • De focus voor Eijsden-Margraten ligt op de projectmatige inzet voor het bevorderen van het Visitor Center, Kasteel Oost en het opzetten van een netwerk van e-bikes.
• Cittaslow in ons DNA herbergen.	• Op basis van een onderzoek en aanbevelingen m.b.t. verankering Cittaslow in Eijsden-Margraten wordt in 2020 een Actieprogramma Cittaslow vastgesteld/uitgevoerd en verbonden met andere beleidsvelden.
• Een gezonde balans tussen sportevenementen en het belang van onze inwoners.	• In het kader van het vast te stellen Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie worden kaders/maatregelen opgesteld t.b.v. de aanpak drukte bij hotspots en (sport)eventdagen. • We ondersteunen uitsluitend en actief de volgende wieleractiviteiten: Volta Limburg Classic, Jeugdwielercriterium en de Bart Brentjens Challenge.
• Eijsden-Margraten op de kaart zetten als een fijne gemeente waar het goed wandelen en fietsen is, met in achtneming van het leefklimaat.	• De fiets- en wandelinfrastructuur in onze gemeente en aangrenzend wordt verbeterd en dito is promotie via o.a. Visit-Zuid-Limburg.

2.3 Openbare ruimte

De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Het geheel van wegen, paden en pleinen, beken, groen, natuur en water bepalen mede de identiteit van onze gemeente. Een geslaagde openbare ruimte verleidt om er te verblijven en te ontmoeten. Als ook een plek waar inwoners en bezoekers zich thuis voelen. De inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte verdienen in dat kader structureel voldoende aandacht.

Binnen het beleidsveld openbare ruimte staat het onderhoud van de plantsoenen, gazons, hagen, bomen en bosplantsoenen centraal. Expliciet is de keuze gemaakt om de openbare ruimte primair goed te onderhouden. Hierbij word uitgegaan van een onderhoudsniveau van een zo genaamde B-kwaliteit, sober en doelmatig. Dat geldt voor wegen, bermen, groenvoorzieningen, beken, fiets- en voetpaden. De dorpscentra en de gebieden om kerken krijgen extra aandacht.

Door nieuwe wetgeving is het niet langer meer mogelijk chemische middelen te gebruiken ter bestrijding van onkruid op verhardingen. Dit vraagt de komende jaren om een nieuwe aanpak rondom onkruidbestrijding.

Aanwezige groenstructuren leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid in de kernen. Het beschermen en verder door ontwikkelen van waardevolle groenstructuren krijgt de komende jaren verder vorm.

Graag nodigen wij onze inwoners uit om mee te denken en te doen bij de inrichting, het gebruik en beheer van de openbare ruimte. Creatieve oplossingen voor het beheer van de groene ruimte, zoals groenadoptie, eigen initiatieven en ideeën van burgers, zijn welkom.

Het speerpunt binnen het beleidsveld openbare ruimte richt zich op het duurzaam en toekomstbestendig maken en onderhouden van het groen met aandacht voor de kwaliteit die past bij de omgeving.

2.3.1 Speerpunt: Een duurzaam en toekomstig beheer met aandacht voor kwaliteit.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• De basis op orde: we continueren het groenonderhoud op kwaliteitsniveau B. • We versterken de groenstructuren. • We bieden ruimte voor participatie van inwoners voor het groenbeheer.	• We werken conform het begin 2020 vastgestelde groenbeleidsplan. Hierin wordt het kwaliteitsniveau beschreven, de wijze waarop groenstructuren versterkt worden en op welke wijze en wanneer burgerparticipatie benut wordt. • Er wordt een plan uitgewerkt om vergroening van de (voor)tuinen te stimuleren.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Programma 2: Landschap, natuur en water				
Naam Indicator	Eenheid	Bron	Waarde E-M	Waarde 25.000 - 50,000	Waarde NL
Functiemenging	%	LISA	40,8% 2018	49,5%	52,8%
Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verw acht en gemeten product	Atlas voor gemeenten	0,99 2013	0,97	1
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inw oners n de leeftijd van 15 t/m 75 jaar	LISA	128,2 2018	119,3	125

Kaderstellende documenten

- Wijziging Gemeentelijk Kwaliteitsmenu Eijsden-Margraten 2013.
- Landschaps Ontwikkelings Plan.
- Integraal omgevingsbeleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving Wabo 2017-2021.
- Beleidsnotitie bed and breakfast 2012.
- Beleidsnotitie paardenbakken hobbymatig 2012.
- Beleidsnotitie veldschuren en schuilgelegenheden 2012.
- Rampenbestrijdingsplan Hoogwater Maas.
- Ontwikkelvisie Zuidelijk Maasdal.
- Bestuursopdracht buitengewoon buitengebied.
- Bestuursopdracht buitengewoon buitengebied – agrarische bouwkavels.
- Voorbereidingsbesluit grenscorrectie.
- Toeristisch-recreatieve nota 2008-2015 van Maas en Mergel.
- Toeristisch Recreatieve gebiedsvisie “beleef Eijsden-Margraten, knooppunt van Maas tot Mergelland 2015-2019.
- Verordening op de heffing en invordering (water)toeristenbelasting 2018.
- Gewijzigde Verordening winkeltijden Eijsden-Margraten 2017.
- Economische activiteiten in algemeen belang.
- Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid Limburg.
- Wegenbeleidsplan Eijsden-Margraten 2017-2020.
- Beleidsnotitie bermenbeheer “maaien wat moet, bloei waar mogelijk”.
- Beleidsplan Openbare verlichting Eijsden-Margraten 2013-2017.
- Parkeerverordening Eijsden-Margraten 2015.
- Telecommunicatieverordening Eijsden-Margraten.
- Gladheidsbestrijdingsplan.
- Beeldkwaliteitsplan Bloesemgaard.
- Bomenverordening Eijsden-Margraten 2015.

Verbonden partijen

Het programma Landschap, natuur en water kent geen verbonden partijen.

Wat gaat het programma kosten?

Programma 2 Landschap, natuur en water				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten				
2.1 Buitengew oon buitengebied	306.341	261.341	241.341	241.341
2.2 Economie, recreatie en toerisme	475.450	450.238	459.802	442.333
2.3 Openbare ruimte	672.948	672.948	670.066	670.066
Totale lasten	**1.454.739**	**1.384.527**	**1.371.210**	**1.353.741**
Baten				
2.1 Buitengew oon buitengebied	-83.300	-83.300	-83.300	-83.300
2.2 Economie, recreatie en toerisme	-835.161	-935.161	-935.161	-839.921
2.3 Openbare ruimte	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Totale baten	**-919.861**	**-1.019.861**	**-1.019.861**	**-924.621**
Saldo programma voor resultaatbestemming	**534.878**	**364.666**	**351.349**	**429.120**
Mutaties reserves	**-70.770**	**-127.170**	**-1.000**	**-1.000**
Saldo programma na resultaatbestemming	**464.108**	**237.496**	**350.349**	**428.120**

Programma 3: Duurzaam wonen

Duurzaam Wonen in een prettige leefomgeving met passende voorzieningen die goed ontsloten zijn, is een belangrijk thema voor de komende jaren. Gezien de demografische ontwikkelingen zal de gemeente moeten inspelen op veranderende woon- en leefbehoeften. In dit programma wordt aangegeven hoe we hier mee om willen gaan. De aantrekkingskracht van Eijsden-Margraten om er te wonen, te verblijven, te werken en te ondernemen wordt bepaald door de wijze waarop onze gemeente ontsloten is. Mobiliteit en het realiseren van een verkeersveilige gemeente is dan ook een belangrijk thema dat primair aansluit bij het realiseren van een kwalitatief goed woon- en leefklimaat. In dit programma wordt daarnaast ingegaan op de vraagstukken rondom het realiseren van een duurzame samenleving waarbij, rekening houdende met de Europese en landelijke ontwikkeling, invulling wordt gegeven aan de klimaat en energie-opgaven waar deze gemeente voor staat. Vanuit wettelijk oogpunt heeft de gemeente de komende jaren op het gebied van ruimtelijke ordening te maken met het implementeren van de Omgevingswet die per 1 januari 2021 van kracht wordt. Een gedegen voorbereiding, zowel inhoudelijk als het transformeren naar een andere manier van werken, vraagt de komende jaren om een forse inspanning.

3.1 Beleidsveld Mobiliteit & verkeer

Mobiliteit maakt een belangrijk onderdeel uit van het dagelijkse leven: om te werken, voor sociale contacten, voor recreatie en ontspanning. Naast het behoud van een goed dekkend OV-netwerk, liggen binnen de gemeente Eijsden-Margraten uitdagingen rondom het verbeteren van de verbindingen tussen de kernen, met name op het gebied van het openbaar vervoer. De wegen zijn structureel goed onderhouden, waardoor de kernen en de lokale/regionale voorzieningen goed bereikbaar zijn.

De speerpunten in het beleidsveld zijn:

- optimaal ontsloten kernen (zie 3.1.1);
- een veilige en aantrekkelijke openbare ruimte (zie 3.1.2);
- realiseren veilige schoolomgevingen (zie 3.1.3).

3.1.1 Speerpunt: Optimaal ontsloten kernen.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Optimale verbindingen tussen kernen met een goed dekkend OV-netwerk.	• We blijven ons inzetten, in overleg met provincie en Arriva, voor een goede OV-verbinding.
• Een openbare ruimte die binnen de kwaliteitskaders van de raad onderhouden worden.	• We onderhouden de openbare ruimte volgens de vastgestelde beleidsplannen (GRP, GVVP, Wegenbeheer, Groenbeleidsplan) en meerjarig onderhoudsplan (MOP) en meerjarig investeringsplan (MIP).
• Beschikken over veilige schoolomgevingen.	• We zetten in op schooleducatie en voeren de maatregelen uit die in het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) benoemd zijn. • Samen met de LLTB wordt in het voorjaar 2020 een pilot zwaar landbouwverkeer Eijsden-Margraten opgestart. De actie “Goed gezien” wordt in dit kader verder uitgerold.

3.1.2 Speerpunt: Een veilige en aantrekkelijke openbare ruimte.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• We willen een openbare ruimte die een visitekaartje is voor inwoners, ondernemers en bezoekers.	• Bij de ontwikkeling van plannen (beleidsplannen en projecten) worden inwoners, ondernemers en andere stakeholders betrokken. • We beschikken over een actueel meerjarig

	investeringsprogramma en voeren projecten conform dit programma uit.
• We verminderen de verkeers- en parkeeroverlast en vergroten de verkeersveiligheid. • We verbeteren de infrastructuur voor fietsers en wandelaars.	• We voeren de maatregelen uit die in het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) benoemd zijn. Parkeerproblematieken Eijsden en Gronsveld krijgen hierbij extra de aandacht.

3.1.3 Speerpunt: Realiseren veilige schoolomgevingen.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Wij werken aan het realiseren van veilige en goed onderhouden schoolroutes.	• We voeren de maatregelen uit die in het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) benoemd zijn in nauw overleg met de scholen. Ook de verlichting op de schoolroutes wordt verbeterd.

3.2 Beleidsveld Wonen

Wonen in een prettige leefomgeving met passende voorzieningen is een belangrijk thema. Bij het inspelen op veranderende woon- en leefbehoeften wordt de komende jaren specifiek geïnvesteerd in projecten en maatregelen die geënt zijn op de doelgroepen jongeren en senioren. Als ook ‘’nieuwe doelgroepen’’ zoals kenniswerkers/expats en statushouders.

Om er voor zorg te dragen dat Eijsden-Margraten een aantrekkelijke woongemeente blijft voor jong en oud zetten we vanuit het beleidsveld wonen in op het inspelen op veranderende woon- en leefbehoeften en het bevorderen van doorstroming in de woningvoorraad.

Het provinciaal woonbeleid schept thans stringente kaders en corporaties investeren vrijwel niet meer in kleine kernen. Er wordt een strategie bedacht om woonvraagstukken op een slimme, creatieve en innovatieve wijze in te vullen. Gezien de urgentie en het feit dat oplossingen rondom het woonvraagstuk niet zomaar voor de hand liggen, wordt out of the box gehandeld en geëxperimenteerd. Belangrijk is dat een goede en gerichte aanpak volgt en gekeken wordt naar de kansen die er zijn. Co-creatie vormt daarbij een interessante methode om in samenwerking met de samenleving en stakeholders een uitvoeringsprogramma wonen te realiseren.

Intussen is een wijziging van de Omgevingsverordening Limburg 2014 in procedure, waarbij rekening houdend met het actuele provinciale traject ‘Beweging op de woningmarkt’, Gedeputeerde Staten, via Regionaal Bestuurlijk Overleg, meer ruimte kunnen bieden voor aantoonbare noodzakelijke woningen. Daarnaast hebben we een nieuwe gemeentelijke woonvisie in ontwikkeling om juiste afwegingen te kunnen maken over concrete initiatieven van bewoners en ondernemers en die vervolgens als basis zal dienen bij het maken van afspraken met derden en voor prestatieafspraken met plaatselijk werkende corporaties.

3.2.1 Speerpunt: Realiseren van een aantrekkelijke woningmarkt.

We willen een woningmarkt bieden die past bij de behoeften van onze inwoners. Hiertoe zullen we adequaat moeten kunnen inspelen op de veranderende woon- en leefbehoeften van onze inwoners. Een van de uitgangspunten hierbij is dat ouderen zo lang mogelijk kunnen blijven wonen in hun eigen omgeving en er voldoende aanbod gecreëerd wordt voor huisvesting van jongeren. Om dit mogelijk te maken worden diverse maatregelen opgepakt die onder meer betrekking hebben op:

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Het realiseren van bestaande en nieuwe uitbreidingsplannen.	• Er wordt uitvoering gegeven aan het vastgestelde woningbouwprogramma waarin o.a is opgenomen: afbouwen van uitbreidingsplannen (’t Veldje in Eijsden,

	Bloesemgaard in Margraten, de Bongerd in Cadier en Keer, Karreweg in St. Geertruid en Mheerderweg in Banholt). Realiseren van zorgwoningen op Kampweg te Gronsveld, woningbouw in de kernen Mheer en Oost Maarland, stimuleren en faciliteren herinvulling van leegkomende complexen waaronder Europapark Gronsveld en Centrum Cadier en Keer, levensloopbestendig maken en verduurzamen nieuwe en bestaande koopwoningen en realiseren huisvestingsopgave rondom statushouders conform afspraken. E.e.a. vanuit de richting die de vastgestelde woonvisie aangeeft. • De woningvoorraad wordt jaarlijks kwantitatief en kwalitatief gemonitord en wordt afgezet tegen de actuele bevolkingsprognoses en aanwijsbare behoeften. • Initiatieven van projectontwikkelaars, overige vastgoedexperts en particulieren worden ingepast binnen de kaders van de woonvisie.
• Het transformeren van de bestaande woningmarkt.	• We faciliteren maximaal binnen particulier bezit waar dit mogelijk is. • Het levensloopbestendig maken en verduurzamen van gebouwen wordt volgens de geldende regelingen (Dubbel Duurzaam, zonnepanelen project en mogelijk plus je huis) geïnitieerd en gestimuleerd.
• Herinvullen van leegstand en leegkomende gebouwen.	• We stimuleren experimenten met vernieuwde woonvormen, waarbij arbeid, wonen en zorg worden gecombineerd. • We ondersteunen particuliere initiatieven voor het samen wonen/zorgen van ouderen en gehandicapten. • We overwegen, waar mogelijk in samenwerking met derden, geschikte vrijkomende panden, complexen of boerderijen aan te kopen om woonappartementen (huur en koop) te realiseren.

	• We nemen deel in het provinciaal project voor de aanpak van leegstand en het stimuleren/versnellen van duurzaam hergebruik van monumentale agrarische bebouwing in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. • Herbestemmingsmogelijkheden van leegstaande en vrijkomende gebouwen, zoals bijvoorbeeld de oude Lidl in Eijsden en het klooster in Rijckholt, worden opgepakt en ingezet voor betaalbare en passende woningen.
• Het maken van afspraken met partners in de woningmarkt.	• Er worden prestatieafspraken gemaakt met de plaatselijk werkende woningcorporaties waarin rekening gehouden wordt met de woon- en leefbehoeften van onze inwoners.
• Het inzetten van stimuleringsmaatregelen voor starters.	• De starterslening blijft in 2020 gehandhaafd. • Aangepaste uitgifteprijs grond voor starters.

3.3 Beleidsveld Klimaat en energie

Deze raadsperiode wordt een stevige impuls gegeven aan het vastgestelde klimaat- en energiebeleidsplan. Hoewel de opgaven rondom klimaat en energie een proces van jaren is, kunnen wij, gezien de complexiteit van de opgave, niet achterover leunen. We gaan samen met de samenleving (inwoners, ondernemers, organisaties en andere overheden) aan de slag en creëren bewustwording bij onze burgers. We kijken niet alleen naar de gangbare, traditionele oplossingen, maar staan open staan voor creatieve en innovatieve mogelijkheden die zich de komende jaren zullen voor doen.

De speerpunten in het beleidsveld zijn:

- uitvoering geven aan klimaat- en energieopgaven (zie 3.3.1);
- op weg naar een circulaire economie (zie 3.3.2);
- terugdringen milieuoverlast (zie 3.3.3).

3.3.1 Speerpunt: Uitvoering geven aan klimaat- en energieopgaven

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Op grond van een realistisch en uitvoerbaar “meerjaren uitvoeringsprogramma” geven we invulling aan onze klimaat- en energieopgaven.	• We voeren het vast te stellen meerjarig uitvoeringsprogramma Duurzaamheid (incl. energie en klimaat) uit. De opgave wordt in een krachtig samenspel tussen organisatie, bestuur en raad ter hand genomen. Het project Dubbel Duurzaam (pilot) wordt uitgevoerd. • Het zonnepanelenproject wordt uitgevoerd. • Op basis van besluitvorming wordt het project Plusjehuis uitgevoerd. • We stimuleren duurzaam bouwen en duurzame projecten door, waar mogelijk, te sturen via kaders en door gedegen communicatie richting de initiatiefnemers. • We sturen, voor wat betreft de aanleg van grootschalige energie opwek, op lokale beleidskaders (Transitievisie warmte) die regionaal afgestemd worden (RES). • We participeren in de RES (regionale energie strategie) en in het Middengebied. • We zetten in op bewustwording creëren, stimuleren en faciliteren van duurzaamheidsmaatregelen.

3.3.2 Speerpunt: Op weg naar een circulaire economie.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen in 2020?
• Om te komen tot een circulaire economie gaan we afvalpreventie stimuleren.	• In 2020 wordt door de Rd4 een nieuw Afvalbeheerplan voor de periode 2021-2025 opgesteld.

3.3.3 Speerpunt: Terugdringen milieuoverlast.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen in 2020?
• We beperken milieu-, lucht- en geluidsvervuiling.	• Bedrijven, binnen de gemeente die overlast veroorzaken, worden hierop in het kader van de milieuwetgeving aangesproken. Tevens bevorderen we richting mede overheden dat zij de bronnen aanspreken, die luchtverontreiniging binnen onze gemeentegrenzen veroorzaken (milieubeleidsplan 2020). • Via voorlichtingscampagnes wordt aandacht gevraagd voor het voorkomen/beperken van overlast als gevolg van (houtstook) kachels. • We richten ons ten aanzien van grensoverschrijdende overlast met name op overleg met bevoegd gezag en veroorzaker. Waar mogelijk trekken we daarbij op met andere overheden.

3.4 Beleidsveld Omgevingswet

Naar verwachting wordt op 1 januari 2021 de Omgevingswet van kracht. Nu is het moment om het ambitieniveau te bepalen en te inventariseren welke acties nodig zijn om in de toekomst volgens de geest van de Omgevingswet te kunnen werken. Hoewel in Lijn 50 verband gezamenlijk stappen worden gezet rondom de implementatie van de Omgevingswet, gaan we voor onszelf de route bepalen. Dit is noodzakelijk vanwege de omvangrijke operatie waar de gemeente de komende jaren voor komt te staan en de korte termijn waarbinnen de Omgevingswet dient te zijn geïmplementeerd. Verwacht wordt dat vanuit Eijsden-Margraten krachtig ingezet wordt op dit dossier door zelf richting en koers te bepalen en hierin het voortouw te nemen.

3.4.1 Speerpunt: Implementeren Omgevingswet.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen in 2020?**
• We dragen zorg voor een vloeiende implementatie van de Omgevingswet voor onze gemeente.	**Omgevingsvisie:** • De bouwstenennotitie (fase 1) van de Omgevingsvisie wordt vastgesteld door de drie raden van de Lijn-50 gemeenten. De bouwstenennotitie komt tot stand via een participatief proces met stakeholders, bewoners, raad, college en de bevoegde overheidsinstanties. • We starten met het opstellen van de Ontwerp-Omgevingsvisie. **Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO)** • De concept-werkprocessen worden voorbereid. • Het dienstverleningsproces wordt ingericht (Uitrol en implementatie werkprocessen, inclusief interne systemen (VTH en RO) en inrichting DSO). **Omgevingsplan** • We inventariseren beleid en regelgeving gekoppeld aan de kernwaarden van de Omgevingsvisie (i.r.t. de bouwstenennotitie). • Concept Raamwerk Omgevingsplan wordt opgesteld. **Anders werken – Anders durven doen**

	• Het veranderplan t.a.v. training, scholing en anders werken (ja, mits) wordt uitgerold.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Programma 3: Duurzaam wonen				
Naam Indicator	Eenheid	Bron	Waarde E-M	Waarde 25.000 - 50,000	Waarde NL
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	8,50% 2017	9,1%	9,4%
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	10,00% 2015	10%	9%
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	4,8 2016	6,6	7,2
Demografische druk	%	CBS, statline	80,10% 2019	77,80%	69,80%
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	3,90% 2017	6,30%	7,10%
Omvang huishoudelijk restafval	KG / inwoner	CBS	92 2017	151	174

Kaderstellende documenten

- Wegenbeleidsplan Eijsden-Margraten 2017-2020.
- Beleidsnotitie bermenbeheer “maaien wat moet, bloei waar mogelijk”.
- Beleidsplan Openbare verlichting Eijsden-Margraten 2013-2017.
- Parkeerverordening Eijsden-Margraten 2015.
- Telecommunicatieverordening Eijsden-Margraten.
- Gladheidsbestrijdingsplan.
- Beeldkwaliteitsplan Bloesemgaard.
- Bomenverordening Eijsden-Margraten 2015 (onderdeel APV).
- Verordening naamgeving en nummering gemeente Eijsden-Margraten 2011.
- Uitvoeringsvoorschriften huisnummering gemeente Eijsden-Margraten 2011.
- Regionale woonvisie 2010-2020.
- Kaders woningbouwprogramma 2012-2022.
- Lokale woonvisie Eijsden-Margraten “samen bouwen aan de toekomst 2019-2025.
- Bouwverordening Eijsden-Margraten 2018.
- Kadernota accommodatiebeleid 2017.
- Brandbeveiligingsverordening Eijsden-Margraten 2012.
- Integraal omgevingsbeleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving Wabo 2017-2021.
- Verordening Starterslening Eijsden-Margraten 2019.
- Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in schade.

- Welstandsnota Eijsden-Margraten 2013.
- Beleidsnotitie bijbehorende bouwwerken.
- Uitvoeringsprogramma VTH Wabo 2018.
- Beleidsregel subsidies maatschappelijke accommodaties Eijsden-Margraten 2018.
- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg.
- Nota grondbeleid 2012.
- Gemeentelijk Rioleringsplan Eijsden –Margraten 2018-2022.
- Beleidsnota Duurzaamheid 2015-2018.
- Verordening duurzaamheidslening Eijsden-Margraten 2016, eerste wijziging.
- Gemeentelijk klimaat- en energiebeleidsplan 2018-2040 met bijbehorend uitvoeringsprogramma 2018.
- Afvalstoffenverordening Eijsden-Margraten 2011.
- Subsidieverordening oud papier Eijsden-Margraten 2012.
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening gemeente Eijsden-Margraten 2012.
- Gemeentelijk milieubeleidsplan 2015-2018.
- Milieu Uitvoeringsprogramma 2017.
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening Eijsden-Margraten 2012.
- Bodembeheernota Eijsden-Margraten 2017.
- Beleidsnotitie inzameling textiel en kleding gemeente Eijsden-Margraten 2017.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan het programma Duurzaam Wonen:

- Sanering afvalwaterlozingen buitengebied.
- Reinigingsdiensten Rd4 (GR en NV).
- Regionale Uitvoeringdienst (RUD) Zuid-Limburg.
- Bodemzorg Limburg BV.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat gaat het programma kosten?

Programma 3 Duurzaam wonen				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten				
3.1 Verkeer	1.622.205	1.731.456	1.822.789	1.914.122
3.2 Wonen	1.823.460	370.374	231.137	231.186
3.3 Klimaat en energie	6.805.563	6.770.026	6.883.138	6.928.051
3.4 Omgevingsvisie	509.331	412.331	411.730	415.595
Totale lasten	**10.760.560**	**9.284.187**	**9.348.795**	**9.488.955**
Baten				
3.1 Verkeer	-24.000	-31.650	-24.000	-31.650
3.2 Wonen	-1.909.100	-256.015	-116.779	-116.828
3.3 Klimaat en energie	-6.925.520	-7.009.791	-7.052.618	-7.097.531
3.4 Omgevingsvisie	-551.000	-551.000	-551.000	-551.000
Totale baten	**-9.409.620**	**-7.848.456**	**-7.744.397**	**-7.797.009**
Saldo programma voor resultaatbestemming	**1.350.939**	**1.435.731**	**1.604.398**	**1.691.946**
Mutaties reserves				
Saldo programma na resultaatbestemming	**1.350.939**	**1.435.731**	**1.604.398**	**1.691.946**

Programma 4: Dienstverlening en besturen

Als je met een beschouwende blik naar een gemeente kijkt vervult een gemeente verschillende rollen in haar functie naar haar inwoners. In één perspectief is de gemeente dienstverlener aan haar inwoners. In dit perspectief vervult de gemeente diensten zoals het verstrekken van paspoorten etc. In een andere rol treedt de gemeente haar inwoners tegemoet als burger van een gemeente. Maar de gemeente is ook verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Dit betekent dat in sommige gevallen we middels handhaving als gemeente ook er voor moeten zorgdragen dat wetten worden nageleefd.

Dienstverlening en besturen zit in ons DNA, is herkenbaar in beleid en uitvering en sluit aan op de “dicht bij het leven” filosofie die verder uitgedragen wordt. In dat licht willen we vanuit betrokkenheid en op een verfrissende wijze van besturen en werken aansluiting zoeken bij de behoeften van de samenleving door concrete stappen te zetten in goed samenspel tussen raad, college en de ambtelijke organisatie. Dit zal de komende jaren zorgen voor een omslag in de ontwikkelingen van de dienstverlening en wijze van besturen waarbij we al dan niet in samenwerking met andere organisaties/overheden zorgdragen voor een samenleving waarin iedereen op een veilige wijze mee kan doen.

Binnen dit programma worden de volgende beleidsvelden onderscheiden:

- openbare orde en veiligheid (zie 4.1);
- samenwerking (zie 4.2);
- dienstverlening (zie 4.3).

4.1 Beleidsveld Openbare orde en veiligheid

Het beleidsveld Openbare orde en Veiligheid levert een bijdrage aan het behouden van een goed woon- en leefklimaat in onze dorpen en het buitengebied.
Je veilig voelen c.q. veilig zijn, is de basis om te kunnen functioneren, te verblijven en te ondernemen. Veiligheid is vanuit dat beeld een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Van alle burgers mag namelijk verwacht worden dat zij zich gedragen met respect voor elkaar en de omgeving. Echter, veiligheid is ook een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Mensen moeten veilig zijn en zich veilig (kunnen) voelen in en om het huis, in het verkeer en ongehinderd op straat kunnen verblijven, overdag en 's avonds en veilig hun ondernemerschap en verenigingsactiviteiten kunnen uitoefenen. Van ons als gemeente mag onder meer verwacht worden dat wij erop toezien dat dat mogelijk is, door het treffen van preventieve maatregelen en door handhavend op te treden. Vanuit deze optiek komt in 2019 de focus te liggen op het verbeteren van het veiligheidsgevoel.

4.1.1. Speerpunt: Verbeteren van het veiligheidsgevoel

Inwoners, bezoekers en ondernemers van de gemeente Eijsden-Margraten moeten zich veilig voelen in hun eigen woon-, verblijfs- en werkomgeving. Hiervoor zullen naast het nemen van diverse fysieke maatregelen ook investeringen gedaan worden in het professionaliseren van ons handelen.

We willen op het gebied van openbare orde en veiligheid het volgende bereiken:

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Een veilige woon-, verblijf- en werkomgeving die onder meer gekenmerkt wordt door een verkeersveilige omgeving en veilige schoolomgevingen. Maar ook een omgeving zonder criminaliteit zoals inbraken en diefstal, zonder alcohol- en drugsoverlast, zonder overlast van weg- en vliegverkeer.	• We gaan onze toezichthoudende functie versterken door de wijkagent meer in positie te brengen en de samenwerking met de BOA's te versterken, de bereikbaarheid en zichtbaarheid van de BOA's te vergroten en door meer informatie gestuurd te werken. • We investeren in het professionaliseren van de handhavingsfunctie. Waarbij een kwalitatieve verbeterslag wordt gemaakt in capacitaire zin. Er vindt meer sturing plaats vanuit effecten van handhaving, buurtbemiddeling en mediation. Daarnaast zal, als nieuw instrument, in 2020 met name de focus komen te liggen op het aanpakken van de overlast die er toe doet oftewel maatwerk. • We continueren onverminderd het uitvoering geven aan het Damoclesbeleid ondersteund

	met inzet van flexteam acties. • Het aanpakken van drugsoverlast blijft onverminderd hoge prioriteit krijgen.
• Dat veiligheid geborgd is op het gebied van evenementen en rondom bedrijvigheid.	• Er worden preventieve maatregelen genomen op het gebied van veilig wonen en het vergroten van de veiligheid op bedrijventerreinen. In navolging op het cameratoezicht op bedrijventerreinen wordt de implementatie van het rookmeldersproject voor woningen voorbereid. • Continuering van het project Keurmerk Veilig Ondernemen en waar nodig intensivering van de gemeentelijke inspectie van bedrijventerreinen is hierin eveneens voorzien.
• Dat de fysieke veiligheid rondom rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandveiligheid en gevaarlijke stoffen goed georganiseerd is.	• De trainingen voor functionarissen, zowel ambtelijk als bestuurlijk, belast met rampenbestrijding en crisisbeheersing worden aan het begin van het kalenderjaar gepland.
• Dat vraagstukken op het gebied van integriteit en ondermijning adequaat worden aangepakt.	• In samenwerking met het RIEC zetten we verder in op het integraal plan rondom ondermijning dat in 2019 is opgesteld.

4.2 Beleidsveld Samenwerking: ‘schakelen op schalen’

Om invulling te kunnen geven aan haar bestaansdoel komt de gemeente vele (maatschappelijke) partners tegen met een samenwerking op verschillende niveaus en voor verschillende beleidsvelden.

Te denken valt aan onder meer de huidige samenwerking inzake de grensoverschrijdende milieuproblematiek, handhaving en oefeningen in het kader van veiligheid, de Rijksgrenscorrectie, mobiliteit inzake spoor en waterweg, het project “meer met de Maas’, samenwerking met Voeren op het terrein van natuur en landschap, grensoverschrijdend ondernemen, de samenwerking in de sociale sector, de jumelage met Clervaux, de verbonden partijen en onze eigen bedrijfsvoering.

Verder mogen hier al doorkijkend niet onvermeld blijven (toekomstige) opgaven op bijvoorbeeld het terrein van taal, duurzaamheid, mobiliteit, natuur en landschap, de Maas, toerisme, erfgoed en economie.

Die verscheidenheid van opgaven en beleidsvelden vergt dat er voor samenwerking passend moet worden ‘geschakeld op schalen’, zoals bijvoorbeeld op de schaal stad/platteland, in casu Maastricht/Heuvelland of op de schaal Lijn 50 of op schaal Zuid-Limburg (18) of op de schaal Limburg (33) of op de schaal Euregionaal. Meer themagericht – bijv. de thema’s erfgoed, slowtoerisme, fruitsector en streekprodukten - kan worden gedacht aan samenwerking op een schaal met de regio Haspengouw en/of met de regio Land van Herve. Grensoverschrijdende samenwerking maakt sinds vorig jaar voor het eerst ook deel uit van het takenpakket van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en die omstandigheid kan bevorderend werken voor het verdiepen en uitbouwen van de grensoverschrijdende samenwerking in onze (eur)regio.

Samenwerking is dus een wezenlijk kenmerk van onze gemeente. Dit komt tot uiting in het hier aan de orde zijnde beleidsveld.

Uitgangspunt voor samenwerking vormt de autonomie en de identiteit van de gemeente Eijsden-Margraten. Op grond van dit uitgangspunt staat de gemeente open voor het verdiepen en verder uitbouwen van de (eu-)regionale samenwerking middels het voeren van een stevige regio-agenda op samenwerking.

Dit zijn onze speerpunten in de samenwerking:

- versterking van de bestuurskracht (zie 4.2.1);
- verbreding en verdieping in euregionaal verband (zie 4.2.2).

4.2.1 Speerpunt: Versterking van de bestuurskracht

De schaalgrootte van Eijsden-Margraten is na de fusie in 2011 voldoende om de toekomstige zelfstandigheid van de gemeente te behouden. Echter een goede bestuurlijke samenwerking tussen

gemeenten in Zuid-Limburg versterkt de bestuurskracht. De drie Zuid-Limburgse deelregio's zullen tot afspraken moeten komen en de uitvoering overgelaten aan de gemeenten.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Onze inzet is verdere samenwerking richting Maastricht/Heuvelland wordt gekoesterd. Binnen dit samenwerkingsverband zijn binnen het sociaal domein goede ervaringen opgedaan en positieve resultaten behaald, waarop wij voort zullen borduren.	• De actuele ontwikkeling van de Middengebied samenwerking wordt betrokken bij de samenwerking Maastricht-Heuvelland. Op basis van het rapport van prof. Dr. Luc Soete "Strategisch actieplan Middengebied Zuid-Limburg - Van groen hart tot groene long" zal in 2019 een geconcretiseerd uitvoeringsprogramma worden opgesteld met zowel (operationele) projecten als tactische en strategische componenten. In het licht hiervan zal in 2020 de Middengebied samenwerking - inclusief triple helix - worden geoperationaliseerd richting lobby, beleid en projecten. Dit met een open blik naar andere uitvoeringsorganisaties, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. In 2020 geven we (mede) vorm aan het uitvoeringsprogramma Middengebied langs de vier lijnen Landbouw en Landschap, Toerisme van de Toekomst, Vitale Samenleving en Duurzaamheid. Daarbij bewaken we de synergie met andere samenwerkingsverbanden en –initiatieven op basis van de lokale prioriteiten en gebiedseigen opgaven.
• Wij willen programmatische regio-agenda op samenwerking uitwerken en dit bestuurlijk en ambtelijk organisatorisch adequaat verankeren waarbij versterken van het DNA ''dichtbij het leven'' en Cittaslow-gedachte versterkt worden. De Lijn 50-gemeenten krijgen hierbij de voorkeur.	• De samenwerking met de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals middels Lijn 50 is herijkt langs de lijn van de Cittaslow filosofie (Cittaslow regio) en zal in 2020 nader verdiept worden. In dat licht wordt de betrokkenheid van de gemeenteraad vergroot door de Lijn 50 panels (3 raadsleden per gemeente) die betrokken worden bij de voorbereiding van toekomstig gezamenlijk beleid en projecten.
• Wij willen de gemeenteraad meer betrekken bij de verbonden partijen zodat de gemeenteraad	• De raad wordt geïnformeerd over vergaderingen van de algemene besturen (agenda en verslag).

zijn controlerende rol in dat kader kan versterken.	Daarnaast zal een informatiemarkt georganiseerd worden, waarbij verbonden partijen zich kunnen presenteren. Een derde moment van 'grip' is in ontwikkeling. In november/december van 2019 wordt een overleg georganiseerd met de vertegenwoordigers in de algemene besturen over het gevoerde / te voeren beleid. Door dit vroegtijdig te doen, kan de inbreng nog worden meegegeven voor het opstellen van de begroting. Naast uiteraard het formele moment van kenbaar maken van een zienswijze over de begroting. Afhankelijk van de ervaringen in 2019 zal dit in 2020 herhaald worden.

4.2.2 Speerpunt: Verbreding en verdieping in euregionaal verband.

Verbreding en verdieping van de samenwerking in Euregionaal verband om daarmee de identiteit van Eijsden-Margraten te versterken en het vestigingsklimaat te versterken, is het focuspunt bij de Euregionale samenwerking. Bij samenwerking behoort ook het kennen van elkaars (bestuurs-)cultuur en elkaar wijzen op grensoverschrijdende (milieu)problemen. Overleg en samenwerking met onze (Lijn 50) buren aan de andere kant van de landsgrens, zoals Riemst, Visé, Voeren en Plombières, is vanzelfsprekend. De uitganspunten en filosofie van Dichtbij het Leven en het Cittaslow gedachtegoed zijn daarbij - waar mogelijk en passend -richtinggevend en daarmee ook landsgrensoverschrijdend uit te dragen en te verbinden. De thema's landschap, toerisme en erfgoed vormen daarbij de belangrijkste invalshoek, waarbij ook al is dit nog prematuur, een mogelijk Unesco-werelderfgoed traject verbindend kan blijken te zijn.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Vergroten en in stand houden van de autonomie van de gemeente. • Versterken van de identiteit van Eijsden-Margraten.	• We zetten onder andere de onderstaande projecten voort: - De jumelage met Clervaux – Benelux samenwerking verder stimuleren en inhoud geven via de lijn van de Cittaslowfilosofie; - Structureel overleg voeren met onze Euregionale buren; - Liberation Route Europe & (75 jaar) Liberation (Clervaux-Hürtgenwald-

	Bastogne); - Euregionale fietsmobiliteit XB Mob; - Euregionaal programma Grenzeloos ondernemen.

4.3 Beleidsveld Dienstverlening

De gemeente streeft richting haar inwoners en ondernemers naar een transparante en betrouwbare dienstverlening. Duidelijkheid, kwaliteit en korte doorlooptijden staan hierin centraal. Deze vorm van dienstverlening vraagt om een open en transparante wijze van communiceren naar onze inwoners, belanghebbenden en maatschappelijke partners die te typeren is als klantvriendelijk en klantgericht.

Daarnaast wordt ingezet op de kracht en kwaliteiten van inwoners en ondernemers die binnen Eijsden-Margraten aanwezig zijn door ons dienstbaar op te stellen richting samenleving en niet andersom: de burger centraal. Dit vraagt om een omslag van besturen en werken vanuit de ambtelijke organisatie en het bestuur. Een werkwijze waarin verbinding gemaakt wordt met de samenleving op basis van burgerparticipatie, co-creatie, maar waar ook vanuit een coöperatieve houding ruimte geboden wordt aan burgerinitiatieven.

De speerpunten binnen het beleidsveld dienstverlening zijn:

- een excellente klantgerichte dienstverlening (zie 4.3.1);
- participatie is onze tweede natuur (zie 4.3.2);
- versterken bestuurlijk-ambtelijk samenspel in verbinding met de samenleving (zie 4.3.3)

4.3.1 Speerpunt: Een excellente klantgerichte dienstverlening

Ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, telefonie, social media, website, veranderende klantenstromen en nieuwe inzichten vragen om een herformulering van onze visie en ambitie op dienstverlening; een dienstverlening vanuit de leefwereld van onze inwoners en ondernemers en niet vanuit de systeemwereld van gemeenten.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• In een meer zelforganiserende samenleving, hoort een gemeente die contacten met burgers snel en doeltreffend afhandelt **en** aansluit bij de behoeften van onze burgers. Wij streven dan ook naar het realiseren van een excellente klantgerichte dienstverlening. Dit vertaalt zich in de ambitie om de klanten van onze gemeente op een professionele, effectieve en efficiënte wijze van dienst te zijn.	• In de 2e helft van 2019 is gestart met het opstellen van een dienstverleningsvisie. Voorzien is dat in het eerste kwartaal van 2020 de dienstverleningsvisie met bijbehorend implementatieplan in de vorm van een dienstverleningsconcept ter besluitvorming voorgelegd wordt aan de raad. Implementatie van de dienstverleningsvisie vindt na vaststelling van de visie plaats. Het optimaliseren van processen vormt een continu proces. Medio 2019 is in het kader van het optimaliseren van het proces rondom openbare meldingen de fixia app geïntroduceerd.

	Evaluatie hiervan vindt plaats medio 2020. Het team vergunningverlening wordt in het licht van de Omgevingswet, waarbij het ‘’ja, tenzij ……’’ principe een grondslag vormt, verder getraind, gecoacht en doorontwikkeld. Klanttevredenheidsmeting rondom dienstverleningsprocessen (openbare meldingen, vergunningverlening, sociaal team en burgerzaken) worden opgestart en periodiek gemonitord. Geïnvesteerd wordt in het communicatiever maken van de organisatie, middels training en coaching.

4.3.2 Speerpunt: Participatie is onze tweede natuur.

Binnen het speerpunt participatie sturen we op het meer inzetten van de kracht van de samenleving en het gebruik maken van de kennis van inwoners en ondernemers in ons handelen. Centraal hierbij staan een tweetal ontwikkellijnen:

- het verhogen van de betrokkenheid van bewoners, belanghebbenden en/of stakeholders bij beleidsvorming en het uitvoeren van plannen vanaf de beginfase, waarbij onze werkwijze transformeert van ‘’inspraak naar beginspraak’’ en vormen van co-creatie worden mogelijk gemaakt;
- meer ruimte bieden voor burgerinitiatieven. Daartoe stellen we ons dienstbaar op aan de samenleving en niet andersom.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• We willen bereiken dat participatie als leidend principe gehanteerd wordt in de werkwijze van het bestuur en de organisatie, zodat optimaal verbinding gemaakt wordt met de kracht van de samenleving. In 2019 leggen we hiervoor de basis.	• Op grond van de, door de raad in 2019 vastgestelde, procesopdracht Participatie wordt in 2020 geëxperimenteerd met participatievormen alsmede ervaringen gedeeld worden uit lopende en gerealiseerde participatieprojecten om te komen tot een visiedocument en afwegingskader. In overleg met de Voorbereidingsgroep Participatie wordt gekozen voor een aantal pilots om te starten met participatie. Daarbij wordt gekeken naar de geschiktheid van een project gelet op het ‘testen’ van verschillende vormen van

	participatie. Afstemming van de participatie bij deze projecten, qua tijd, komen via een participatiekalender tot stand. Besluitvorming rondom het visiedocument participatie en bijbehorend afwegingskader is voorzien voor de zomer. Vervolgens vindt implementatie van de participatievisie en het afwegingskader plaats.

4.3.3 Speerpunt: Versterken bestuurlijk-ambtelijk-samenspel in verbinding met de samenleving.

Binnen dit speerpunt richten we ons op het doorvoeren van bestuurlijke en organisatorische vernieuwing, waarbij we op grond van de fusie-effect-rapportage uitvoering geven aan het verder professionaliseren en versterken van het samenspel tussen raad, college en organisatie alsmede aan de positionering in de gemeenschap.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• We willen komen tot een gezamenlijke bestuurlijke en ambtelijke agenda over de gewenste en beoogde vernieuwing e.e.a. op basis van de inzichten uit de fusie-effect-rapportage (FER) invulling geeft aan.	• Medio 2019 is de procesopdracht “Bestuurlijke vernieuwing” opgesteld. Deze procesopdracht is door de gemeenteraad vastgesteld op 17 juni 2019 en hierin geeft de gemeenteraad opdracht om doelen/kernwaarden te formuleren horende bij dualisme en vitale democratie. Er wordt een platform “Bestuurlijke & Organisatorische vernieuwing” opgericht dat de ontwikkelopgave van de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie verbindt. Dit platform monitort de ontwikkelingen en voortgang en rapporteert via de reguliere P&C-documenten. Op grond van de gestelde doelen wordt een ontwikkelprogramma dualisme opgesteld dat voor de zomer 2020 ter besluitvorming wordt opgeleverd teneinde de kaderstellende-, vertegenwoordigende- en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken. Daarnaast wordt de gezamenlijke bestuurlijke en ambtelijke agenda o.b.v. de inzichten van de

	FER in 2020 opgeleverd.
• We willen de kaderstellende-, vertegenwoordigende- en controlerende rol van de raad versterken.	• Via de procesopdracht ‘’bestuurlijke vernieuwing‘’, de procesopdracht ‘’participatie‘’, en de acties die rondom sturen op verbonden partijen in gang gezet worden, wordt aan deze doelstelling in 2020 vorm en inhoud gegeven.
• We willen de kwaliteit van het debat rondom de besluitvorming vergroten en daarnaast het bestuurlijk-ambtelijk-samenspel, waarbij duidelijke afspraken gemaakt zijn tussen het bestuur en de organisatie rondom verantwoordelijkheden, verwachte rollen, rolvastheid en de wijze waarop samengewerkt wordt, versterken.	• In samenwerking met het Presidium, Voorbereidingsgroep Bestuurlijke Vernieuwing en de Griffie heeft de raad in 2019 gekozen voor een andere opzet van vergaderen. De commissievergaderingen zijn verlaten en vervangen door een Beeldvormende vergadering. Daarnaast is op grond van het B.O.B.-principe de oordeelsvormende en besluitvormende raadsvergadering geïntroduceerd. Afgesproken is dat na één jaar functioneren (medio mei 2020) een evaluatie van het hervormende vergadersysteem plaats vindt.
• We willen de vragen van onze inwoners en ondernemers alsmede vraagstukken in onze gemeenschappen gericht oppakken en voortvarend en adequaat afhandelen door integraal werken en besturen te stimuleren.	• Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het implementatietraject rondom de nieuwe dienstverleningsvisie, de participatievisie die in 2020 nader vorm en inhoud gaat krijgen alsmede de activiteiten die vanuit de organisatie ingezet worden op het gebied van resultaatgericht werken (zie paragraaf bedrijfsvoering). In 2020 wordt in het kader van het meten van de klanttevredenheid een klanttevredenheidsmeting uitgevoerd.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Programma 4: Dienstverlening en besturen				
Naam Indicator	Eenheid	Bron	Waarde E-M	Waarde 25.000 - 50,000	Waarde NL
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	157 2018	111	119
Harde kern jongeren	Aantal per 1.000 inwoners	KLPD	0,5 2017	0,8	1,3
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS, statline	0,2 2018	1	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,7 2017	3,4	4,8
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3 2018	2,3	2,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2 2017	4	4,8
Aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt	%	CBS	17% 2016	13%	21%
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening	Score 1-10	CBS	6,74 2017	6,89	6,85

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan het programma Dienstverlening en Besturen :

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Kaderstellende documenten

- Algemene Plaatselijke Verordening Eijsden-Margraten 2015 vierde wijziging.
- Integraal omgevingsbeleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2017.
- Integraal veiligheidsbeleid 2012-2016 Eijsden-Margraten.
- Beleidslijn wet BIBOB.
- Beleidsvisie externe veiligheid.
- Beleidsregels hulpacties/ hulp bij rampen.
- Verordening Noodweer.
- Beleidsplan politie 2015-2018.
- Preventie en Handhavingsplan Jeugd Alcohol en Omgeving Maastricht Heuvelland 2015-2019.
- Gemeentelijk Verkeersveiligheidsplan Eijsden-Margraten.
- Regionaal Risicoprofiel Zuid Limburg 2015.
- Verordening kwaliteit vergunningsverlening, toezicht en handhaving.
- Strategische Visie 2022.
- Gedragscode Integriteit volksvertegenwoordigers.

- Startnotitie Jumelage.
- Verordening gegevensverstrekking basisregistraties personen Eijsden-Margraten 2014.
- Reglement Burgerlijke Stand Eijsden-Margraten 2017.
- Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Verordening gemeentelijke onderscheidingen Eijsden-Margraten.
- Regeling van tarieven openbaarheid van bestuur.
- Verordening interne klachtenbehandeling gemeente Eijsden-Margraten.

Wat gaat het programma kosten?

Programma 4 Dienstverlening en besturen				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten				
4.1 Openbare orde en veiligheid	1.881.098	1.902.796	1.924.494	1.924.494
4.2 Samenw erking	138.272	163.272	188.272	188.272
4.3 Dienstverlening	1.797.590	1.794.634	1.763.078	1.733.956
Totale lasten	**3.816.960**	**3.860.702**	**3.875.843**	**3.846.722**
Baten				
4.1 Openbare orde en veiligheid	-51.200	-51.200	-51.200	-51.200
4.2 Samenw erking	0	0	0	0
4.3 Dienstverlening	-415.303	-423.291	-393.278	-393.278
Totale baten	**-466.503**	**-474.491**	**-444.478**	**-444.478**
Saldo programma voor resultaatbestemming	**3.350.457**	**3.386.211**	**3.431.365**	**3.402.244**
Mutaties reserves				
Saldo programma na resultaatbestemming	**3.350.457**	**3.386.211**	**3.431.365**	**3.402.244**

Programma 5: Financiën en middelen

Het programma Financiën en middelen geeft inzicht in de algemene middelen en de wijze waarop wordt gewerkt aan een solide financieel gezonde gemeente. Een financieel gezonde gemeente betekent: een solide financieel meerjarig beleid, goed beheer van deelnemingen en verbonden partijen, een goede financieringsfunctie; voldoende weerstandsvermogen om gemeentelijke risico's af te dekken, voldoende waarborgen tegen calamiteiten (verzekeringen) en zo laag mogelijke lasten voor inwoners en ondernemers. Dit wordt op een transparante wijze overzichtelijk gemaakt waarin cijfers op een leesbare manier worden gepresenteerd.
Een nadere uitwerking komt terug in de wettelijk voorgeschreven paragrafen Lokale heffingen, Bedrijfsvoering, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Financiering en Verbonden partijen.

5.1 Beleidsveld Financiën en middelen

Binnen het beleidsveld financiën en middelen geven we uitvoering aan een solide financieel meerjarig beleid met zo laag mogelijke lasten voor inwoners en ondernemers. Wij zorgen voor een transparante begroting waarin cijfers op een leesbare manier worden gepresenteerd. De speerpunten hierin zijn:

- een solide meerjarig financieel beleid (zie 5.1.1);
- zo laag mogelijke lasten voor inwoners en ondernemers (zie 5.1.2);
- transparante goed leesbare sturings- en verantwoordingsdocumenten waarin de voortgang van het raadsprogramma goed kan worden opgevolgd (5.1.3).

5.1.1 Speerpunt: Een solide meerjarig financieel beleid.

De fundamenten voor een solide meerjarig financieel beleid zijn:

- Een adequate en reële raming van kosten en inkomsten waarbij een structureel evenwicht bestaat tussen kosten en opbrengsten. Dit sluit aan bij de wijze waarop de provinciale toezichthouder onze begroting beoordeelt. Er moet sprake zijn van een reëel en structureel sluitende begroting. De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de ramingen. Structureel wil zeggen dat tegenover de structurele lasten ook structurele baten dienen te staan.
- Een gezond weerstandvermogen dat is afgestemd op de risico's. Hiervoor hanteren wij als ratio groter dan 2,0 (ratio= beschikbare weerstandcapaciteit / benodigde weerstandcapaciteit). In voorliggende begroting bedraagt de ratio 2,5.
  Een verantwoorde uitvoering van het treasurybeleid conform het treasurystatuut dat in 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• Het streven is een meerjarig sluitende begroting te presenteren in 2020 waarin de financiële ruimte aanwezig is voor de uitvoering van het Bestuursakkoord ook voor de begrotingsjaren tot en met 2023.	• Er is een sluitende begroting opgesteld echter hierin zijn een aantal bezuinigingen opgenomen. Vanuit Financiën en Control wordt gedurende het begrotingsjaar toezicht gehouden op de lijnafdelingen betreffende de realisatie van deze bezuinigingen.
• Conform planning uitvoering geven aan het voorgenomen financiële beleid.	• Bij het behandelen van de bestuursrapportages, de begroting (in november) en de jaarrekening (in juni/juli) geven we inzicht in de voortgang van de uitvoering van het Bestuursakkoord 2018 – 2022 en leggen we daar verantwoording over af. Het Bestuursakkoord maakt daarmee voor de gemeenteraad integraal onderdeel uit van de beleidscyclus.

5.1.2 Speerpunt: Zo laag mogelijke lasten voor inwoners en ondernemers.

Voor de uitvoering van haar taken kent de gemeente een aantal belangrijke inkomstenbronnen. De belangrijkste is de algemene uitkering (circa € 31 mln.). Vervolgens zijn de gemeentelijke belastingen (circa € 9 mln.) een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Het streven is de lasten voor burgers en ondernemers zo laag mogelijk te houden. Dat vraagt om een efficiënte en effectieve inzet van middelen.
Bij de totstandkoming van de tarieven houden we rekening met volgende principes:

- de gemeentelijke belastingen stijgen niet meer dan de inflatie;
- een kostendekkende afvalstoffenheffing en rioolheffing;
- we gaan uit van het profijtbeginsel: diegene die van een gemeentelijke dienst of voorziening gebruik maakt, betaalt voor de daarmee gemoeide kosten;
- voor het domein toerisme worden zowel de inkomsten als de uitgaven inzichtelijk gemaakt en zullen de parameters voor kostentoerekening inzichtelijk worden gemaakt, zodat toegewerkt kan worden naar kostendekkendheid. Over de hoogte van het tarief vindt afstemming plaats met de Lijn 50 gemeenten. Eventuele meeropbrengsten worden ingezet binnen het toeristisch domein.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• De OZB stijgt niet meer dan de inflatie. Dat betekent ten opzichte van de bestaande ramingen dat er een verlaging van de geraamde belastingopbrengst zal worden gerealiseerd. In vergelijking met overige gemeenten hopen we meer aansluiting te vinden bij het landelijk gemiddelde voor vergelijkbare gemeenten.	• De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt € 1.092.263. De OZB-stijging bedraagt 1,5%.
• In de rioolheffing zal het profijtbeginsel tot stand worden gebracht.	• Inzake de rioolheffing is in 2019 overleg geweest met de commissie P&C. Hierin is geconcludeerd dat de verschillende modellen voor- en nadelen hebben. Om ambtelijk hierin meer richting te krijgen is aan de commissie gevraagd of de WOZ-waarde als basis kan/mag gelden en of de eigenaar dan wel gebruiker aangeslagen moet worden. Hieromtrent zijn wij nog in afwachting. Dit dwingt ons om de huidige methode in stand te houden.

• De kostendekkendheid van gemeentelijke diensten en gemeentelijke voorzieningen zal worden verbeterd.	• De kostendekkendheid wordt in kaart gebracht en er wordt een voorstel gedaan om deze te verbeteren.

5.1.3 Speerpunt: Transparante goed leesbare sturings- en verantwoordingsdocumenten waarin de voortgang van het raadsprogramma goed kan worden opgevolgd.

Om goede keuzes te kunnen maken in het realiseren van de strategische visie en het raadsprogramma is het noodzakelijk om goede informatie te verkrijgen over de voortgang. Goede leesbare sturings-en verantwoordingsinformatie is hiervoor van essentieel. Dat vraagt om de juiste informatie op het juiste moment.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• De sturingsinformatie van de sturings- en verantwoordingsdocumenten zal worden verbeterd. Door enerzijds een verbetering en vereenvoudiging door te voeren in leesbaarheid en de herkenbaarheid en anderzijds door een verbetering en vereenvoudiging in de cyclus van de documenten. • Op het niveau van het college en het ambtelijk apparaat zal het proces van totstandkoming van de P&C documenten worden verbeterd. • Een versterking van de koppeling met het strategisch kader.	• Met betrekking tot begrotingsjaar 2020 is een start gemaakt met een betere aansluiting van de afdelingsplannen op de begroting. Dit verbetert de integraliteit in de organisatie. Daarnaast wordt een applicatie aangeschaft die deze integraliteit verder bevordert en de totstandkoming van de producten verbetert. Deze applicatie zorgt voor meer transparantie in de organisatie en laat duidelijk de relatie zien tussen de verschillende P&C documenten en de hierin gestelde speerpunten. Daarnaast biedt dit de mogelijkheid om de voortgang van de speerpunten periodiek te blijven volgen. Dit geheel draagt bij aan de versterking van de koppeling met het strategisch kader.
• Op raadsniveau zullen de documenten betere ondersteuning moeten bieden bij de kaderstelling door de raad.	• De kaderstelling door de raad vindt plaats in de Kadernota. Het proces van de totstandkoming van de Kadernota en boekwerk wordt eind 2019/begin 2020 met de raad geëvalueerd en vervolgens vastgesteld. Het doel hierin is dat de raad optimaal in stelling wordt gebracht om de rol van kaderstelling te vervullen.

5.2 Beleidsveld Personeel

In dit beleidsveld geven we inzicht in de personele ontwikkeling. Een goede personele invulling is van groot belang in de realisatie van de doelen van de organisatie. Er wordt inzicht geboden in de inzet op de programma's 1 tot en met 4 en de personele inzet die tot de overhead wordt gerekend. Door het personeel in dit programma onder te brengen, is het totaal inzicht in de personele ontwikkeling groter. Binnen de personele inzet is een onderverdeling te maken naar overhead en direct toewijsbare personele inzet.

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead horen alle functies die dit doel dienen. De overheadfuncties staan derhalve niet rechtstreeks ten dienste van de (externe) klant.

Dat betekent dat in ieder geval de kosten in verband met de volgende elementen tot kosten van overhead worden gerekend en moeten worden opgenomen:

- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning (excl. griffie)
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primaire proces;

Verdeling personele kosten en inzet van personeel naar Overhead.

Personeel 2020	Totaal		Directe personeels lasten programma 1 t/m 5		Overhead	
	Euro	Formatie in Fte	Euro	Formatie in Fte	Euro	Formatie in Fte
Salarislasten personeel (incl. griffie, excl. raad en college)	€ 12.542.484	165	€ 6.756.625	93	€ 5.785.859	72
Overige overhead					€ 4.354.246	
Totaal	**€ 12.542.484**	**165**	**€ 6.756.625**	**93**	**€ 10.140.105**	**72**

Personele kosten bestuur en griffie	
College van b&w	€ 611.800
Raadsleden	€ 300.000
Griffie	€ 254.024
Totaal begrote kosten	**€ 1.165.824**

Gemeenten dienen een apart overzicht van de kosten van de overhead op te nemen in het programmaplan. Dat is afgesproken om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en haar meer zeggenschap te geven over die kosten.

	Overhead		Per inwoner	
	2020	**2019**	**2020**	**2019**
Eijsden-Margraten	€ 10.140.105	€ 9.503.529	€ 394	€ 372

De totale kosten aan overhead per inwoner in Eijsden-Margraten bedragen € 372 in 2019 en € 394 in 2020. Dit heeft betrekking op de incidentele meerkosten betreffende de organisatie. Deze zijn toegelicht bij de structurele en incidentele baten en lasten (Deel C; 1.2 van deze begroting) en worden op de volgende pagina verder toegelicht.

Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we ervoor doen in 2020?**
• We streven ernaar om de personele inzet zo gericht mogelijk in te zetten. We proberen daarbij onnodige overhead te voorkomen.	• Er geldt een bezuinigingsoperatie voor de organisatie waarbij de komende jaren een structurele besparing gerealiseerd gaat worden van € 250.000 oplopende naar € 350.000. Voor de jaren 2020 en 2021 worden hiervoor incidenteel middelen opgenomen om dit mogelijk te maken. Dit zorgt voor een incidentele stijging van de overhead. De focus in 2020 is gericht op een doorontwikkeling van de organisatie inhoudende dat: ▪ De bezuinigingstaakstelling wordt gerealiseerd; ▪ De focus op de prioritaire thema's organisatorisch worden ingebed; ▪ Er een ontwikkeltraject wordt opgestart

	om tot een wendbaardere organisatie te komen, waarbij het versterken van de vitaliteit, klantgerichtheid en resultaatgerichtheid vanuit het opgavegericht werken in gang wordt gezet. Kortom, dit zorgt voor een incidentele stijging van de overhead maar dient meerjarig te leiden tot een vermindering van de overheadskosten.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Programma 5: Financiën en middelen				
Naam Indicator	Eenheid	Bron	Waarde E-M	Waarde 25.000 - 50,000	Waarde NL
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,2	6,1	8
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	5,58	6,3	8,3
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	479,27	onbekend	onbekend
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom	Eigen gegevens	4%	onbekend	onbekend
Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	18%	onbekend	onbekend
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	245 2018	244	230
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	809 2019	678	669
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	882 2019	753	739

Kaderstellende documenten

- Nota reserves en voorzieningen Eijsden-Margraten 2017.
- Nota waarderen en afschrijven Eijsden-Margraten 2017.
- Bestuursakkoord 2018-2022.
- Controleverordening 213 gemeente Eijsden-Margraten 2015.
- Financiële verordening 212 gemeente Eijsden-Margraten 2017.
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 213a van de gemeente Eijsden-Margraten 2015.
- Verordening op de commissie Planning en Control Eijsden-Margraten.
- Controleprotocol 2018 inclusief normenkader
- Verordening Duurzaamheidslening Eijsden-Margraten 2016 eerste wijziging.
- Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting Eijsden-Margraten 2019.
- Verordening forensenbelasting Eijsden-Margraten 2017.

- Legesverordening en tarieventabel Eijsden-Margraten 2019.
- Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Eijsden- Margraten en bijbehorende tarieventabel 2019.
- Verordening wet Onroerende Zaakbelasting Eijsden-Margraten 2019.
- Verordening op de heffing en invordering rioolrechten Eijsden-Margraten 2018.
- Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Eijsden-Margraten 2015 en bijbehorende tarieventabel.
- Verordening rechten voor van gemeentewege verleende diensten onder, in of op de openbare weg Eijsden-Margraten 2015 en bijbehorende tarieventabel.
- Beleidsplan risicomanagement en weerstandsvermogen.
- Nota waarderen en afschrijven 2017.
- Treasurystatuut Eijsden-Margraten 2017.
- Budgethoudersregeling 2017.
- ICT Realisatieplan spoor 1 2012-2015.
- Informatiebeveiligingsplan.
- Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Mandaat en machtigingsregeling tweede wijziging Eijsden-Margraten 2017.
- Verordening op de elektronische bekendmaking en kennisgeving Eijsden-Margraten.
- Communicatiebeleid 2012-2016.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan het programma Financiën en Middelen :

- NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank).
- Waterleiding Maatschappij Limburg NV.
- Enexis Holding NV.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV.
- Verkoop Vennootschap BV.
- CBL Vennootschap BV.
- Vordering op Enexis BV.
- CSV Amsterdam BV.
- Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.
- GR Gegevenshuis.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat gaat het programma kosten?

Programma 5 Financiën en middelen				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten				
5.1 Financiën	2.907.024	3.581.137	4.283.070	4.793.640
5.2 Personeel	15.172.650	14.757.930	14.112.956	14.190.143
Totale lasten	**18.079.673**	**18.339.067**	**18.396.026**	**18.983.783**
Baten				
5.1 Financiën	-36.928.858	-38.116.781	-38.872.389	-39.760.417
5.2 Personeel	0	0	0	0
Totale baten	**-36.928.858**	**-38.116.781**	**-38.872.389**	**-39.760.417**
Saldo programma voor resultaatbestemming	**-18.849.185**	**-19.777.714**	**-20.476.362**	**-20.776.634**
Mutaties reserves	**-538.164**	**-465.439**	**-465.439**	**-465.439**
Saldo programma na resultaatbestemming	**-19.387.349**	**-20.243.153**	**-20.941.801**	**-21.242.073**

Deel B Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

De lokale heffingen vormen na de algemene uitkering de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Deze heffingen kunnen gesplitst worden in:

- heffingen die dienen als algemeen dekkingsmiddel van de gemeentelijke uitgaven;
- heffingen waartegenover een aanwijsbare prestatie staat die door de gemeente ten dienst van de inwoner wordt uitgevoerd.

Alle heffingen zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde verordeningen, met de daarbij behorende tarieventabellen. Met betrekking tot het tarievenbeleid zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeentelijke belastingen stijgen niet hoger dan de inflatie;
- Een kostendekkende afvalstoffenheffing en rioolheffing;
- We gaan uit van het profijtbeginsel: diegene die van een gemeentelijke dienst of voorziening gebruik maakt, betaalt voor de daarmee gemoeide kosten;
- Voor het domein toerisme worden zowel de inkomsten als de uitgaven herkenbaar gemaakt en zullen de parameters voor kostentoerekening inzichtelijk gemaakt worden, zodat toegewerkt kan worden naar kostendekkendheid. Over de hoogte van het tarief vindt afstemming plaats met de Lijn 50 gemeenten. Eventuele meeropbrengsten worden ingezet binnen het toeristisch domein.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de heffingen die door onze gemeente worden opgelegd en de bijbehorende opbrengsten.

Bedragen in duizenden Euro's	Begroting 2020	Meerjaren-raming 2021	Meerjaren-raming 2022	Meerjaren-raming 2023
Onroerende zaakbelasting (Ozb)	5.352	5.427	5.503	5.578
Rioolheffing	3.223	3.356	3.430	3.504
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	2.813	2.835	2.857	2.880
Toeristenbelasting	381	481	481	481
Hondenbelasting	165	165	165	165
Forensenbelasting	60	60	60	60
Totaal	**11.994**	**12.324**	**12.496**	**12.668**

Onroerende zaakbelastingen (Ozb)

Doel van de belasting/heffing	De opbrengst van deze belastingen dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.
Wie is belastingplichtig?	De Ozb wordt geheven van:

- de eigenaren van alle woningen en
- de eigenaren en gebruikers van alle bedrijfspanden, overige gebouwen en bouwgrond binnen de gemeentegrenzen.

Grondslag van de heffing	De grondslag voor de heffing is de WOZ waarde (waarde volgens de Wet Onroerende Zaken). De tarieven voor de Ozb zijn mede afhankelijk van de op grond van de WOZ getaxeerde waarden.
Tarieven	Voor de Ozb worden verschillende tarieven gehanteerd voor woningen en niet-woningen. De tarieven zijn opgenomen in onderstaande tabel.
Overige informatie	Het kabinet heeft de maximering van de tarieven afgeschaft. Dit betekent meer beleidsvrijheid voor de gemeenten. Wij zijn in deze begroting uitgegaan van de jaarlijkse nominale stijging van de Ozb-opbrengsten met 1,5% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Onroerende Zaakbelasting (Ozb)	Begroting 2019	Begroting 2020
Eigenaren woning	0,1475%	Nnb*
Eigenaren niet-woningen	0,1596%	Nnb*
Gebruikers niet-woningen	0,1297%	Nnb*

*het tarief zal in de decemberraad op basis van de nieuwe taxaties worden vastgesteld.

Rioolheffing

Doel van de belasting/heffing	De opbrengsten van deze belasting worden specifiek benut ter dekking van de uitgaven voor het in standhouden van de riolering.
Wie is belastingplichtig?	Belastingplichtig zijn: a) de eigenaar van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering (eigenarendeel) en b) de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd (gebruikersdeel), zie ook grondslag van de heffing.
Grondslag van de heffing	Het eigenarendeel wordt geheven naar een vast bedrag per perceel en het gebruikersdeel wordt geheven naar een vast bedrag per

perceel voor zover het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd uitgaat boven 400 m³. Voor 2020 is dit verlaagd naar 300m³.

Rioolheffing	2019	2020
Vast bedrag per woning/eigendom	€ 270,00	€ 270,00
Vast bedrag per niet-woning/eigendom	€ 270,00	€ 270,00
Vast bedrag per gebruik > 400m³	€ 123,27	n.v.t.
Vast bedrag per gebruik > 300m³	n.v.t.	€ 125,00

Rioolheffing	
	Begroting 2020
Lasten taakvelden (incl. (omslag)rente)	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	66.700
7.2 Riolering	3.549.129
-/- Correctie BTW-compensatiefonds	-452.279
Totale lasten	**3.163.550**
Baten taakvelden (excl. Heffingen en mutatie voorziening)	
7.2 Riolering	-3.615.829
-/- Correctie rioolheffing	3.223.464
-/- Mutatie voorziening	392.365
Totale baten	**0**
Netto kosten	**3.163.550**
Overig toe te rekenen kosten	
Overhead	0
BTW-compensatiefonds	452.279
A. Totale kosten	**3.615.829**
Opbrengst heffingen	
Rioolheffing	3.223.464
B. Totale opbrengsten	**3.223.464**
C. Mutatie voorziening (= A -/- B)	**-392.365**
Dekkingspercentage (= B / A * 100%)	**89%**

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Doel van de belasting/heffing	De opbrengsten van deze belasting worden specifiek benut ter dekking van de uitgaven voor het verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen.
Wie is belastingplichtig?	De gebruiker van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan is belastingplichtig. Dit kan een woning zijn, maar ook bijvoorbeeld een vakantiehuis naast een woonhuis.
Grondslag van de heffing	Voor de afvalstoffenheffing gelden twee grondslagen. In de eerste plaats is er een prijs per kilo aangeboden afval. Daarnaast wordt er een vastrecht gehanteerd.
Tarieven	Uitgangspunt bij de bepaling van de tariefstelling is kostendekkendheid. Om schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening ingesteld.

Afvalstoffenheffing	2019	2020
Vast recht per jaar 1 persoonshuishouden	€ 113,51	€ 125,00
Vast recht per jaar meerpersoons	€ 142,79	€ 167,50
Prijs per lediging :		
• 40 liter	€ 0,50	€ 0,65
• 140 liter	€ 1,50	€ 2,00
• 240 liter	€ 2,00	€ 2,65
Prijs per kilo :		
• GFT	0-tarief	0-tarief
• Restafval	€ 0,23	€ 0,25

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	
	Begroting 2020
Lasten taakvelden (incl. (omslag)rente)	
2.1 Verkeer en vervoer	365.492
7.3 Afval	2.867.132
-/- Correctie BTW-compensatiefonds	-446.405
7.4 Milieubeheer	6.500
Totale lasten	**2.792.719**
Baten taakvelden (excl. Heffingen)	
7.3 Afval	-3.211.624
-/- Correctie reinigingsrechten	2.758.511
-/- Mutatie voorziening	84.433
2.1 Verkeer en vervoer	-27.500
Totale baten	**-396.180**
Netto kosten	**2.396.539**
Overig toe te rekenen kosten	
Overhead	0
BTW-compensatiefonds	446.405
A. Totale kosten	**2.842.944**
Opbrengst heffingen	
Reinigingsrechten	2.758.511
B. Totale opbrengsten	**2.758.511**
C. Mutatie voorziening (= A -/- B)	**-84.433**
Dekkingspercentage (= B / A * 100%)	**97%**

(Water)toeristenbelasting

Doel van de belasting/heffing	De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Daarnaast wordt een deel van de opbrengst aangewend voor de revitalisering van het (water)toerisme en de recreatie in onze gemeente.
Wie is belastingplichtig?	Belastingplichtige is die persoon die verblijft (overnacht) in de gemeente zonder in het bevolkingsregister van de gemeente te zijn opgenomen.
Grondslag van de heffing	Op grond van de verordening is per persoon per overnachting een bedrag verschuldigd.
Tarieven	In de tariefstelling is een differentiatie aangebracht. De tarieven zijn opgenomen in onderstaande tabel.

(Water)toeristenbelasting	2019	2020	2021
Watertoeristenbelasting: bedrag per persoon per etmaal.	€ 1,35	€ 1,35	€ 1,70
Toeristenbelasting: bedrag per persoon per overnachting op camping of kampeerboerderij.	€ 1,35	€ 1,35	€ 1,70
Toeristenbelasting: bedrag per persoon per overnachting op overige verblijfsaccommodaties.	€ 1,35	€ 1,35	€ 1,70

Met de Lijn-50 gemeenten is afgesproken om met ingang van 2021 voor de toeristenbelasting één Lijn-50 tarief van € 1,70 per overnachting te gaan hanteren. Verder wordt voorgesteld de tariefvrijstelling op basis van leeftijd los te laten.

Overzicht lasten baten toerisme	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten		
Salarissen	€ 144.680	€ 72.787
Toerisme (bijdrage Visit Zuid Limburg, TOP e.d.)	€ 293.006	€ 252.946
Storyplatform	€ 20.000	€ 20.000
Wifi	€ 4.000	
Wandelpaden	€ 56.000	€ 56.000
Citta Slow	€ 35.000	€ 35.000
Evenementen	€ 75.000	€ 75.000
Totaal	**€ 627.686**	**€ 511.733**
Baten	**€ 373.000**	**€ 380.793**

Hondenbelasting

Doel van de belasting/heffing	De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.
Wie is belastingplichtig?	Deze belasting wordt geheven van de binnen de gemeentegrenzen wonende houder van één of meerdere honden.
Grondslag van de heffing	De heffing heeft een fiscaal karakter en is gebaseerd op het aantal honden dat door een belastingplichtige wordt gehouden.
Tarieven	De tarieven zijn opgenomen in onderstaande tabel.
Overige informatie	De aanslag hondenbelasting wordt tegelijkertijd met de onroerende zaakbelastingen en rioolheffing opgelegd.

Hondenbelasting	Begroting 2019	Begroting 2020
1e hond	€ 65,00	€ 70,00
2e hond	€ 68,00	€ 75,00
3e en volgende hond	€ 73,50	€ 80,00
Kennel	€ 500,00	€ 600,00

Forensenbelasting

Doel van de belasting/heffing	De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.
Wie is belastingplichtig?	Deze belasting wordt geheven van personen die niet binnen onze gemeente wonen, maar wel een gemeubileerde woning voor zichzelf of hun gezin ter beschikking houden gedurende meer dan 90 dagen van het belastingjaar.
Grondslag van de heffing	Als maatstaf voor de heffing geldt de waarde van de onroerende zaak zoals deze op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken is vastgesteld.
Grondslag van de heffing	Als maatstaf voor de heffing geldt de waarde van de onroerende zaak zoals deze op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken is vastgesteld.
Tarieven	De tarieven zijn opgenomen in onderstaande tabel.
Overige informatie	De aanslag forensenbelasting wordt achteraf per jaar opgelegd.

Forensenbelasting	2019	2020
Vast bedrag per woning	€ 140	€ 280
Percentage van de WOZ waarde	0,28%	0,56%

Lokale lastendruk

Hieronder is de gecombineerde aanslag voor 2020 voor een gezin met 2 kinderen in een woning met een WOZ waarde van € 245.000 en bij een afvalaanbod van 200 kg restafval en 22 ledigingen.

Belastingsoort	2020
Ozb eigenaar woning	€ 366
Rioolheffing	€ 270
Afvalstoffenheffing	€ 262
Totaal	**€ 898**

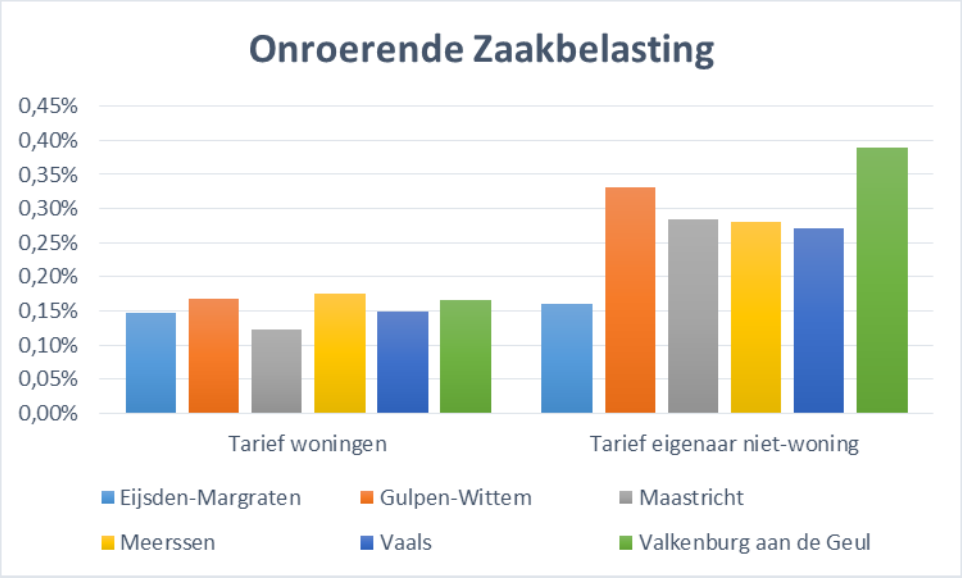
Kwijtschelding

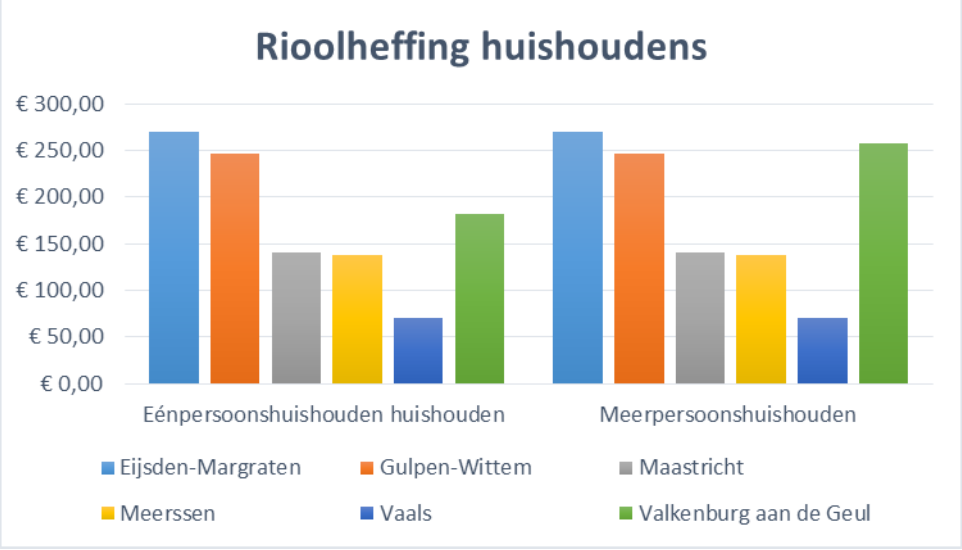
Wij hanteren de zogenaamde 100% norm voor de kwijtschelding van gemeentelijke heffingen. Of een belastingplichtige in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt beoordeeld aan de hand van een inkomens- en/of vermogenstoets. Bij deze toets worden de kosten van bestaan conform de bijstandsnorm voor 100% meegenomen. Kwijtschelding kan alleen verleend worden voor het vastrecht gedeelte van een aanslag afvalstoffenheffing.

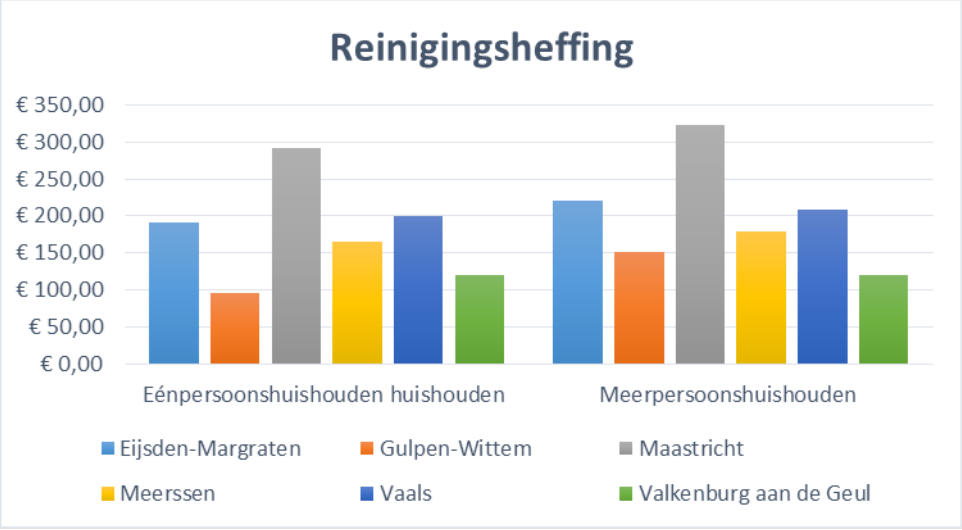
Beleidslijnen van termijnen en invordering

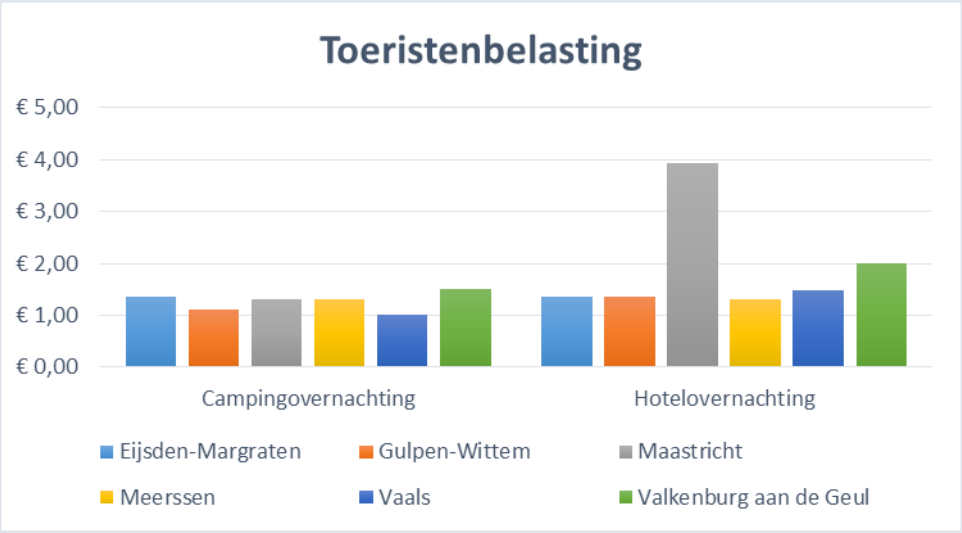
Met ingang van 2015 zijn de heffingen en invorderingen van belastingen overgedragen aan de BsGW. De heffing en invordering verloopt dan ook via de BsGW. De termijnen van heffing zijn vastgesteld in de betreffende belastingverordeningen.

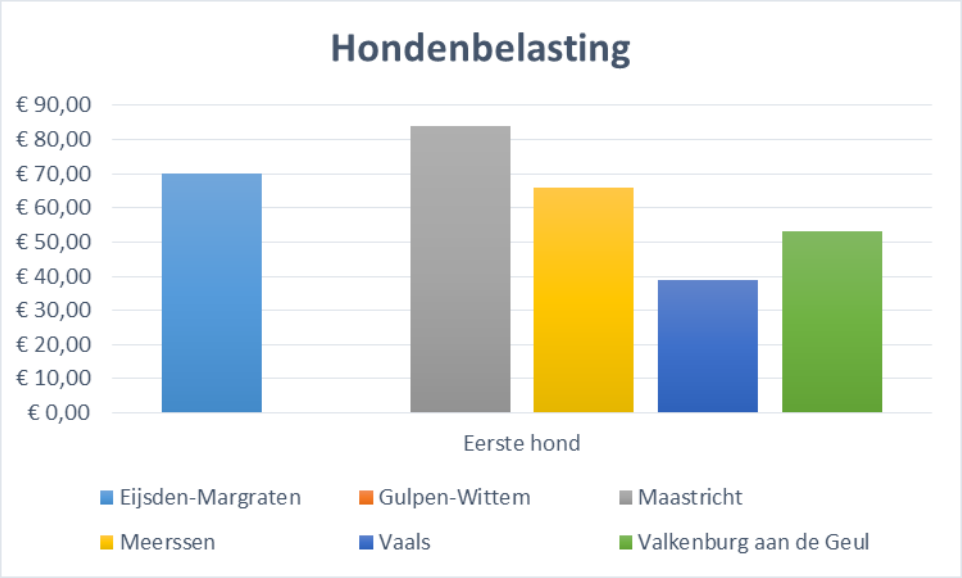
Tarieven 2019 vergeleken met omliggende gemeenten

Kaderstellende documenten

- Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting Eijsden-Margraten 2016.
- Verordening forensenbelasting Eijsden-Margraten 2017.
- Legesverordening en tarieventabel Eijsden-Margraten 2019.
- Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Eijsden- Margraten en bijbehorende tarieventabel 2019.
- Verordening wet Onroerende Zaakbelasting Eijsden-Margraten 2019.
- Verordening op de heffing en invordering rioolrechten Eijsden-Margraten 2018.
- Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Eijsden-Margraten 2015 en bijbehorende tarieventabel.
- Verordening rechten voor van gemeentewege verleende diensten onder, in of op de openbare weg Eijsden-Margraten 2015 en bijbehorende tarieventabel.

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bepaalt dat de paragraaf over het weerstandsvermogen en risicobeheersing ten minste bevat:

1. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
2. een inventarisatie van de risico's;
3. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

1. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Het BBV omschrijft de weerstandscapaciteit als zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit betrekken we:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorziene uitgaven;
- de onbenutte belastingcapaciteit.

We maken onderscheid tussen de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit staat voor het vermogen calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken op het gewenste niveau. Hiertoe kunnen in zijn algemeenheid de reserves worden gerekend. Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Tot de structurele weerstandscapaciteit behoren de onbenutte belastingcapaciteit en de structurele ruimte in de begroting.

De algemene reserve

Meerjarig vertoont de algemene reserve het volgende beeld:

Jaar	Stand per 1 januari (* 1 mln)	Stand per 31 december (* 1 mln)
2020	8,68	8,63
2021	8,63	8,63
2022	8,63	8,62
2023	8,62	8,85

De bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een afgezonderd vermogensbestanddeel waaraan uw gemeenteraad een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden heeft gegeven. Dit betekent dat een groot gedeelte van de bestemmingsreserve niet zondermeer vrij inzetbaar is. Uiteraard kunt u een bestemming c.q. het te bereiken doel door de inzet van een reserve altijd wijzigen. Meerjarig vertonen de bestemmingsreserves het volgende beeld:

Jaar	*stand per 1 januari (* 1 mln)*	*Waarvan bruteringsreserve*	*stand per 31 december (* 1 mln)*
2020	11,82	10,76	10,52
2021	10,52	9,78	9,78
2022	9,78	9,17	9,31
2023	9,31	8,69	8,60

2. Een inventarisatie van de risico's

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Risico's die in het kader van de weerstandsvermogen wel relevant zijn kunnen – volgens het BBV – onderverdeeld worden in:

A. financiële risico's;
B. risico's op eigendommen en
C. risico's die samenhangen met de interne organisatie.

A. Financiële risico's

Structurele risico's zijn financieel vertaald en in de meerjarenbegroting verwerkt. Ons weerstandsvermogen is ten opzichte van eerdere begrotingen afgenomen maar is nog steeds gezond te noemen. Door de stagnerende economie en door de voornemens van de regering zullen de risico's voor de gemeente sterk toenemen. De Rijksoverheid is niet langer de voorspelbare partner. Wet- en regelgeving veranderen in een hoog tempo zonder dat duidelijkheid bestaat over de beleidsvrijheid en de financiële gevolgen ervan voor ons. Dit is een handicap gebleken bij het opstellen van deze begroting.

Garantieverplichtingen

Bij een garantieverplichting staan we borg voor een door een stichting of vereniging aangegane geldlening. Door deze borgstelling kan de stichting of vereniging in het algemeen gunstigere voorwaarden bedingen. Per 1 januari 2020 staan we voor Woonpunt garant voor 2 leningen:

- een 15-jarige geldlening ter grootte van € 17.000.000 aan Woonpunt bestemd voor de financiering van woongelegenheden. Aflossing vindt geheel plaats aan het einde van de looptijd in 2021. Voor de

onderliggende woongelegenheden geldt dat ze volledig eigendom zijn van Woonpunt en dat de gemeente het eerste recht van hypotheek gevestigd heeft.
- een 10-jarige geldlening ter grootte van € 9.500.000 aan Woonpunt bestemd voor de financiering van woongelegenheden. Aflossing vindt plaats aan het einde van de looptijd in 2024. Voor de onderliggende woongelegenheden geldt dat ze volledig eigendom zijn van Woonpunt en dat de gemeente het eerste recht van hypotheek gevestigd heeft.

De WOZ-waarde van de onderliggende panden van beide leningen bedraagt € 65.000.000.

De overige garantstellingen per 1 januari 2020 betreffen:
- een resterende garantstelling ter grootte van € 216.667 inzake het restant van een door Stichting gemeenschapshuis “Oos Heim” uitgegeven obligatielening ter grootte van € 250.000. De gemeente heeft als onderpand een hypothecair recht op de opstallen (gemeenschapshuis) verkregen ad € 250.000.
- eind jaren 80 zijn de risico’s van hypothecaire geldleningen met gemeentegarantie ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale woningbouw (WSW) tegen een eenmalige betaling. Per 1 januari 2020 staan we garant voor € 784.811.
- In het kader van de publieke taak staat de gemeente garant voor een lening verstrekt aan het Dorpshuis te Mheer. De lening bedraagt per 1 januari 2020 € 191.796. Als onderpand is het recht van eerste hypotheek gevestigd op het pand. Conform het taxatierapport bedraagt de marktwaarde in verhuurde staat € 298.000. De executiewaarde 70%, zijnde € 208.600.
- In het kader van de publieke taak staat de gemeente garant voor een lening verstrekt aan het Cultureel Centrum te Eijsden. De lening bedraagt per 1 januari 2020 € 386.667. Als onderpand is het recht van eerste hypotheek gevestigd op het pand. De marktwaarde bedraagt € 629.000 en de executiewaarde van de marktwaarde bedraagt € 440.300.
- In het kader van de publieke taak heeft de gemeente een lening verstrekt aan de Koninklijke Oude Harmonie te Eijsden ad. € 185.000. De lening bedraagt per 1 januari 2020 € 182.430. Als onderpand is het recht van eerste hypotheek gevestigd op het pand. De executiewaarde na verbouwing is € 365.000.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2020 – 2023 is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 26.200. De aanwending van de post onvoorziene uitgaven is voorbehouden aan het college. In de jaarrekening wordt over de aanwending verslag gedaan.

De onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om nog extra eigen inkomsten via belastingen en heffingen te genereren. De onbenutte belastingcapaciteit kan bepaald worden aan de hand van de norm die het rijk hanteert voor het bepalen van de artikel 12-status Financiële verhoudingen wet. Volgens deze norm zijn de eigen Ozb inkomsten op peil als het rekentarief 0,1853% voor de eigenaren van woningen bedraagt (*bron: meicirculaire gemeentefonds 2019*). De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt derhalve voor het jaar 2020 € 1.092.263. De afvalstoffenheffing en het rioolrecht zijn kostendekkend en worden dus bij het bepalen van de onbenutte belastingcapaciteit buiten beschouwing gelaten.

Jaar	Onbenutte belastingcapaciteit
2020	1.092.263
2021	1.017.263
2022	941.812
2023	866.812

Algemene uitkering

De algemene uitkering vormt een belangrijke risicofactor binnen de begroting. Bij het gemeentefonds is de normeringsystematiek van toepassing. Dit betekent dat de groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de gecorrigeerde netto rijksuitgaven. Dalen de rijksuitgaven dan daalt ook het volume van de gemeentefondsuitkering en andersom. Aangezien de definitieve vaststelling van de netto rijksuitgaven achteraf plaatsvindt, bestaat de mogelijkheid dat een gedeeltelijke verrekening van de algemene uitkering, in zowel positieve als negatieve zin, kan plaatsvinden.

Sociaal Domein

De gemeente is nu ruim vier jaar verantwoordelijk voor de Jeugdwet, nieuwe taken binnen de Wmo en de Participatiewet. Hierdoor is steeds beter zicht op welke zorginhoudelijke en financiële risico's er zijn. Het grootste (financiële) risico blijft dat de toenemende vraag naar zorg en ondersteuning leidt tot overschrijding van de budgetten. Daarbij kunnen naast het Sociaal Team, ook artsen en rechters direct zorg toekennen. De gemeente is verplicht de toegekende zorg te betalen.

De Wmo en Jeugdzorg zijn open einde regelingen. Naast het risico dat er een groter beroep op de regelingen wordt gedaan, is de beheersbaarheid van de duur van de te leveren zorg moeilijk. Dit komt omdat op voorhand niet vaststaat in welke mate gebruik gemaakt wordt van het voorzieningenpakket. De focus voor de komende periode zal dan ook komen te liggen op het in kaart brengen van de samenhang tussen beleid-uitvoering-financiën om zo een betere regievoering te kunnen uitvoeren en de kosten beheersbaar te houden. In de begroting is de meest realistische inschatting van de uitgaven aan WMO en Jeugdzorg verwerkt.

Sociale werkvoorziening

Medio 2015 is besloten tot aanpassing van de opdracht van MTB alsook een verdere herstructurering van de organisatie. Dit, omdat de invoering van de Participatiewet een negatieve financiële ontwikkeling met zich mee brengt; een (totaal) tekort vanaf 2020 van ca. € 3,5 à € 4 miljoen jaarlijks waarvan het aandeel Eijsden-Margraten 11% bedraagt. Dit als gevolg van:

- de teruglopende rijkssubsidie (van ca. € 27.000 naar € 22.000 per SE);
- het feit dat de loonkosten van sw-medewerkers ca. 80% uitmaken van de begroting van het bedrijf;
- de teruglopende productiecapaciteit bij MTB in verband met sluiting instroom WSW per 1 januari 2015.

MTB voert de volgende taken uit:

- afbouw van Wsw ‘oud’;
- werk-leerbedrijf voor de brede doelgroep Participatiewet (daarbij vooral gebruikmakend van externe plaatsingsmogelijkheden bij de joint ventures en andere partners) en
- arbeidsmatige dagbesteding.

De primaire taak blijft ondersteuning van de doelgroep, waarbij wel nadrukkelijker wordt gekeken naar het genereren van werk, om zodoende meer omzet te realiseren en het tekort (als gevolg van dalende rijksmiddelen) zo veel mogelijk te beperken. Zodoende kan het (totale) tekort naar verwachting worden beperkt tot ca. € 3,28 miljoen maximaal.
Op basis hiervan is een aanvullende bijdrage aan MTB opgenomen in de begroting van afgerond € 361.000.
Het blijft een voortdurend proces waarbij continu gestuurd zal worden op verkenning van verdere mogelijkheden voor compensatie van (ons aandeel in) het tekort van MTB. Uiteraard met respect en perspectief voor de doelgroep die het betreft.

Inkomsten uit beleggingen

De gemeente heeft een aantal deelnemingen, waarvan de aandelen in de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) en Enexis de belangrijkste deelnemingen met een hoog rendement zijn. De verwachte opbrengsten zijn begroot.

Financiering

Gezien de inverse rentestructuur (d.w.z. situatie waarin de korte rente langdurig lager is dan de lange rente), vindt financiering van het financieringstekort, binnen de marges van de Wet Fido, zoveel mogelijk kortlopend plaats.

In de wet Fido zijn echter restricties opgenomen betreffende het aangaan van kortlopende leningen. In het verleden zijn hierin de volgende risico's erkent:

- De korte rente kan stijgen tot boven het niveau van de gehanteerde begrotingsrente;
- De lange rente kan stijgen tot boven het niveau van de gehanteerde begrotingsrente;
- De korte rente kan stijgen tot boven het niveau van de lange rente;
- Voor zover zich één of meerdere van deze risico's voor zouden doen, heeft dit een nadelig effect op het begrotingssaldo.

Kort geld levert de laatste jaren echter geld op. Gemeenten kunnen met een korte financiering, geld met een negatieve rente aantrekken. Gezien de inverse rentestructuur levert dit meer geld op dan bij financiering met een langlopende lening.

De wet Fido moeten wij echter naleven en derhalve kunnen wij niet onbeperkt het financieringstekort met kortlopend geld financieren. In 2019 is een nieuwe langlopende financiering aangetrokken waardoor wij de komende jaren verwachten binnen de bandbreedte van de wet Fido te blijven. De aangegeven risico's zijn derhalve ook gemitigeerd tot minimaal.

Open einde regelingen

Een open einde regeling is een regeling waarbij gerechtigden geld toekomt, zonder dat van te voren te overzien is wie van deze regeling in welke mate gebruik zullen gaan maken. In de begroting zijn hiervoor bedragen geraamd conform de opgaven van de instanties die belast zijn met de uitvoering van de regelingen. Enkele relevante open einde regelingen zijn:

- Participatiewet;
- GGD Zuid-Limburg;
- Brandweer-GHOR Zuid-Limburg;
- Leerlingenvervoer;
- WMO;
- Jeugd.

Daarnaast is de gemeente Eijsden-Margraten aangesloten bij nog een aantal Verbonden Partijen, zie paragraaf 6. Hierin is een bepaalde afhankelijkheid ontstaan. Bij stijgende kosten van een Verbonden Partij is er niet altijd de mogelijkheid om direct uit te stappen. Daarnaast is de zeggenschap van de gemeente Eijsden-Margraten in de Verbonden Partijen veelal beperkt. In 2019 zijn deze budgetten hieromtrent bijgeraamd,

B. Risico's op eigendommen

Bouwgrondexploitatie
Voor een uitvoerige financiële analyse verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

Planschadevergoedingen
Een planschadevergoeding is een vergoeding van de gemeente aan een derde voor schade geleden als gevolg van een planologische maatregel. De planschadevergoeding is, voor zover deze te verwachten was, opgenomen in de exploitatieopzet van betreffende uitbreidingslocatie dan wel bestemmingsplan.

Aansprakelijkheidsstellingen
De landelijke tendens is dat het aantal schadeclaims toeneemt. Als oorzaken kunnen worden genoemd het Nieuwe Burgerlijk Wetboek (invoering risico aansprakelijkheid), de Algemene Wet Bestuursrecht (aanzienlijke versterking van de positie van de burger ten opzichte van de overheid) en de toenemende mondigheid van de burgers. De risico's op het gebied van aansprakelijkheidsstelling kunnen aanzienlijk zijn, zodat het van groot belang is om schadepreventief te werken. Een goed en regelmatig onderhoud van wegen, speeltoestellen etc. (de gemeente beschikt over beheers- c.q. onderhoudsprogramma's), een klachtenlijn, het nauwkeurig naleven van procedures, adequate behandeling van ingediende bezwaarschriften etc. behoren in het kader van preventief werken tot de aandachtspunten. De gemeente is voor de wettelijke aansprakelijkheid en de bestuurdersaansprakelijkheid verzekerd. Wij kunnen echter niet uitsluiten dat, buiten het al bestaande eigen risico, de gemeente met claims krijgt te maken die niet via de verzekering zijn afgedekt.

Beheers- c.q. onderhoudsplannen
Om de risico's op het gebied van onderhoud en beheer zoveel mogelijk in te perken is het noodzakelijk dat de gemeente beschikt over beheers- en onderhoudsplannen. Kortheidshalve wordt voor het inhoudelijke hieromtrent verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Bodemverontreiniging
In onze gemeente is dit een risico dat niet geheel inzichtelijk is. De financiële gevolgen van bodemverontreiniging zijn niet in kaart te brengen en zullen als het zich voordoet van geval tot geval bekeken dienen te worden.

C. Risico's die samenhangen met de interne organisatie

In de vorm van zorgvuldige toepassing van de in de gemeentelijke organisatie ingebedde bedrijfsvoeringprocessen in zijn algemeenheid, interne controlemaatregelen in het bijzonder en de planning- en controlcyclus zijn waarborgen aanwezig om eventuele calamiteiten (tijdig) zichtbaar en beheersbaar te houden. Dit betekent echter niet dat hierin geen risico's worden gelopen.

Bij de bedrijfsvoering loopt onze gemeente diverse risico's, hierbij denken wij aan de administratieve organisatie, automatisering (o.a. uitval van de computer), informatievoorziening, de interne controle en het personeelsbeleid. Te late of verkeerde informatieverstrekking, onvolkomenheden in zowel de administratieve organisatie als in de interne controle kunnen financiële consequenties hebben. De gemeente is tevens leverancier van heel veel informatie. Indien deze informatie onjuist is, is het risico aanwezig dat wij daarvoor aansprakelijk worden gesteld.

Daarnaast is geconstateerd dat het ziekteverzuim de laatste jaren aan de hoge kant was (in 2018 8,5%). Bij uitval (door ziekte of andere oorzaken) van personeel is onze gemeente kwetsbaar. Vervanging is meestal, gelet op de vakkennis op bepaalde taakgebieden, niet adequaat mogelijk of leidt tot extra kosten. Het risico bestaat de post ziek/piek/expertise ad. € 320.000 ontoereikend is. In paragraaf 5 is het onderwerp ziekteverzuim verder toegelicht.

Op 6 november j.l. heeft uw raad, bij de behandeling van de Programmabegroting 2019-2022, de motie "Uitbreiding en kwaliteitsverbetering BOA-inzet" aangenomen. Betreffende BOA Toezicht en Handhaving dient een meer pro-actieve handhaving plaats te vinden, de kwaliteit van inzet wordt versterkt en de slagkracht wordt verhoogd. Als dekking hieromtrent wordt het innen van boetes ingezet (geraamd op €119.000). Voorwaarden hiervoor is het invoeren van het instrument van Bestuurlijke Boete.

4. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

In 2013 heeft de raad de beleidsnota voor risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld, waarin het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's is beschreven.
De benodigde weerstandscapaciteit kan bepaald worden op basis van de risico inventarisatie in relatie tot de in de beleidsnota vastgestelde gevolg- en tolerantiematrix.

Hierbij is voorgesteld aan de tolerantiematrix onderstaand procentueel financieel risico te hangen:

0	tot en met	4 punten	0%	financieel risico
5	tot en met	9 punten	25%	financieel risico
10	tot en met	25 punten	100%	financieel risico

Op basis van deze percentages kan het volgende financieel risico in kaart worden gebracht:

	Risico's	Bruto Bedrag per 1-1-2020	Bedrag risico	Klasse kans %	Gevolg	Tolerantie	financieel risico
	A. Financiële risico's						
	Garantieverplichtingen, gemeente staat borg voor een door een stichting of vereniging aangegane geldlening						
1	15 -Jarige geldlening € 17.000.000 Woonpunt looptijd tot 2021, onder vesting van hypothecaire lening.	17.000.000	0	1	1	1	0
2	Lening Woonpunt € 9.500.000	9.500.000	0	1	1	1	0
3	Garantstelling obligatielening Stichting gemeenschapshuis Oos Heim tbv nieuwbouw.	216.667	41.667	1	3	3	0
4	Lening Cultureel Centrum Eijsden	386.667	0	1	1	1	0
5	Lening zaal KOH Eijsden	182.430	0	1	1	1	0
6	Lening Dorpshuis Mheer	191.796	0	1	1	1	0
7	Risico's hypothecaire geldleningen met gemeentegarantie ondergebracht bij Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) ultimo 2015.	784.811	0	1	1	1	0
	Algemene uitkering						
8	Algemene uitkering, de algemene uitkering vormt momenteel een belangrijke risicofactor binnen onze meerjarenbegroting.	33.287.584	498.700	3	5	15	498.700
	Beleggingen						
9	Inconvenientenvergoeding	66.000	66.000	3	2	6	16.500
10	Enexis	375.368	375.368	3	3	9	93.842
11	BNG	149.488	149.488	3	2	6	37.372
	Open einde regelingen						
12	SZMH, meer aanvragen 15% eigen risico gebundelde uitkering	3.284.702	492.705	4	4	16	492.705
13	Participatiebudget	331.240	49.686	4	2	8	12.422
14	GGD (open eind financiering 15% totale budget)	541.178	81.177	4	2	8	20.294
15	Brandweer-GHOR Zuid Limburg (open eind financiering, 15%)	1.631.000	244.650	4	3	12	244.650
16	Gem. regeling Leerlingenvervoer (meer aanvragen dan begroot, 15%)	245.000	36.750	3	1	3	0
	Ontwikkelingen sociale zekerheid						
17	Jeugdzorg	5.611.776	841.766	4	5	20	841.766
18	WMO	3.786.072	567.911	4	4	16	567.911
19	MTB, niet begrote ontwikkeling aantal cliënten (15%)	2.132.746	319.912	4	3	12	319.912
20	Omnibuzz (15% van budget)	435.685	65.353	4	2	8	16.338
	B. Risico's op eigendommen						
	Risico's die samenhangen met de eigen gemeentelijke organisatie						
21	Planschade	50.000	50.000	3	2	6	12.500
22	Aansprakelijkheidsstellingen	50.000	50.000	3	2	6	12.500
	C. Risico's die samenhangen met de organisatie						
23	Ziekteverzuim	935.000	615.000	3	4	12	615.000
24	Implementatie Bestuurlijke Boete	119.000	119.000	3	2	6	29.750
	Totaal						**3.802.412**

Toelichting volgnummers tabel:

1 t/m 6	Het risicobedrag is het bedrag van de verstrekte lening minus 70% van de marktwaarde (= executiewaarde) van het onderpand (recht van 1e hypotheek) met minimum nul.
7	Het risicobedrag is op nul ingeschat aangezien: a. WSW zelf circa € 274 miljoen borgstellingsreserve heeft om de aanspraak te voldoen. b. WSW zal obligo innen bij de corporaties vóórdat het WSW bij de gemeenten en het rijk zal aankloppen. c. WSW kan bij in dit geval Servatius onderpand opeisen en te gelde maken. d. pas in 4e instantie zal WSW een renteloze lening afsluiten en deze lening verdelen over rijksoverheid (50%) en alle WSW-gemeenten (samen 50%); dit betekent dat een solidariteitsprincipe tussen rijk en alle aan WSW deelnemende gemeenten van toepassing is.
8	Het risicobedrag is gebaseerd op 25 procent punten, waarbij één procentpunt overeenkomt met € 19.948. Met andere woorden als de uitkeringsfactor met 1 procentpunt verandert, heeft dit een financiële consequentie van € 19.948.
9 t/m 11	Opbrengsten beleggingen zijn meerjarig geraamd.
12 t/m 20	Het risicobedrag is gebaseerd op 15% eigen risico.
21, 22	Dit betreft een schattingspost op basis van ervaring.
23, 24	Het laatst vastgestelde ziekteverzuim bedraagt 8,5% in 2018. Het opgenomen bedrag ad. € 615.000 ontstaat uit 8,5% van de begrote personele lasten minus de reserve ziek/piek/expertise.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 9.772.246 en is de som van:

- de stand van de algemene reserve per 1-1-2020 ad € 8.679.983;
- de onbenutte belastingcapaciteit 2020 ad € 1.092.263

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 3.802.412 zoals blijkt uit bovenstaande tabel. Het weerstandvermogen kan als volgt berekend worden:
Weerstandsvermogen= beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit

In cijfers: € 9.772.246 / € 3.802.412 = 2,57

Op basis van de door uw raad vastgestelde weerstandsvermogenmatrix, kan worden geconcludeerd dat de ratio uitstekend is (zie onderstaande tabel).

Score	Ratio weerstandvermogen					Oordeel
A				>	2,0	Uitstekend
B	1,4	<	X	<	2,0	Ruim voldoende
C	1,0	<	X	<	1,4	Voldoende
D	0,8	<	X	<	1,0	Matig
E	0,6	<	X	<	0,8	Onvoldoende
F				<	0,6	Ruim onvoldoende

Toelichting op kolommen klasse kans %, gevolg en tolerantie in tabel

Risico's beoordelen

De analyse bestaat uit een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt, en wat daarvan de gevolgen kunnen zijn. Met behulp van beoordelingstechnieken kan worden afgewogen hoe groot het risico is. Ieder individueel risico wordt bepaald als: kans x gevolg. Doel is om de hoge risico's te identificeren. Het waarderen van risico's behoort zoals gezegd tot de normale managementverantwoordelijkheid. In zijn aard is het een proces van taxeren en inschatten, en heeft daarmee altijd in bepaalde mate een subjectief karakter. Deze subjectiviteit beperken we zoveel mogelijk, door enerzijds ervoor te zorgen dat er altijd meerdere personen bij het proces betrokken zijn, en anderzijds waar mogelijk met onze accountant van gedachten te wisselen over risicoprofielen binnen de overheid. Voor elk risico wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Kansmatrix		
Klasse	Referentiebeelden	Kans
1	Onwaarschijnlijk (eens in de dertig jaar)	3%
2	Zelden (eens in de tien jaar)	10%
3	Mogelijk (eens in de vijf jaar)	20%
4	Zo goed als zeker (eens per jaar)	90%
5	Zeker (vaker dan eens per jaar)	100%

De inschatting van de kans kan voor verschillende risico's plaatsvinden op basis van eigen historische gegevens. Ook hier kan een beroep worden gedaan op de expertise van de accountant bij het inschatten van risico's.

Om tot een waardering van een risico te komen moeten ook de financiële gevolgen van een risico worden ingeschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn. Daarom wordt bij het bepalen van de gevolgen gebruik gemaakt van een indeling in klassen:

Gevolgmatrix				
Klasse	*Bandbreedte in €*			
1	<	50.000		
2		50.000	-	200.000
3		200.000	-	500.000
4		500.000	-	1.000.000
5	>	1.000.000		

Met behulp van de kansmatrix en de gevolgmatrix worden individuele risico's uniform gewaardeerd. Om vervolgens de risico's uit te drukken in een getalswaarde als uitkomst van kans x gevolg, stellen we een tolerantiematrix op.

Toleratiematrix					
	Kans				
Gevolg	1	2	3	4	5
	2	4	6	8	10
	3	6	9	12	15
	4	8	12	16	20
	5	10	15	20	25

Kengetallen

Jaarlijks neemt de gemeente de landelijk voorgeschreven financiële kengetallen in de begroting op. De opgenomen kengetallen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde balans en gaan uit van ongewijzigd beleid. De combinatie van de kengetallen en de geprognosticeerde balans zijn een indicatie voor de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente in de komende jaren.

Het is niet mogelijk een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Daarom dienen ze te worden voorzien van een adequate toelichting. De waarden van de kengetallen kunnen worden ingedeeld in drie categorieën:

- categorie A is het minst risicovol, in de tabel is dit weergegeven als;
- categorie B is neutraal, in de tabel is dit weergegeven als;
- categorie C het meest risicovol, in de tabel is dit weergegeven als;

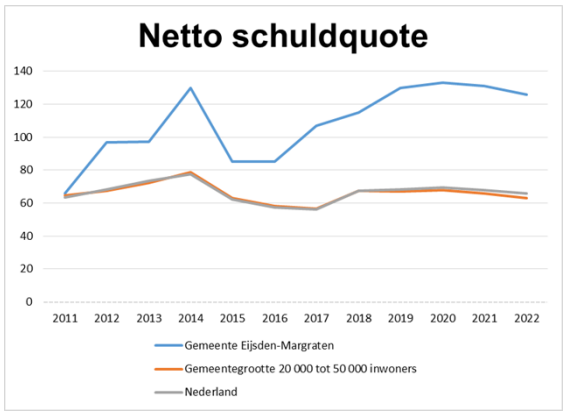
Op basis van onderstaand overzicht en op basis van het weerstandsvermogen kan worden geconcludeerd dat de gemeente Eijsden-Margraten een stabiele financiële positie heeft. 2 van de 6 onderdelen bevinden zich in categorie B (neutraal), 2 onderdelen in de categorie A (minst risicovol) en 2 onderdelen in de categorie C (risicovol). Daarnaast is het weerstandsvermogen uitstekend.

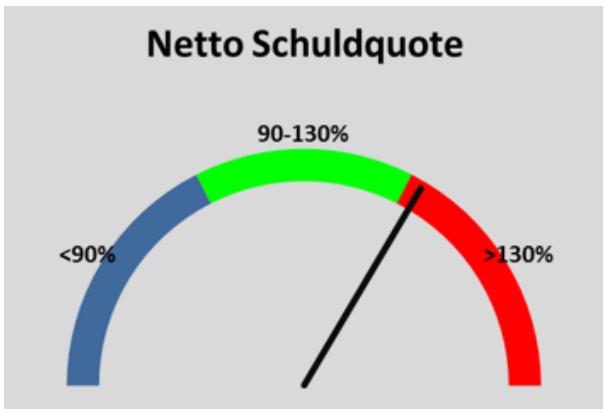
	Jaarstukken 2018	Programma-begroting 2019	Programma-begroting 2020	Programma-begroting 2021	Programma-begroting 2022	Programma-begroting 2023	Benchmark categorie
1. Netto schuldquote	115%	130%	133%	130%	125%	118%	C
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	115%	122%	124%	122%	116%	110%	B
3. Solvabiliteitsratio	23%	23%	20%	19%	20%	20%	B
4. Structurele exploitatieruimte	1%	3%	2%	2%	2%	2%	A
5. Grondexploitatie	1%	0%	1%	1%	1%	0%	A
6. Belastingcapaciteit	110%	118%	122%	124%	126%	127%	C

Toelichting kengetallen

1 Netto schuldquote

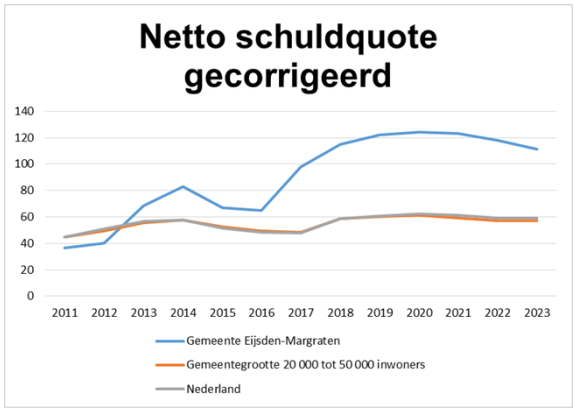
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt.

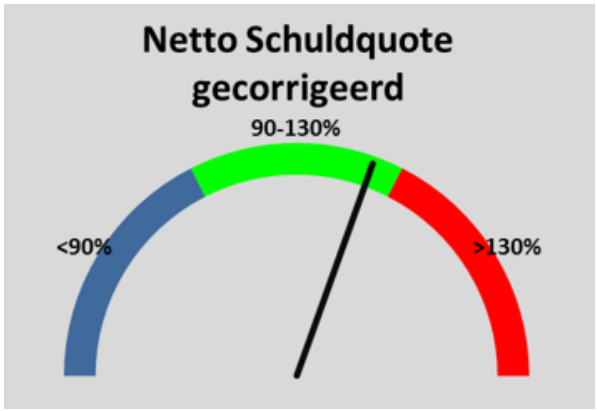

2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

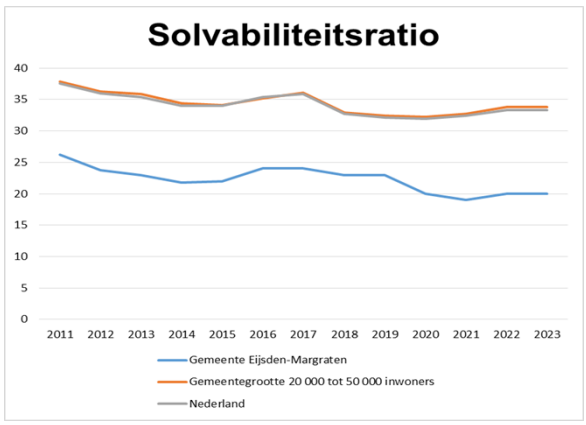
Om een goed beeld te krijgen van de verstrekte leningen aan derden dient de netto schuldquote hiervoor te worden gecorrigeerd. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen.

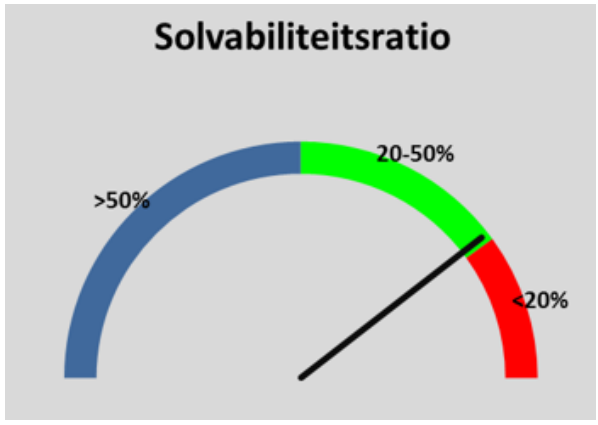

3 Solvabiliteitsratio

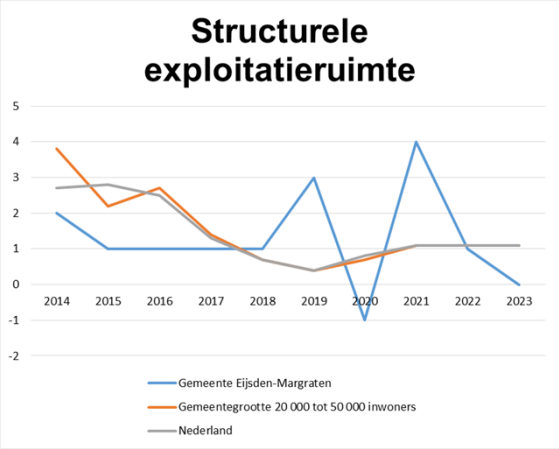
De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen hoe gezonder de gemeente.

4 Structurele exploitatieruimte

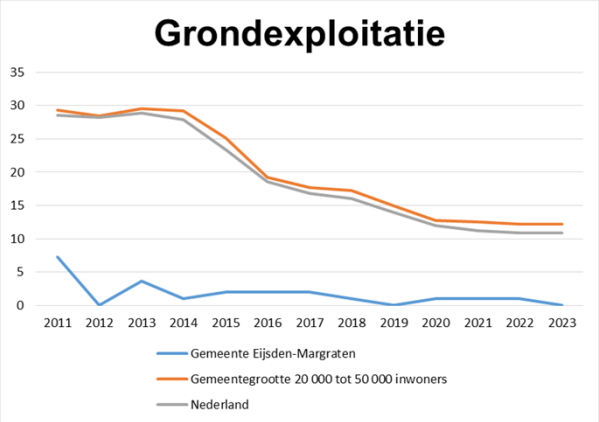
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Het kengetal geeft hiermee aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

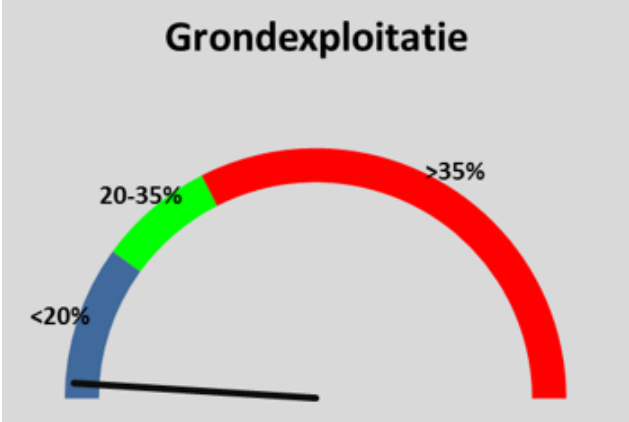

5 Grondexploitatie

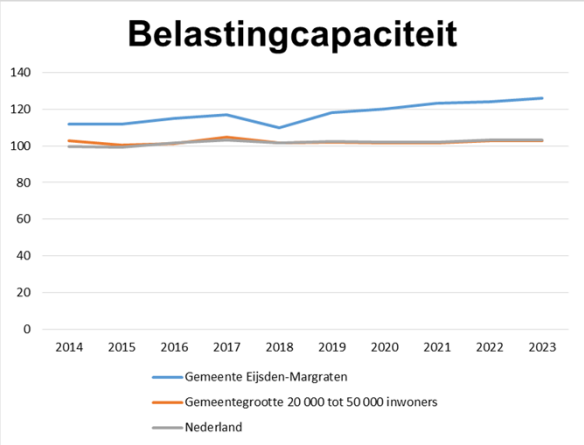
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeentes. De boekwaarde van de voorraad gronden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten van de gemeente als geheel. Hiermee wordt het belang van de grondexploitatie op de financiële positie van de gemeente inzichtelijk.

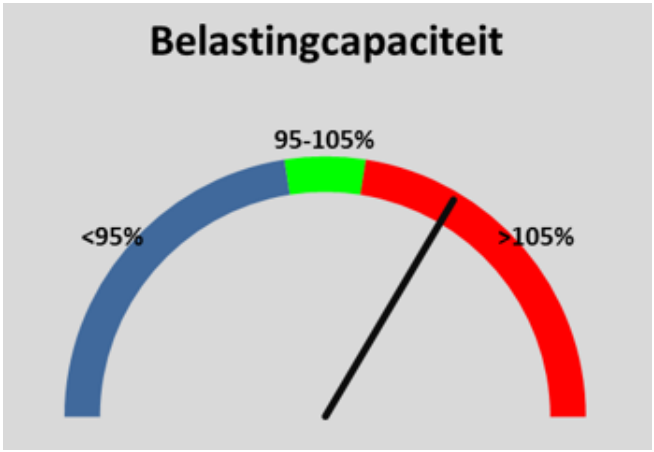

6 Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente.

Geprognosticeerde balans per 31-12

Begrotingsjaar T	2020					
	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa (bedragen x 1.000)	**31-12-2018**	**31-12-2019**	**31-12-2020**	**31-12-2021**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
(im) Materiële vaste activa	80.491	94.252	90.885	87.587	84.325	81.113
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.841	1.891	1.891	1.891	1.891	1.891
Financiële vaste activa: Leningen	4.841	4.829	4.816	4.804	4.791	4.779
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0 +
Totaal Vaste Activa	**87.173**	**100.972**	**97.592**	**94.282**	**91.007**	**87.783**
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	274	-36	348	375	380	166
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	6.123					
Liquide middelen	741					
Overlopende activa	3.990					+
Totaal Vlottende Activa	**11.128**	**-36**	**348**	**375**	**380**	**166**
Totaal Activa	98.301	100.936	97.940	94.657	91.387	87.949
Passiva (bedragen x 1.000)	**31-12-2018**	**31-12-2019**	**31-12-2020**	**31-12-2021**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
Eigen vermogen	23.102	20.499	19.153	18.852	18.661	18.399
Voorzieningen	5.232	4.977	4.304	3.697	3.279	2.861
Vaste schuld	52.285	71.145	67.657	64.169	60.679	57.021 +
Totaal Vaste Passiva	**80.619**	**96.621**	**91.114**	**86.718**	**82.619**	**78.281**
Vlottende schuld	13.908					
Overlopende passiva	3.774	4.315	6.826	7.939	8.768	9.668 +
Totaal Vlottende Passiva	**17.682**	**4.315**	**6.826**	**7.939**	**8.768**	**9.668**
Totaal Passiva	98.301	100.936	97.940	94.657	91.387	87.949

Kaderstellende documenten

- Beleidsplan risicomanagement en weerstandsvermogen.

Paragraaf 3: Kapitaalgoederen

Inleiding
In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staat dat de paragraaf over het onderhoud van kapitaalgoederen ten minste de volgende kapitaalgoederen bevat:

a. wegen;
b. openbare verlichting;
c. riolering;
d. groen en
e. gebouwen.

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. het beleidskader;
2. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en
3. de vertaling van de financiële consequenties.

Het beleid met betrekking tot het onderhoud van de kapitaalgoederen van Eijsden-Margraten is vastgelegd in een aantal vigerende beleidsnota's:

- Wegenbeleidsplan Eijsden-Margraten 2017-2020.
- Verkeersveiligheidsplan Eijsden-Margraten 2019.
- Beleidsplan Openbare Verlichting Eijsden-Margraten 2013-2017.
- Verbreed GRP Eijsden-Margraten 2018-2021.
- LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP) Buitengewoon Eijsden 2013.
- LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP) Buitengewoon Margraten 2009.
- Groenstructuurplan binnen de bebouwde kom Eijsden 2004.
- Bomenbeleid Eijsden–Margraten 2015.
- Bermenbeleid 2016-2026 Maaien wat moet, bloei waar mogelijk.
- Landschapsontwikkelingsplannen (LOP).
- Kadernota accommodatiebeleid 2017.
- Groenbeleidsplan.

3.1 Wegen

Het wegenbeleidsplan Eijsden-Margraten 2017-2020 is op 7 februari 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. In de beleidsperiode is een gestaffelde verhoging van het onderhoudsbudget voor wegen en vervangingen wegen in de begroting opgenomen. Met deze verhoging wordt de opgelopen achterstand op onderhoud op termijn ingelopen. In het najaar 2019 wordt een nieuwe visuele inspectie uitgevoerd.

Deze inspectie geeft een beeld van de huidige kwaliteit van de verhardingen t.o.v. 2018 en inzicht of de neerwaartse trend van de afgelopen beleidsperiode doorbroken is.

Uit efficiency-oogpunt wordt er naar gestreefd om werkzaamheden parallel te laten lopen met de uitvoering van het rioolbeheerprogramma. Om dit te bewerkstelligen wordt ieder jaar het onderhoudsprogramma geactualiseerd.

Het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) is in 2019 geactualiseerd en wordt ter besluitvorming in Q1 2020 aangeboden aan de raad. Maatregelen die hieruit voortkomen, worden opgenomen in de onderhouds- en investeringsprogramma's (MOP en MIP). De kasstromen van het MIP worden geoptimaliseerd en middels een liquiditeitenplanning bewaakt.

3.2 Openbare verlichting

De beleidsperiode van het vigerende beleidsplan OVL 2013 t/m 2017 is verlopen. De vastgestelde beleidskaders zijn echter nog steeds actueel en er is geen aanleiding deze te wijzigen. De raad is geïnformeerd dat er geen nieuw beleidsplan wordt voorgelegd en dat het college de vastgestelde beleidskaders hanteert om de openbare verlichting te onderhouden.

Op 28 mei 2018 heeft het college het Uitvoeringsplan Openbare verlichting Eijsden-Margraten 2019-2026 vastgesteld.
In het gemeentelijk milieubeleidsplan zijn de klimaatdoelstellingen uit het Energieakkoord opgenomen. Dit betekent dat in 2020 een besparing van 20% (191.276 kWh) ten opzichte van 2013 behaald moet worden.
Om deze doelstelling te halen is in 2017 het contract met onderhoudsaannemer Ziut (Spie-infratechniek) vernieuwd met toevoeging van een financieel plan. Op basis van deze overeenkomst: L.A.A.S, is een berekening gemaakt van de benodigde budgetten tijdens de contractduur. Deze budgetten zijn inmiddels opgenomen in de begroting.

De doelstellingen van het energie akkoord voor 2020 worden naar verwachting gerealiseerd.

Conform het nieuwe bestuursakkoord wordt op geschikte locaties gekeken naar vernieuwende oplossingen met bijvoorbeeld sensoren om het energieverbruik en onnodig licht verder terug te dringen.
Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

3.3 Riolering

Op 24 oktober 2017 is het verbreed GRP gemeente Eijsden-Margraten 2018-2022 vastgesteld in de raad. Daarnaast heeft uw raad op 24 oktober 2017 het gezamenlijk afvalwaterplan Maas & Mergelland vastgesteld en heeft Eijsden-Margraten een lichte gemeenschappelijk regeling afgesloten met de

omliggende gemeenten teneinde samen te werken aan een verbeterde gezamenlijke afvoer van het afvalwater.

Uit efficiency -oogpunt streven we ernaar om de uitvoering van rioleringswerkzaamheden parallel te laten verlopen met het wegenbeheerprogramma. In 2020 wordt gewerkt aan de planvorming dan wel uitvoering voor o.a. de projecten “Buurtgerichte aanpak Cadier en Keer”, “Keerberg Cadier en Keer rioolverbinding”, “De Koningswinkel Margraten”, “Stationsstraat-oost Gronsveld” en “Hoogstraat en St. Jozefstraat Oost-Maarland”.

Daarnaast worden in 2020 de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd dan wel voorbereid:
- Reiniging en inspecties riolen.
- Onderhoudsbestek pompinstallaties.
- Reiniging kolken en zandvangers.
- Renovatie pompinstallaties.
- Voorbereiding en aanbesteding reparatiebestek 2020.
- Relining riolering.
- Renovatie IBA installaties.
- Vervanging riolering.

Het onderhoud voldoet aan het noodzakelijke niveau.

3.4 Groen

Voor het openbaar groen binnen de bebouwde kom hebben we actuele beleidsplannen:
- Groenbeleidsplan 2019 i.o.
- Bomenbeleid gemeente Eijsden-Margraten 2015.
- Groenstructuurplan binnen de bebouwde kom Eijsden 2004.

Het groenbeleidsplan is in 2019 ontwikkeld en wordt ter besluitvorming in Q1 2020 aan de raad aangeboden. Het geeft aan hoe de gemeente haar openbaar groen wilt ontwikkelen. Het vormt de basis voor het actualiseren van het groenbeheerplan.

Voor het landschap zijn de volgende beleidsplannen actueel:
- Bomenbeleid gemeente Eijsden-Margraten 2015.
- Bermenbeleid 2016-2026 Maaien wat moet, bloei waar mogelijk
- Landschapsontwikkelingsplannen (LOP) Buitengewoon Margraten en Buitengewoon Eijsden
- Gemeentelijk Kwaliteitsmenu Eijsden-Margraten 2013

Op 5 februari 2013 heeft de raad het landschapsontwikkelingsplan Buitengewoon Eijsden vastgesteld. We beschikken nu over een landschappelijke visie voor het gehele buitengebied van de gemeente

Eijsden-Margraten. Naast het visiedocument beschikken we tevens over een operationeel programma op basis waarvan jaarlijks projecten ten uitvoer worden gebracht. In het kader van deze visie en op basis van het vastgestelde programma worden diverse projecten geïnitieerd, voorbereid dan wel gerealiseerd.

3.5 Gebouwen

Gemeente Eijsden-Margraten draagt zorg voor de instandhouding (en een optimaal en veilig gebruik) van gemeentelijke gebouwen en streeft naar een op vraag en aanbod afgestemd voorzieningen niveau.
Het benodigde onderhoud aan gemeentelijke gebouwen leggen we vast in een meerjarig onderhoudsplan. Aan de hand van inspecties wordt het onderhoudsplan jaarlijks bijgesteld aan de hand van de meest actuele situatie. Dit wordt vertaald naar een werkplan dat voorziet in: het reguliere service-onderhoud, het (niet)planbare correctief onderhoud, zoals; buitenschilderwerk, benodigde reparaties aan deuren en kozijnen, dakbedekkingen en technische installaties, en het (groot) vervangingsonderhoud aan dakbedekkingen, gevels, technische installaties en (sport)vloerafwerkingen. Voor de instandhouding van gemeentelijke gebouwen is de voorziening “onderhoud gemeente gebouwen” gevormd. Aan de hand van de werkelijke staat van onderhoud wordt het benodigde onderhoud jaarlijks uitgevoerd.

De gemeente heeft ruim 65 panden/accommodaties in haar bezit. Beheren van vastgoed is geen corebusiness van de gemeente. Daarbij komt nog dat de komende tijd deze panden verder verduurzaamd moeten worden, waarmee naar verwachting grote investeringen gemoeid zullen zijn. Dit college is dan ook voornemens om een deel van de vastgoedportefeuille versneld af te stoten en zo mogelijk werkzaamheden rondom vastgoed en grondeigendommen te outsourcen. Hierdoor zijn minder investeringen nodig, kunnen incidentele opbrengsten gegenereerd worden en is minder capaciteit nodig, hetgeen in structurele zin financiële ruimte zal bieden. De bijbehorende huuropbrengsten zullen echter als gevolg hiervan ook afnemen.

Financiële recapitulatie beheers- en onderhoudsplannen	2018 rekening	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting	2022 begroting	2023 begroting
Wegen						
Regulier onderhoud	930.037	988.500	923.500	923.500	923.500	923.500
Levensduurverlengend groot onderhoud (25 jaar) [1]	-	560.000	1.000.000	500.000	500.000	500.000
Rehabilitaties (50 jaar) [1]	838.288	2.648.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000
Openbare verlichting						
Projectmatige vervanging [2]	87.347	134.927	137.394	139.860	142.319	142.319
Beheer en onderhoud [2]	200.313	169.858	169.391	168.925	168.466	168.466
Riolen (GRP)						
Exploitatie [3]	527.810	686.350	855.150	895.150	895.150	895.150
Investeringen cf. GRP	668.970	1.492.520	1.298.560	1.311.000	1.311.000	1.311.000
Groen / Landschap						
Groen [4]	560.939	469.411	581.566	581.566	581.566	581.566
Landschap [5]	75.424	69.824	69.824	69.824	69.824	69.824
Gebouwen						
Saldo voorziening onderhoud gemeentegebouwen 01-01	769.556	665.415	534.486	498.637	454.185	370.046
Dotaties	305.999	366.835	406.626	427.367	430.892	430.892
Onttrekkingen	-410.140	-497.764	-442.475	-471.819	-515.031	-482.584
Saldo voorziening onderhoud gemeentegebouwen 31-12	665.415	534.486	498.637	454.185	370.046	318.353

1) Wegen

De (investerings)bedragen voor de periode 2020 tot en met 2023 zijn gebaseerd op het wegenbeleidsplan 2017-2020 dat door de raad in zijn vergadering van 7 februari 2017 is vastgesteld. Op basis van ervaringscijfers hanteren we net als in 2019 meerjarig een voorbereidingskrediet van 12% van het investeringskrediet van het daaropvolgende jaar.

2) Openbare Verlichting

De aanpassing van de budgetten sluiten aan op het contract van ZIUT. Het totale budget Openbare Verlichting blijft nagenoeg gelijk (exclusief indexering).

3) Riolen

De lasten bestaan uit de kosten voor beheer & onderhoud van riolen, gemalen en pompen.
Denk hierbij aan reparaties door schades en lekkages aan pompen en gemalen. Daarnaast worden inspecties uitgevoerd aan pompen en gemalen en onderhoud gepleegd. Tevens zijn er telecom- en energiekosten ten behoeve van telemetrie pompen en gemalen.

4) Groen

De lasten groen bestaan uit de kosten voor het onderhoud van plantsoenen en groen, het maaien van gazons, de bestrijding van ongewenste plagen en kruiden, het onderhoud van bomen en voor het aankopen van planten / struiken / zaden / meststoffen.

De lasten landschap bestaan uit bijdragen aan organisaties die zich inzetten voor behoud & onderhoud van natuur en landschap zoals de stichtingen Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL), Het Limburgs Landschap en Beheer Natuur en Landelijk gebied.

5) Gebouwen

Voor de instandhouding van gemeentelijke gebouwen is de voorziening “onderhoud gemeente gebouwen” gevormd. Aan de hand van de werkelijke staat van onderhoud wordt het benodigde onderhoud jaarlijks uitgevoerd.

Kaderstellende documenten

- Nota waarderen en afschrijven 2017.

Paragraaf 4: Financiering

Treasury-functie

De gemeentelijke treasury-functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet FIDO, de ministeriële regeling Ruddo en het Treasurystatuut 2017 Eijsden-Margraten.

Financieringsbeleid

De gemeente zet de overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen er externe middelen worden aangetrokken.

Overzicht leningenportefeuille

	Bedragen (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
Opgenomen leningen	71.145	67.657	64.169	60.679
Aflossingen	3.488	3.489	3.490	3.658
Leningschuld per 31 december	67.657	64.169	60.679	57.021

Rentebeleid investeringen en omslagrente

De gemeente hanteert voor specifieke investeringen (investeringen in riool, afval en grondexploitaties) een vast rentepercentage van 2,75%. Dit rentepercentage vloeit voort uit de gehanteerde percentages in de vastgestelde onderliggende meerjarenbeleidsplannen, respectievelijk exploitatie-opzetten.
Voor overige investeringen is een omslagpercentage berekend. Voor 2020 tot en met 2023 bedraagt het omslagpercentage 0%.

Renteschema		2020
a. Externe rentelasten kort en lang	795.519	
b. Externe rentebaten	-65.530	
Saldo externe rentelasten en rentebaten		*729.989*
c. 1. Rente grondexploitatie	415	
2. Projectfinanciering	-	
3. Doorverstrekte leningen	-	
		415
Totaal aan de taakvelden toe te rekenen externe rente *		**730.403**
d. 1. Rente Eigen Vermogen	-	
2. Rente Voorzieningen	-	
		-
Totaal aan de taakvelden toe te rekenen rente *		**730.403**
***e.* De aan de taakvelden toegerekende rente**		**-838.556**
***f.* Renteresultaat**		**-108.152**
* Totaal aan de taakvelden toe te rekenen rente		730.403
-/- Reeds toegerekende rente met specifiek %		-838.556
= **Toe te rekenen aan overige activa**		**-108.152**

EMU-saldo

Voor het berekenen van het EMU-saldo is het exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves. Het verschil tussen het exploitatiesaldo en het EMU-saldo is dat het exploitatiesaldo bestaat uit het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten, terwijl het EMU-saldo bestaat uit uitgaven en inkomsten (kasstelsel).

Begrotingsgegevens EMU	2019 primitief	2020	2021	2022	2023
	Bedragen (x € 1.000)				
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan cq onttrekking uit reserves	-€ 1.839	-€ 1.346	-€ 299	€ 252	€ 466
Afschrijvingen ten laste van exploitatie	€ 3.253	€ 3.362	€ 3.294	€ 3.258	€ 3.206
Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ 472	€ 430	€ 430	€ 530	€ 530
Onttrekkingen voorzieningen ten gunste van de exploitatie	-€ 369	-€ 471	-€ 401	-€ 347	-€ 296
Bruto investeringsbedragen beleidsplan 2019-2023	-€ 7.841	-€ 6.617	-€ 4.936	-€ 4.930	-€ 5.198
Kapitaallasten investeringen beleidsplan 2019-2023	€ 21	€ 18	€ 220	€ 385	€ 549
Vermeerderingen bestaande activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Verminderingen bestaande activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Toegekende bijdragen inzake investeringen van Rijk, provincie en EU	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Uitgaven aankoop grond en uitgaven bouw- en woonrijp maken	-€ 397	-€ 172	-€ 12	€ 0	€ 0
Opbrengst verkoop grond	€ 653	€ 259	€ 128	€ 218	€ 0
Boekwinst op verkoop grond	€ 0	-€ 200	-€ 140	€ 0	€ 0
Betalingen direct ten laste van reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Boekwinst op verkoop van deelnemingen en aandelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Berekend EMU-saldo	**-€ 6.047**	**-€ 4.737**	**-€ 1.716**	**-€ 635**	**-€ 742**

Welke betekenis dient toegekend te worden aan het berekende EMU-saldo?
Het BBV schrijft voor dat gemeenten in de begroting een meerjarige berekening van het EMU-saldo opnemen. De berekening van het EMU-saldo vindt plaats op kasbasis, terwijl gemeenten sturen op een sluitende begrotingspositie volgens het stelsel van baten en lasten. De omrekening in de tabel hieronder is daardoor niet direct relevant voor de financiële sturing en kaderstelling door de raad.
Volgens het BBV is het wel de bedoeling dat het gemeentelijk EMU-saldo gerelateerd wordt aan de individuele referentiewaarde die het Ministerie van BZK jaarlijks voor elke gemeente vaststelt. Hiermee wordt inzichtelijk welk aandeel de gemeente heeft in de toename of afname van het EMU-saldo.

Het Ministerie heeft in de septembercirculaire 2019 individuele referentiewaarden voor de gemeenten gepubliceerd. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het nadeel dat een gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft. Met het aandeel in openbare lichamen wordt bedoeld het deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen waar een individuele decentrale overheid aan deelneemt dat aan de betreffende individuele overheid wordt toegerekend. Een deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen maakt dus onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemende decentrale overheden.
De referentiewaarde gepubliceerd voor de gemeente Eijsden-Margraten is gebaseerd op het begrotingstotaal 2019 (na bestemming) en bedraagt -€ 2.050. De gemeente Eijsden-Margraten overschrijdt de norm met € 2.687. Pas als het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden kan de individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort een rol gaan spelen. Dat is op dit moment nog niet aan de orde.

Indicatoren

Om vooral de financieringsrisico's (renterisico's) te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast is met het schatkistbankieren een drempelbedrag bepaald. De provincie toetst of de gemeente aan deze normen voldoet.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een spreiding binnen de langlopende lening portefeuille te komen zodat het renterisico wordt beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm		Bedragen (x € 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
1a	Renteherzieningen opgenomen leningen	€ 0	€ 657	€ 0	€ 0
1b	Renteherzieningen uitgezette leningen	€ 0	€ 657	€ 0	€ 0
2	Aflossingen	€ 3.488	€ 3.489	€ 3.490	€ 3.658
3	Renterisico (1a -1b + 2)	€ 3.488	€ 3.489	€ 3.490	€ 3.658
4a	Begrotingstotaal	€ 57.841	€ 56.432	€ 56.483	€ 56.758
4b	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	€ 11.568	€ 11.286	€ 11.297	€ 11.352
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	€ 8.081	€ 7.797	€ 7.807	€ 7.694
5b	Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Gemeenten mogen hun financieringsbehoeften slechts voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) financieren. De norm is op 8,5% van het begrotingstotaal gesteld

	Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	3e kw 2018	4e kw 2018	1e kw 2019	2e kw 2019
	begrotingstotaal per 1 januari	€ 51.978	€ 51.978	€ 54.339	€ 54.339
	1. Toegestane kasgeldlimiet				
	percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
	kasgeldlimiet	**€ 4.418**	**€ 4.418**	**€ 4.619**	**€ 4.619**
+	**2. Omvang vlottende schuld**				
+	opgenomen gelden < 1 jaar	€ 4.500	€ 4.500	€ 7.500	€ 6.000
+	schuld in rekening courant	€ 1	€ 1	€ 1	€ 11
	gestorte gelden door derden < 1 jaar	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	totale omvang vlottende schuld	**€ 4.501**	**€ 4.501**	**€ 7.501**	**€ 6.011**
-/-	**3. Vlottende middelen**				
-/-	contante gelden in kas	-€ 2	-€ 2	-€ 2	€ 0
-/-	tegoeden in rekening courant	-€ 525	-€ 993	-€ 612	-€ 406
	overige uitstaande gelden < 1 jaar	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	totale omvang van de vlottende bezitting	**-€ 527**	**-€ 994**	**-€ 614**	**-€ 406**
	4. totaal netto vlottende schuld (2-3):	**€ 3.974**	**€ 3.506**	**€ 6.887**	**€ 5.605**
	ruimte t.o.v. kasgeldlimiet **ruimte (+)/Overschrijding (-) (1-4)**	**€ 444**	**€ 912**	**-€ 2.268**	**-€ 986**

Op 26 juli 2019 heeft een consolidatie van de kortlopende schuld plaatsgevonden. Hierdoor blijven we weer ruimschoots binnen de gestelde limiet van de Wet Fido. De Provincie Limburg is hierover geïnformeerd.

Drempelbedrag schatkistbankieren

De lagere overheden zijn verplicht overtollige middelen aan te houden bij het Ministerie van Financiën (schatkist). Om het dagelijkse kasbeheer doelmatig uit te kunnen voeren is een drempelbedrag bepaald wat buiten de schatkist mag worden gehouden: een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal. Wij mogen in 2020 dus een positief rekening-courantsaldo bij de bank hebben van € 433.682. Al het meerdere zal dagelijks naar de schatkist worden overgemaakt.

	Bedragen (x € 1.000)			
	2020	2021	2022	2023
1.Totaal jaarbegroting (lasten)	57.841	56.432	56.483	56.758
Percentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag schatkistbankieren 0,75% (van 1)	434	423	424	426

Kaderstellende documenten

- Treasurystatuut Eijsden-Margraten 2017.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden de beleidsvoornemens voor 2020 op het gebied van bedrijfsvoering weergegeven. In het programma 5 financiën en middelen komen een aantal van deze onderwerpen ook terug. In deze paragraaf wordt vooral de focus gelegd op de ontwikkeling van de organisatie. Het programma financiën en middelen is meer beschrijvend van aard gericht op de beschrijving van de inzet voor de programma's.

De bedrijfsvoering omvat eigenlijk alle activiteiten die binnen het bedrijf worden uitgevoerd, met uitzondering van het verlenen van diensten en het produceren van producten, oftewel het primaire proces. Het gaat over de manier waarop een organisatie wordt bestuurd of beheerd met als uiteindelijk doel om de klant tevreden te houden.
Binnen de bedrijfsvoering wordt een acroniem gebruikt om alle onderdelen van bedrijfsvoering aan te geven, dit wordt de PIOFACH genoemd. Dit staat voor personeel, informatie, organisatie, financiën, algemene zaken, communicatie en huisvesting. Als er veranderingen binnen de organisatie plaatsvinden, kan door middel van een PIOFACH-analyse gekeken worden hoeveel invloed deze verandering op de organisatie heeft.

Doelstellingen en belang van gemeentelijke bedrijfsvoering
Met gemeentelijke bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Daarbij kan gedacht worden aan processen zoals investeringen in ICT om datalekken te voorkomen, het uitvoeren van de Digitale Agenda, regelingen voor oudere werknemers in de gemeente, of opleidingsbudgetten. Het betreft beleidsmatige (primaire) processen, ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing ervan.
Door doelstellingen vast te stellen en de kaders daarvoor aan te geven, kan de gemeenteraad vrij veel invloed uitoefenen op de bedrijfsvoering van de gemeente. De effecten daarvan kunnen al op korte termijn zichtbaar zijn. De raad stuurt op de hoofdzaken (beleidsvoornemens) en niet op de details en andere bijzaken. Het college voert het beleid uit en moet de doelen realiseren. Het college bepaalt zelf op welke manier dat gebeurt.

5.1 Organisatie in ontwikkeling

Zoals in de raadsinformatiebrief bij de Kadernota is aangegeven is de doelstelling van het management om te komen tot een waardengedreven organisatie die in kwantitatieve en kwalitatieve investeert in de robuustheid van de organisatie, ruimte krijgt om te transformeren naar een lerende en wendbare organisatie die verbindingen weet te leggen met de samenleving en op realistische wijze uitvoering kan geven aan het gestelde ambitieniveau van de raad en het college. Alsook een organisatie die zich ontwikkelt tot een vitale organisatie, waarbij enerzijds gewerkt wordt aan het reduceren van het ziekteverzuim en bevorderd wordt een cultuur van eigenaarschap, integraal werken en integrale

verantwoordelijkheid en verantwoordelijkheid voor persoonlijke ontwikkeling waarbij medewerkers in staat zijn elkaar aan te spreken en zaken bespreekbaar te maken.
In 2020 komt – met inachtneming van het vastgestelde Bestuursakkoord en hetgeen in de Kadernota is vastgelegd - de focus te liggen op een tweetal trajecten die in samenhang met elkaar ten uitvoer gebracht zullen worden.

I. Organisatietraject gericht op realisatie van een **structurele bezuiniging.**
II. Organisatietraject gericht op realisatie **doorontwikkeling** van de organisatie.

Voor wat betreft organisatietraject I is een bezuinigingsplan opgesteld gericht op het realiseren van een structurele bezuiniging oplopend tot € 350.000 per 2022. Dit bezuinigingsplan vormt de basis om de geplande structurele bezuinigingen te bewerkstelligen.
Voor wat betreft organisatietraject II wordt in verdiepende en verbredende zin voortgeborduurd op de lijn die in 2019 in gang is gezet. In concreto betreft het een viertal integrale programmalijnen gericht op het bevorderen van de vitaliteit en resultaatgerichtheid van de organisatie alsmede betreft het maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de dienstverlening en het wendbaarder maken van de organisatie. Deze vier programmalijnen zullen vervat worden in een veranderverhaal voor de organisatie met een bijpassende ontwikkelagenda die vanaf 2020 tot uitvoering komt. Onderstaand wordt ingegaan op de hoofdlijnen van de vier programmalijnen die gericht zijn op de doorontwikkeling van de organisatie.

1. Bevorderen vitaliteit

Bij opstelling van de begroting van afgelopen jaar is het volgende geconcludeerd:

a) door het hoge ziekteverzuim in combinatie tot de formatieomvang is de workload hoog en is de focus met name gericht is op ‘’things to do’’ en minder op ontwikkeling;
b) de mobiliteit is laag, hetgeen gevoed wordt door de financiële en demografische samenstelling van de formatie en door secundaire arbeidsvoorwaarden, hetgeen gevolgen heeft voor de vernieuwings- en innovatiekracht en
c) de druk op de totale personeelskosten wordt versterkt door financiële scheefheid in de indeling van de bezetting afgezet tegen de functies, het hoge verzuim en de hoge deeltijdfactor waardoor uitval slechts heel beperkt opgevangen kan worden door tijdelijke urenuitbreiding.

Als er geen maatregelen getroffen worden en we deze ontwikkeling niet weten te kantelen, zullen de gestelde effecten zich de komende jaren gaan versterken.
Mede in het licht van het hoge ziekteverzuim en de ambities, zijn vorig jaar dan ook voor de organisatie extra middelen beschikbaar gesteld onder de voorwaarde dat het ziekteverzuim jaarlijks afgebouwd wordt. Concreet is voor de jaren 2019, 2020 en 2021 een budget van € 335.000 beschikbaar gesteld met de resultaatsverplichting dat in 2020, 2021 en 2022 een deel daarvan wordt terugverdiend (€ 150.000 in 2020, € 300.000 in 2021 en € 335.000 in 2022) door het ziekteverzuim terug te brengen tot 5% in 2022.

Op grond hiervan zijn voor de organisatie onderstaande KPI-doelen voor het terugdringen van het hoge verzuim geformuleerd:

Kritische prestatie indicatoren (KPI)	2018	2019	2020	2021	2022
Verzuim % excl. zwangerschap	9%	8%	7%	6%	5%
Meldingsfrequentie	1,1	< 1	< 1	<1	<1

In lijn van de reeds ingezette acties zal de focus op het bevorderen van de vitaliteit van de organisatie in 2020 voortgezet worden en wel via een drietal actieprogramma's die gericht zijn op (a) het terugbrengen van het ziekteverzuim, (b) het bevorderen van doorstroming en (c) het doorontwikkelen van integraal management op het gebied van HRM.

2. Sturen op resultaten

Wij achten het, vanuit het oogpunt van de lerende organisatie die we willen zijn en het bevorderen van efficiënt en effectief werken, van belang om voorziene werkzaamheden adequaat te meten en te monitoren om op die manier te kunnen verbeteren en te ontwikkelen.
In 2020 zal via een tweetal ontwikkellijnen hier nader op ingezet worden. Enerzijds zal het datagedreven werken bevorderd worden. Derhalve wordt geïnvesteerd in de inrichting en aansturing van een goede datahuishouding. Anderzijds wordt ten behoeve van het management en het bestuur verder geïnvesteerd in het verkrijgen van stuurinformatie en het sturen op de voorgenomen resultaten.
Het werken met project- en bestuursopdrachten en realistische uitvoeringsprogramma's zien we daarbij als belangrijke instrumenten die het bestuur en organisatie hierin kunnen ondersteunen. In dat licht wordt in 2020 verdere invulling gegeven aan het vertalen van de inhoudelijke ambities in goed leesbare bedrijfsvoeringsdocumenten (P&C-cyclus) met stuurinformatie die bijdraagt aan het versterken van ieders rol; de gemeenteraad, het college en de organisatie/directie.
Zowel voor wat betreft de going-concern zaken alsmede ten aanzien van de inhoudelijke ambities wordt in 2020 de sturing op het realiseren van doelen aangescherpt. Middels de introductie van een aantal KPI's voor de bedrijfsvoering alsmede door de inhoud van voorliggende begroting concreter en meetbaarder te maken alsook door aanpassing van het Projectenboek, ontstaat betere stuurinformatie waardoor gerichter uitvoering gegeven wordt aan de inhoudelijke ambities van het Bestuursakkoord. Tevens wordt op basis van de in 2020 voor diverse beleidsterreinen op te stellen uitvoeringsprogramma's inzichtelijk gemaakt welke zaken, binnen welke termijn en met welke capaciteit de beoogde werkzaamheden zullen worden opgepakt en uitgevoerd.

3. Optimaliseren dienstverlening

De uitgangspunten van het dienstverleningsconcept uit 2012 passen niet meer bij de hedendaagse normen van een moderne gemeentelijke dienstverlening. Dit wordt mede gestaafd door het raadsprogramma en het Bestuursakkoord. Inmiddels is dan ook gestart met het opstellen van een nieuwe dienstverleningsvisie. In 2020 wordt deze geïmplementeerd. Het implementatietraject van de

dienstverleningsvisie betreft een veranderproces dat de gehele bedrijfsvoering raakt, zoals de dienstverlening zelf, organisatie-ontwikkeling, cultuur, procesmanagement, informatisering, digitalisering en communicatie.
Het integreren van de ‘’accountgedachte’’ die centraal staat in het Bestuursakkoord alsmede het ‘’optimaliseren van de processen en digitalisering’’ hetgeen tevens bijdraagt aan het resultaatgericht werken, zullen integraal onderdeel uitmaken van het implementatietraject.
Er bestaat namelijk een toenemende behoefte aan een integrale benadering van klantvragen. Het is onwenselijk dat een klant met een vraag bij diverse medewerkers te rade moet gaan. De organisatie wil dan ook inzetten op een minder rigide begrenzing van front-office en back-office door de ‘’accountgedachte’’ op een bepaalde wijze in te voeren. De vraag van de klant staat centraal en één medewerker zal zorg moeten dragen voor integrale beantwoording of advisering. Hij of zij organiseert dit zelf met zijn collega’s, maar is en blijft het contactpunt voor de klant.
Daarnaast wordt vanuit het optimaliseren van de dienstverlening in 2020 verder geïnvesteerd in het ‘’optimaliseren van processen en digitalisering‘’. Wij zijn namelijk van mening dat veel winst valt te behalen in de wijze waarop wij ons werk hebben georganiseerd. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan de volgorde van handelingen, een duidelijke kaderstelling en mandatering bij de start en een stevige ondersteuning door ICT. Investeren in systemen en processen vormt derhalve een belangrijk aandachtspunt. In 2020 krijgt investeren in procesmanagement (het leaner maken van werkprocessen) dan ook de nodige aandacht, hetgeen dient te leiden tot winst in meerdere opzichten: financieel, werkdruk, werkplezier, een betere dienstverlening en klanttevredenheid. Digitalisering vormt een continue proces in onze organisatie, waarmee we onze werkprocessen kunnen ondersteunen en onze dienstverlening kunnen verbeteren. Betreffende het sturen op resultaat, wordt de nieuwe dienstverleningsvisie eveneens vertaald in KPI’s.

4. Een wendbare organisatie

We zien dat we in een steeds meer dynamische omgeving werkzaam zijn. Een omgeving waarin samenwerking met andere partijen in de regio zoals Lijn 50, het Middengebied, Maastricht-Heuvelland en maatschappelijke partners toeneemt en participatie zich ontwikkelt in de richting van overheidsparticipatie. Met onder meer grootschalige operaties als gevolg van de invoering van de Pmgevingswet, de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en landbouw, de ontwikkelingen in het sociaal domein en de verdergaande technologische ontwikkelingen op het gebied van digitalisering staan we als organisatie, met inachtneming van snel veranderende behoeften en maatschappelijke ontwikkelingen in onze gemeenschappen, voor grote uitdagingen. Dit vraagt om een toekomstgerichte kijk op onze organisatie en organisatiefilosofie die vanuit een externe oriëntatie professioneel acteert en dusdanig wendbaar is dat deze snel en op een resultaatgerichte wijze adequaat kan inspelen op de ontwikkelingen en de opgaven die thans voorliggen. In 2020 zal in het licht hiervan geïnvesteerd worden in het wendbaarder maken van de organisatie. Gestart wordt met een drieluik van ontwikkelingen:

- *Samenwerking bestuur en organisatie, de opgaven centraal.*
  Als organisatie onderschrijven wij het versterken van het samenspel tussen bestuur en organisatie, e.e.a. zoals verwoord in de FER en het vastgestelde Bestuursakkoord. Afstemming van de besturingsfilosofie op de organisatiefilosofie en vice versa is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Vanuit de opgaven die voor 2020 centraal staan, vindt een verdieping plaats in het samenspel tussen organisatie en het bestuur en zal de aansturing en inrichting vanuit een meer resultaatverantwoordelijke teamgerichte benadering met focus op de gestelde doelen vorm en inhoud krijgen. In dialoog met het management en het bestuur wordt in 2020 periodiek verder in elkaar geïnvesteerd.

- *Cultuur van eigenaarschap, de ontwikkeling van medewerkers.*
  Wij ambiëren een cultuur van eigenaarschap, waarbij competenties van belang zijn als overzicht hebben, communicatief, verbindend, proactief, empathisch maar wel duidelijk zijn. Dat betekent dat we zullen investeren in een HRM-ontwikkelprogramma op dat gebied met een bijpassende houding en gedrag.

- *Participatie, een veranderende rol van medewerkers.*
  De te ontwikkelen visie op participatie zal op alle niveaus binnen de ambtelijke organisatie maar ook bestuurlijk gevolgen hebben. Het vraagt om een duidelijke gestructureerde aanpak. Ook zal bezien moeten worden wat dit op het gebied van competentieontwikkeling betekent voor de organisatie. De veranderende rol vraagt om medewerkers die omgevingssensitief en klantgericht zijn. Ze begrijpen heel goed hoe de vraag van de klant in elkaar steekt, waarom hij of zij die stelt en hoe het antwoord of advies moet worden samengesteld.

Afhankelijk van de mate en het tempo waarop de visie op participatie tot stand komt, zal dit impact hebben op de organisatie. De organisatie zal in 2020 aansluiting zoeken bij de verdere gedachtenvorming over hoe invulling te geven aan burgerparticipatie en zal bij de verdere doorontwikkeling van de organisatie, de strategische personeelsplanning, en competentiemanagement hiermee rekening houden.

Om voornoemde bewegingen mogelijk te maken zal in 2020 geput worden uit de onderstaande budgetten:

- *Bezuinigingsoperatie 2020 (€ 50.000), 2021 (€ 250.000) en 2022 ev (€ 350.000).*
  Om een structurele bezuiniging te realiseren in de organisatie, rekening houdende met lopende contracten van werknemers en een adequate reshuffling van werkzaamheden, is uitgegaan van een groeimodel, waarin in 2020 een taakstelling is voorzien van per saldo € 50.000. Daarnaast zullen de nodige voorbereidingen getroffen worden om de bezuinigingsmaatregel van 2021 mogelijk te maken.

- *Tijdelijke impulsregeling gedurende drie jaar aflopend in 2020, budget € 335.000.*
  Om een transformatie binnen afdelingen mogelijk te maken heeft de gemeenteraad in de begroting van 2018 tot en met 2020 extra middelen ter beschikking gesteld in de vorm van een tijdelijke uitbreiding voor vijf taakvelden. Wij zetten deze formatie in als ‘’ontwikkelruimte’’ om verschuivingen en veranderingen mogelijk te maken. In 2020 zullen we deze middelen binnen de vijf afdelingen onder meer inzetten op de volgende resultaatgebieden:
  - Fysieke Leefomgeving (ro, vergunningverlening, toezicht en handhaving).
  - Openbare Ruimte (verkeer, civiele techniek).
  - Servicebureau (evenementen, dienstverlening).
  - Projectbureau (plattelandsontwikkeling).

- *Tijdelijke extra impulsregeling gedurende twee jaar aflopend in 2021, budget € 350.000.*
  Om de organisatie vanuit het oogpunt van wendbaarheid verder te kunnen doorontwikkelen zijn voor 2020 en 2021 extra middelen benodigd; enerzijds om voldoende en kwalitatief passende bemensing te organiseren voor de prioritaire thema’s (meer specifiek voor de thema‘s landbouw, duurzaamheid, woningbouw/vastgoed en samenwerking) en de organisatieontwikkeling tot stand te brengen en anderzijds om mobiliteit mogelijk te maken om tot een wendbare organisatie te komen. Het betreft in deze een tijdelijke investering in de organisatie van per saldo € 350.000 voor de jaren 2020 en 2021.

- *Middelen voor ziek/piek/expertise, budget € 320.000.*
  De organisatie heeft te kampen met een ziekteverzuim, waarvan een groot deel langdurige ziekte (>6 weken). Het werken in een dergelijke situatie, alsook het keren van deze trend vergt veel van de medewerkers en leidinggevenden. Voor het opvangen van uitval die de going-concern activiteiten belemmeren en/of ambities remmen is inhuur onoverkomelijk. Inhuur ten gevolge van vervanging bij ziekte wordt in dit soort gevallen gedekt uit het budget ziek/piek/expertise.

  Er vindt ook inhuur plaats ten gevolge van piekbelasting (inhuur om een onvoorziene tijdelijke toename van bepaalde aanvragen tijdig af te kunnen wikkelen). In dat geval wordt dit budget eveneens aangewend.

  Voor de inhuur van externe deskundigheid waarover de organisatie niet beschikt dan wel voor projecten of opdrachten die niet in de begroting zijn voorzien, wordt dit budget ook ingezet worden.

- *Tijdelijke extra investering: organisatie in balans met ambitie aflopend 2022, budget € 185.000.*
  Bij vaststelling van het Bestuursakkoord heeft de raad er mee ingestemd om, mede in het licht van het uiterst hoge ziekteverzuim en de ambities die het bestuur heeft, voor de organisatie extra middelen beschikbaar te stellen onder de voorwaarde dat het ziekteverzuim jaarlijks afgebouwd wordt. Concreet wordt voor het jaar 2020 per saldo € 185.000 beschikbaar gesteld, zijnde € 335.000 minus € 150.000). Vanuit het verzuimbeleid, het mobiliteitsbeleid en voor het realiseren van ambities zal dit budget aangewend worden.

- *Permanente investering voor opleiding en ontwikkeling, budget € 215.000.*
  Vanuit het oogpunt dat we willen bouwen aan een lerende en wendbare organisatie die resultaatgericht en klantgericht werkt binnen de kernwaarden zoals deze verankerd zijn in de organisatievisie, zal dit in 2020 een verdere doorvertaling krijgen richting medewerkers en bestuur. Een strategische personeelsplanning en een strategisch opleidingsplan vormt hiervoor de basis. Het beschikbare opleidingsbudget, groot € 215.000, is naar verwachting voldoende om – naast investering in kennisontwikkeling bij individuele medewerkers – voornoemde ontwikkeling mogelijk te maken.

- *Reserve frictiekosten*
  Er kan zich een situatie voordoen waarbij de wegen van een medewerker en de organisatie zich moeten scheiden. Derhalve is in 2017 een bestemmingsreserve opgenomen ter grootte van € 250.000 die, indien nodig als frictiekosten kan worden ingezet. In 2018 is besloten, gezien de doorontwikkeling die de organisatie gaat doormaken, de reserve jaarlijks aan te vullen tot het niveau van € 250.000. Uiteraard zal het management vanuit goed werkgeverschap en vanuit zorgvuldigheid uitsluitend op basis van gemotiveerde afwegingen gebruik maken van deze reserve.

5.2 Overhead

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead wordt bovenstaande definitie geïntroduceerd. De definitie omvat naast alle loonkosten van de met name eerder genoemde PIOFACH-functies, ook de ICT kosten van alle PIOFACH-systemen, alle huisvestingskosten, de uitbestedingskosten bedrijfsvoering en naar rato de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces.
In paragraaf 5.2 “Beleidsveld Personeel” is de overhead cijfermatig toegelicht.

5.3 I&A (informatie & automatisering)

De digitale transformatie binnen onze maatschappij heeft een steeds grotere invloed op de werk- en dienstverleningsprocessen van een gemeente, als informatieverwerkend bedrijf. Bovendien neemt de omvang en complexiteit van de digitale informatievoorziening toe, mede onder druk van geautomatiseerde ketenverbanden waarbinnen wij als gemeente participeren. Wij anticiperen op deze transformatie door de “Digitale Agenda 2020” van de VNG te volgen. In deze agenda zijn vijf speerpunten benoemd voor de gemeentelijke informatievoorziening, die een bijdrage leveren aan de doelstellingen van onze organisatie-ontwikkeling:

- werken aan een innovatief dienstverleningsconcept;
- regie en ketensamenwerking;
- de datagedreven gemeente;
- doorontwikkeling van de bedrijfsvoering en
- basis op orde.

Vanuit het perspectief van proces- en informatiemanagement vormt de voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet de voornaamste ontwikkeling voor 2020. De Omgevingswet leunt op drie pijlers: nieuwe wetgeving, anders werken en digitalisering. Dit betekent dat werkprocessen vanuit deze principes in combinatie met een centraal klantbeeld worden vernieuwd. Een moderne digitale informatievoorziening, die aansluit op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is hierbij onontbeerlijk. Hiervoor neemt onze gemeente, evenals de andere Lijn 50 gemeenten deel aan een regionale samenwerking voor een gemeenschappelijke proces- en informatievoorziening, die vanuit de Provincie Limburg wordt gefaciliteerd.
Naast de omgevingswet is het verder effectueren van de stapsgewijze vervanging van onze analoge archieven door digitale archieven een tweede belangrijke ontwikkeling voor 2020. Deze ontwikkeling staat rechtstreeks in het verlengde van de pijler digitaal werken uit de lean-trajecten. De overstap naar digitale archieven moet leiden tot een efficiëntere werkwijze, een betere ontsluiting van informatie en een duurzame opslag van digitale informatie. Uiteindelijk gaat deze ontwikkeling leiden tot de invoering van een zogenaamd E-depot waarin voor eeuwig te bewaren informatie, duurzaam en toegankelijk wordt gearchiveerd.
Dit alles vergt moderne digitale basisvoorzieningen. Verlaging van de kwetsbaarheid, een verhoging van de kwaliteit en grip houden op de kosten staan hierbij centraal.

Informatiebeveiliging
Gemeenten zijn net als andere organisaties uitermate kwetsbaar als het gaat om hun (digitale) dienstverlening. Deze kwetsbaarheid wordt versterkt doordat gemeenten bronhouder en bewerker zijn van veel privacygevoelige informatie. Het is dus van belang om privacybescherming en informatiebeveiliging goed op orde te hebben. Nadat de afgelopen jaren is gewerkt aan een gemeenschappelijk basis, door invoering van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten, zal in 2020 een transitie plaatsvinden naar de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Het principe van de BIO is dat het gemeentebestuur op basis van risico-inventarisaties afgewogen keuzes gaat maken over informatiebeveiliging. Daarnaast beschrijft de BIO een aantal normen die voor iedere gemeente als verplichting gelden. Het normenkader is gebaseerd op de internationale standaard voor informatiebeveiliging, ISO 27001. Jaarlijks dient horizontale verantwoording (naar de gemeenteraad) en verticale verantwoording (naar het Ministerie van BZK) over de BIO te worden afgelegd.

Kaderstellende documenten
- Budgethoudersregeling 2017.
- ICT Realisatieplan spoor 1 2012-2015.

- Informatiebeveiligingsplan.
- Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Mandaat en machtigingsregeling tweede wijziging Eijsden-Margraten 2017
- Verordening op de elektronische bekendmaking en kennisgeving Eijsden-Margraten
- Communicatiebeleid 2012-2016
- Aanbestedingsbeleid 2016.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

De gemeente Eijsden-Margraten heeft bestuurlijke en/of financiële belangen in een aantal verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen.
Een verbonden partij is een derde rechtspersoon, waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een verbonden partij of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de betreffende rechtspersoon en/of als de gemeente aangesproken kan worden door derden ingeval van financiële problemen bij de verbonden partij.
Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. Uiteraard behoudt de gemeente Eijsden-Margraten beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden ten aanzien van deze partijen.

In de Nota Verbonden Partijen wordt het door de gemeente Eijsden-Margraten gevoerde beleid inzichtelijk gemaakt. Ook wordt ingegaan op de begrippen en juridische kaders waaraan verbonden partijen moeten voldoen.
De uitgangspunten voor deelname in een verbonden partij zijn uitvoerig vastgelegd in de Nota Verbonden Partijen. Belangrijke uitgangspunten zijn:

- De gemeente participeert alleen in derde partij (verbonden partij) indien daarmee publiek belang gediend wordt.
- De financiële gevolgen en mogelijke risico's van deelname in een verbonden partij dienen inzichtelijk te worden gemaakt.

Voor meer inhoudelijke informatie wordt verwezen naar deze nota.

De gemeente kent de volgende verbonden partijen:

Programma 1 Mens & Samenleving

- Sociale Zaken Maastricht en Heuvelland.
- Centrumregeling inkoop Jeugd.
- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD Zuid Limburg).
- Omnibuzz.
- MTB Regio Maastricht NV.
- Stichting Podium24.
- Annex BV / Stichting Re-integratie Inbesteding Maastricht en Mergelland (SRIMM).
- Anti Discriminatie Voorziening Limburg.
- Regionale samenwerking leerplicht RMC.
- Regionale samenwerking leerlingenvervoer.

Programma 3 Duurzaam Wonen

- Gemeenschappelijke regeling sanering afvalwaterlozingen buitengebied.
- Reinigingsdiensten RD4 (GR en NV).
- Regionale uitvoeringsdienst Zuid-Limburg.
- Bodemzorg Limburg BV.

Programma 4 Dienstverlening en besturen

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Programma 5 Financiën en middelen

- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.
- Waterleiding Maatschappij Limburg NV.
- Enexis Holding NV.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV.
- Verkoop Vennootschap BV.
- CBL Vennootschap BV.
- Vordering op Enexis BV.
- CSV Amsterdam BV.
- Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).
- GR Gegevenshuis.

Onderstaand volgt per programma een gedetailleerd overzicht van de verbonden partijen:

Programma 1 Mens & Samenleving

Sociale Zaken Maastricht Heuvelland	
Soort	Overige verbonden partijen / centrumregeling (lichte gemeenschappelijke regeling)
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.
Openbaar belang	Uitvoering gezamenlijke sociale dienst voor de zes Maastricht-Heuvellandgemeenten.
Visie	Sociale Zaken Maastricht Heuvelland wil alle burgers die een beroep doen op ondersteuning bij werk en inkomen perspectief bieden. Het belangrijkste doel van de landelijke wetgeving alsook het (regionaal) gemeentelijk beleid is immers economische zelfstandigheid. SZMH wil inwoners de mogelijkheid geven om in hun eigen levensonderhoud te voorzien d.m.v. het verrichten van regulier werk en wanneer dat (nog) niet lukt, om naar vermogen mee te doen in de samenleving en daarmee het beste te halen uit zichzelf. De individuele situatie van de burger en diens mogelijkheden staan daarbij altijd voorop.
Beleidsvoornemens	De dienstverlening van SZMH richt zich op het faciliteren en/of tijdelijk ondersteunen van burgers, van 18 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd. Kern van de dienstverlening is het voorkomen van (langdurige) werkloosheid en de risico's die hiermee verbonden zijn, zoals het vergroten van de problematiek door het opbouwen van schulden, mogelijke

	uithuisuitzetting etc. De burger blijft daarbij primair zelf verantwoordelijk. SZMH richt zich vooral op verbetering van diens arbeidsmarktpositie en, in samenwerking met Podium24, op directe plaatsing in een reguliere baan of een (tijdelijk) gesubsidieerde baan, om die risico's te minimaliseren en daarmee de kans te vergroten dat mensen binnen afzienbare tijd weer geheel of gedeeltelijk economisch zelfredzaam zijn. Toeleiding naar (zo) regulier (mogelijk) werk staat daarbij altijd voorop. Daarnaast is soms (tijdelijke) financiële ondersteuning nodig. Ook dat wordt geregeld door de uitvoeringsorganisatie, zonder de verantwoordelijkheid over te nemen.
Financieel belang	Bijdrage in de bedrijfsvoering (personeelskosten en de materiële kosten): voor 2020 initieel begroot op € 1.082.121. Bijdrage in de uitvoering van de sociale regelingen (re-integratie, inkomen en minimaregelingen): deels betreft dit doorbetaling van Rijksmiddelen, deels wordt dit bekostigd uit eigen gemeentelijke middelen.
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder sociale zekerheid en arbeidsmarkt (wethouder Custers) heeft zitting in het Portefeuillehoudersoverleg Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Dit portefeuillehoudersoverleg ziet toe op de uitvoering van beleid door SZMH als ware het het Dagelijks Bestuur van de uitvoeringsorganisatie.
Financiële situatie	Niet van toepassing. De samenwerking met SZMH vindt plaats op grond van een zogeheten centrumregeling, gezien het een organisatieonderdeel van de gemeente Maastricht betreft en in die zin dus geen zelfstandige organisatie is, zoals bijvoorbeeld in de zin van de WGR. Zoals vastgelegd in de centrumregeling dragen de deelnemende gemeenten (naast de kosten voor de uitvoering van de sociale regelingen) de kosten voor de bedrijfsvoering van SZMH conform een afgesproken verdeelsleutel. Het aandeel van Eijsden-Margraten daarin bedraagt 4,55%.
Ontwikkelingen	Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH) is medio 2019 gestart met een nieuwe werkwijze, waarbij inwoners integraal (dat wil zeggen op het gebied van Participatiewet, Jeugdwet, Wmo en onderwijs), gebiedsgericht en met ruimte voor maatwerk worden ondersteund. Inwoners willen dat er naar hun behoefte(n) wordt geluisterd en dat ze geholpen worden via de kortste weg naar de beste oplossing. Iedere inwoner die ondersteuning krijgt van SZMH, krijgt één vaste contactpersoon voor al zijn vragen. Die medewerker heeft een totaalbeeld van de reeds aanwezige ondersteuning en pakt nieuwe vragen samen met de inwoner op, zonder daarbij de regie over te nemen van de inwoner. Deze nieuwe werkwijze zal in 2020 en verder worden doorontwikkeld, waarbij tevens aandacht zal uitgaan naar de stroomlijning van de samenwerking met de andere uitvoeringsorganisaties Podium24, Annex en MTB.
Risico's	Sociale uitkeringen zijn een open einde regeling. Het risico bestaat dat de kosten hoger zijn dan de daarvoor te ontvangen rijksbijdragen. Beide rijksbudgetten (BUIG-budget en Participatiebudget) zijn de afgelopen jaren fors verminderd en staan als gevolg van de decentralisaties en ontschotting met de WSW nog verder onder druk. Teneinde de uitkeringskosten beheersbaar te houden, dient het re-integratiebudget dan ook zo efficiënt en effectief mogelijk te worden ingezet, zo veel mogelijk gericht op regulier werk. Het risico is zeer wel aanwezig dat het re-integratiebudget uit gemeentelijke middelen moet worden opgehoogd om uiteindelijk aan de kant van het inkomensbudget een besparing te kunnen realiseren.

Centrumregeling inkoop Jeugd	
Soort	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Maastricht, Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem, Meerssen en Vaals. Maastricht is centrumgemeente.
Openbaar belang	Het gezamenlijk uitvoeren van taken op het gebied van jeugdzorg (inkoop en backoffice).
Visie	Profiteren van de al aanwezige administratieve slagkracht en knowhow van Maastricht.
Beleidsvoornemens	Continueren. Uitbreiding met backoffice WMO wordt overwogen.
Financieel belang	Ruim € 4,6 miljoen per jaar.
Bestuurlijk belang	Wethouder Piatek is lid van de stuurgroep Jeugdzorg.
Financiële situatie	Lokale overheid.
Ontwikkelingen	Niet specifiek, betreft continue functie.
Risico's	Financieel: beperkt risico faillissement zorgaanbieders. Dit wordt beperkt door monitoring van verstrekte voorschotten door Maastricht en evaluatie prestaties zorgaanbieders door inkoopteam Maastricht.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD Zuid Limburg)	
Soort	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Geleen
Betrokken partijen	Alle 16 gemeenten in Zuid-Limburg.
Openbaar belang	GGD Zuid Limburg behartigen van de belangen van 16 gemeenten op het terrein van de volksgezondheid en openbare gezondheidszorg ten behoeve van de bevolking van Zuid-Limburg. De GGD ZL draagt binnen Zuid-Limburg zorg voor de uitvoering van alle taken die in wetten op het terrein van de volksgezondheid en de openbare gezondheidszorg en in regelingen die krachtens die wetten zijn getroffen, aan gemeenten zijn opgedragen of aan gezondheidsdiensten zijn of nog zullen worden opgedragen. Voor zover het aan gemeenten opgedragen taken betreft, dragen de gemeentebesturen de uitvoering van die taken over aan het algemeen bestuur van de GGD ZL. De GGD beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.
Visie	Bij de GGD Zuid Limburg staat de gezondheid van de Zuid-Limburgers centraal. Dat geldt zowel voor acute situaties (ongevallen en incidenten) als voor de lange termijn waar preventie een rol speelt. De GGD is hét regionale centrum voor kennis over en onderzoek naar volksgezondheid. Kennis en informatie worden actief beschikbaar gesteld aan professionals én burgers. De GGD stimuleert en ondersteunt andere partijen om bij te dragen aan een gezonder Zuid-Limburg. De GGD stuurt aan op een gezamenlijke en integrale aanpak door diverse samenwerkingspartners.
Beleidsvoornemens	Uitvoeren van het meerjarenperspectief 2020-2023.
Financieel belang	De gemeentelijk bijdragen aan de GGD in 2020 bedragen: - GGD € 10.947.118 - Acute Zorg € 1.036.059

<table>
<tr><td></td><td>- Veilig Thuis € 6.070.749
▪ Totaal € 18.053.926

De bijdrage van de gemeente Eijsden-Margraten hierin bedraagt € 740.974.</td></tr>
<tr><td></td><td><table>
<tr><td>x 1.000</td><td>1-1-2020</td><td>31-12-2020</td></tr>
<tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 2.456</td><td>€ 2.106</td></tr>
<tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 26.644</td><td>€ 26.644</td></tr>
<tr><td>verwacht resultaat</td><td></td><td>€ 0</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td>In het algemeen bestuur is de gemeente Eijsden-Margraten vertegenwoordigd door wethouder Piatek.</td></tr>
<tr><td>Financiële situatie</td><td>Begin 2020 bedraagt het eigen vermogen € 2.456.069 en het vreemd vermogen € 26.643.931. De solvabiliteitsratio bedraagt 8,44%.
Voor 2020 is een omzet van € 51.537.557 begroot die volledig wordt gebruikt om de kosten te dekken.</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td>De GGD heeft zowel te maken met een bezuinigingstaakstelling als met veranderingen in het sociaal domein.</td></tr>
<tr><td>Risico’s</td><td>Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.</td></tr>
</table>

Omnibuzz	
Soort	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Geleen
Betrokken partijen	Alle gemeenten in Limburg met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar.
Openbaar belang	Het bevorderen van openbaar vervoer (op maat) ten behoeve van de inwoners van de deelnemende gemeenten in het algemeen, en bewoners met een WMO indicatie in het bijzonder. Zorg dragen voor een goede uitvoering van collectief en individueel vervoer van die reizigers, die aangewezen zijn op één van de door de gemeenten te behartigen vormen van doelgroepenvervoer. Vooralsnog beperkt dit vervoer zich tot het regiotaxi-vervoer, gebaseerd op de Wet maatschappelijke ondersteuning.
Visie	Het voorzien in goed, veilig, betrouwbaar en betaalbaar doelgroepenvervoer.
Financieel belang	Bijdrage in de exploitatie voor 2020 is begroot op € 435.685 (=1,86% van de totale gemeentelijke bijdragen).
Bestuurlijk belang	Wethouder Piatek maakt deel uit van het algemeen bestuur.
Financiële situatie	Op 31 december 2020 bedraagt het eigen vermogen € 1.304.120. Het begrote resultaat over 2020 bedraagt € 0. De solvabiliteitsratio bedraagt 48%.
Vermogen	<table><tr><td>x 1.000</td><td>1-1-2020</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 1.304</td><td>€ 1.304</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 1.567</td><td>€ 1.419</td></tr><tr><td>verwacht resultaat</td><td></td><td>€ 0</td></tr></table>
Ontwikkelingen	In 2018 is in opdracht van Omnibuzz een onderzoek uitgevoerd door Bestuurskundig Adviesbureau Peter Hovens. Dat onderzoek gaat onder meer in op de achterliggende aspecten die de instroom van klanten en hun vervoersbehoefte bepalen, zoals demografische ontwikkelingen. Het onderzoeksrapport “Twee handen aan het stuur. Toekomstige ontwikkelingen in het doelgroepenvervoer en sturingsinstrumentarium voor

	Omnibuzz" is beschikbaar. Het rapport is een inventarisatie van de huidige situatie rondom doelgroepenvervoer. Omnibuzz is bezig met haar data-analyse en zal op basis daarvan en op basis van de gegevens uit dit rapport een beeld over de situatie voor de gemeenten schetsen en adviseren over te voeren beleid. Omnibuzz richt zich daarbij op een algemeen beeld voor alle 28 deelnemende gemeenten. De algemene (beleids)adviezen van Omnibuzz kunnen daarom niet altijd even goed aansluiten bij de situatie in Eijsden-Margraten. Een aantal ontwikkelingen kunnen weliswaar voor alle gemeenten relevant zijn. Echter, ervaring leert dat er ook opvallende verschillen per gemeente zijn waarop ingespeeld kan worden. Maatwerk in beleidsadvies/aanpak ontbreekt bij gemeenschappelijke regelingen, dat geldt in elk geval tot nu toe voor Omnibuzz. De aanbesteding is medio 2019 afgerond. De resultaten laten een kostenstijging van ca 8,5% zien. De stijging wordt met name veroorzaakt door stijgende (milieu)eisen waar de taxibedrijven tegenwoordig aan moeten voldoen. Daarnaast stijgen ook indirecte vervoerskosten, waaronder bedrijfsvoeringskosten, inclusief de kosten voor de regiecentrale van Omnibuzz. De salariskosten van de medewerkers van de regiecentrale zijn hoger geworden omdat de medewerkers sinds 2017 onder de GR vallen en een ambtenaren-CAO hebben gekregen.
Risico's	De regelingen op grond waarvan aanspraak bestaat op doelgroepenvervoer zijn open-eind-regelingen. Daarmee is een overschrijding van de kosten niet uit te sluiten.

MTB Regio Maastricht NV	
Soort	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen.
Openbaar belang	Uitvoering (en afbouw) 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening voor de drie deelnemende gemeenten alsook diverse buitengemeenten. Leerwerkbedrijf voor de brede doelgroep Participatiewet van de zes Maastricht-Heuvellandgemeenten. Uitvoeringsorganisatie arbeidsmatige dagbesteding voor de zes Maastricht-Heuvellandgemeenten. (Primair in het kader van het Maastricht-Heuvelland alternatief beschut werk, maar daarnaast ook vanuit de zorginkoop Wmo.)
Visie	In opdracht van de gemeenten ondersteunt MTB inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt actief bij het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt (arbeidsfit maken). Van oorsprong betreft het een uitvoeringsorganisatie voor de Wet Sociale Werkvoorziening maar inmiddels ook voor de brede doelgroep Participatiewet. Dit gebeurt in hoofdzaak door mensen een leer-werktraject aan te bieden, onder zo regulier mogelijke omstandigheden en zo mogelijk bij reguliere bedrijven (inclusief samenwerkingspartners, eigen joint ventures en dochterondernemingen). Zo kunnen mensen zich ontwikkelen en zelf hun arbeidsmarktkansen vergroten. Voor inwoners die daar blijvend op zijn aangewezen, blijft MTB een beschutte werkomgeving bieden.
Financieel belang	De gemeenten Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen zijn allen aandeelhouder van MTB. Het belang van Eijsden-Margraten in het geplaatste aandelenkapitaal (99 aandelen)

	is 11% met een verkrijgingprijs van € 4.950. Door de gemeente Maastricht is aan de MTB een achtergestelde renteloze lening verstrekt ter grootte van € 12.100.000 (nominale waarde) onder zekerheidstelling van het eerste recht van hypotheek op de panden van de MTB. Het aandeel van de gemeente Eijsden-Margraten in deze gegarandeerde kasgeldlening bedraagt € 1.331.000. Voor deze zekerheidsstelling is een voorziening gevormd voor het gehele bedrag.
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder financiën (wethouder Custers) en de portefeuillehouder sociale zekerheid en arbeidsmarkt (wethouder Piatek) hebben beide zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders MTB. Alleen de eerste heeft daarbij formeel stemrecht.
Financiële situatie	Per 1-1-2019 bedraagt het eigen vermogen € 8,1 miljoen negatief (-/- € 8,1 miljoen plus achtergestelde lening € 11,3 miljoen (boekwaarde) brengt garantievermogen op € 3,2 miljoen) en het vreemd vermogen € 8,5 miljoen. Het resultaat over 2018 bedraagt € 2,7 miljoen negatief. Dit is € 0,8 miljoen positiever dan begroot. Het begrote resultaat over 2019 bedraagt € 3,581 miljoen negatief. Ten behoeve van de actuele reorganisatie heeft MTB een voorziening gevormd ter grootte van € 2.358.086. Het aandeel van onze gemeente hierin bedraagt € 259.390 (maximumbedrag). Deze voorziening bedraagt per ultimo 2018 € 988.064.
Ontwikkelingen	Vanaf 2017 krijgt niet langer de gemeente waar een Sw'er woont, maar de gemeente waar deze werkt de rijksbijdrage op haar rekening gestort. Onderlinge verrekening met de buitenschappen, is daardoor niet meer nodig (Sw'ers die in gemeente Eijsden-Margraten wonen maar bijvoorbeeld werkzaam zijn voor Sw-bedrijf Wozl) .
Risico's	De taken die MTB voor de gemeenten uitvoert, zijn onderhevig aan veranderingen als gevolg van gewijzigd rijksbeleid. Een wijziging van taken brengt uiteraard ook gevolgen voor de organisatie en bedrijfsvoering met zich mee. De gemeenten hebben hier lang niet altijd (voldoende) invloed op, terwijl ze uiteindelijk wel financieel verantwoordelijk zijn. Het risico bestaat dan ook dat autonome ontwikkelingen een negatief effect hebben op het resultaat van MTB en daarmee op het kostenaandeel van de gemeenten.

Stichting Podium24	
Soort	Stichting
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.
Openbaar belang	Uitvoering van de regionale werkgeversdienstverlening, vraaggericht en aanbodgeschikt.
Visie	In opdracht van de gemeenten verbindt Podium24 vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De organisatie verstevigt de samenwerking tussen het bedrijfsleven en gemeentelijke partijen en fungeert daarbij als centraal aanspreekpunt. Primair staat hierbij de werkgeversvraag centraal, maar ook worden nadrukkelijk werkzoekenden aan het werk geholpen, waardoor voor de gemeenten schadelastbeperking (besparing op de uitkeringen) wordt gerealiseerd. Daarbij heeft Podium24 speciale aandacht voor de (gemeentelijke) doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt waarmee tevens de werkgever geholpen wordt diens maatschappelijke verantwoordelijkheid in te vullen.

Beleidsvoornemens	Podium24 is hét werkgeversservicepunt voor de regio Maastricht-Heuvelland en daarbij verantwoordelijk voor de plaatsing van inwoners op (zo) regulier (mogelijk) werk. Vanuit het uitgangspunt van een 'vraaggerichte en aanbodgeschikte dienstverlening' ligt hier voor Podium24 een belangrijke taak ten aanzien van het aanbodgeschikt maken van de werkgeversvraag. Dit in nauwe samenwerking met SZMH die verantwoordelijk is voor het vraaggeschikt maken van het aanbod (van werkzoekenden).
Financieel belang	Bijdrage in de uitvoering van de arbeidsmarkttoeleiding (groeibanen, loonkosten- en uitstroomsubsidies) inclusief aandeel in de schadelastbeperking. Voor 2019 begroot op € 295.000.
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder sociale zekerheid en arbeidsmarkt (wethouder Piatek) heeft zitting in het bestuur van Stichting Podium24. Dit stichtingsbestuur ziet toe op de uitvoeringsorganisatie als ware het Dagelijks Bestuur.
Financiële situatie	In de komende jaren wordt (vooralsnog) geen tekort verwacht. Dit in verband met het verdienmodel, doorlopende opbrengsten uit de markt en een doorlopend aandeel in de (groeiende) schadelastbeperking voor de gemeenten.
Ontwikkelingen	Podium24 is gestart per 1 januari 2016. Daarbij is een herverdeling van taken afgesproken met de andere uitvoeringsorganisaties langs de routing die de burger doorloopt; diagnose-plaatsing-ontwikkeling. Aandachtspunten voor de komende periode zijn de doorontwikkeling van de dienstverlening en stroomlijning van de samenwerking met de andere uitvoeringsorganisaties.
Risico's	Het verdienmodel van Stichting Podium24 bestaat uit opbrengsten uit de markt, het aandeel in Podium24 BV, opbrengsten vanuit de werkzaamheden voor de gemeenten (inclusief een aandeel in de schadelastbeperking) en opbrengsten vanuit detachering van eigen medewerkers naar Podium24 BV en SZMH. Het risico bestaat dat opbrengsten (om uiteenlopende redenen) tegenvallen, wat uiteraard gevolgen heeft voor het resultaat van de stichting. Het wordt weliswaar niet verwacht, maar mocht een exploitatietekort zich in de toekomst onverhoopt voordoen, dan komt dit (conform vastgestelde statuten) allereerst ten laste van de financiële reserves van Stichting Podium24. Indien deze reserves ontoereikend zijn, dan wordt het tekort door de deelnemende gemeenten gedragen volgens de afgesproken verdeelsleutel SZMH. Hierbij moet worden opgemerkt dat aanpassing van die verdeelsleutel SZMH dus ook doorwerkt in geval van een eventueel tekort bij Podium24.

Annex BV / Stichting Re-integratie Inbesteding Maastricht en Mergelland (SRIMM)	
Soort	Besloten vennootschap / onderdeel van stichting
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.
Openbaar belang	Uitvoering van praktijk- en aanvullende diagnostiek in het kader van re-integratie voor de

	zes Maastricht-Heuvellandgemeenten. Dit middels een quasi in house constructie. Het betreft in hoofdzaak het Transferium Werk en Bijstand (TWB), daarnaast andere diagnostische activiteiten en aanvullende testen alsmede de werkleiding van het Buurtteam Eijsden-Margraten.
Visie	Vanuit de 'work first' aanpak, die de zes Maastricht-Heuvellandgemeenten voorstaan, wordt iedere burger die een beroep doet op ondersteuning bij werk en inkomen al vanaf het eerste contact geconfronteerd met werk. (Zo) regulier (mogelijk) werk gaat immers boven een uitkering. In dit kader kan ook Annex / het TWB worden ingezet. Hierin komen mensen meteen in een reële werkomgeving (geen simulatie) terecht en kunnen zij hun werknemers- en vakvaardigheden onderhouden en ontwikkelen. Ook wordt aan de hand van het werk in het TWB de diagnose gesteld, op grond waarvan samen met de consulent het verdere re-integratietraject kan worden bepaald.
Beleidsvoornemens	De verdiepende diagnose vindt plaats in een praktijkomgeving, bij voorkeur bij reguliere werkgevers. Als dat geen optie is, wordt het TWB binnen de infrastructuur van MTB georganiseerd, waardoor ook de samenwerkingspartners en joint ventures van MTB kunnen worden ingezet. De medische en arbeidskundige diagnostiek alsmede aanvullende testen worden door Annex uitgevoerd.
Financieel belang	Bijdrage in de uitvoering van de praktijkdiagnostiek in het kader van re-integratie (TWB, diagnostiek en Buurtteam). Voor 2019 begroot op € 130.000; te bekostigen uit het Participatiebudget.
Vermogen	De netto vermogenswaarde ultimo 2018 van Annex bedraagt € 738.054. In 2018 heeft B.V. Annex een positief resultaat behaald van € 411.038.
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder sociale zekerheid en arbeidsmarkt (wethouder Piatek) heeft zitting in het bestuur van BV Annex alsook het bestuur van SRIMM. De portefeuillehouder vertegenwoordigt daarbij (vooralsnog) ook de (voormalige Pentasz) gemeenten Gulpen-Wittem, Meerssen en Vaals. Dit bestuur ziet toe op de beheersstichting alsook de uitvoeringsorganisatie als ware het het Dagelijks Bestuur.
Financiële situatie	BV Annex heeft 2018 afgesloten met een bedrijfsresultaat van € 411.038 na belastingen. Deze winst is, conform bestuursbesluit, als dividend uitgekeerd aan MTB. Bijgevolg bedraagt het eigen vermogen van BV Annex 1-1-2019 € 738.054. De financiën gemoeid met de Stichting Re-integratie Inbesteding Maastricht en Mergelland zijn zeer beperkt, gezien het de beheersstichting van BV Annex betreft. De omzet bestaat dan ook uit de vergoeding van de beheerskosten door de BV en de stichting kent geen eigen vermogen.
Ontwikkelingen	Bij het regionaal collegebesluit tot omvorming van MTB en een andere organisatie van de re-integratieactiviteiten in juli 2015 is o.a. besloten om SRIMM en Annex BV op te heffen. Tevens is besloten om de diagnostische functionaliteiten over te brengen van Annex BV naar MTB. Bij de voorbereiding van die opheffing is echter gebleken dat de aanbestedingsregels, in combinatie met de regionale samenwerking op het gebied van werk en inkomen, mogelijk om een andere positionering van de organisatie(activiteiten) vraagt, teneinde de opdrachtverstrekking rechtmatig te houden. Dit wordt momenteel onderzocht. Tot het moment van definitieve duidelijkheid (en besluitvorming) worden uiteraard geen onomkeerbare stappen gezet.
Risico's	De ontwikkelingen ten aanzien van de positionering van Annex BV hebben mogelijk

	gevolgen voor het takenpakket en daarmee het exploitatieresultaat van MTB. Daar waar Annex een organisatie van de zes gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland is, is MTB de financiële verantwoordelijkheid van slechts drie van die gemeenten. Het risico bestaat dan ook dat een herpositionering van Annex die door allen gewenst is vanuit regionale samenwerkingsoptiek, mogelijk financiële gevolgen (nadelig dan wel voordelig) met zich mee brengt voor de helft van die gemeenten. Dit wordt uiteraard in beeld gebracht bij de definitieve besluitvorming.

Anti Discriminatie Voorziening Limburg	
Soort	Stichting
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal, Weert.
Openbaar belang	Antidiscriminatievoorziening Limburg heeft de Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) status en is de professionele partner voor 27 Limburgse gemeenten in het handhaven van artikel 1 van de grondwet. Namens die gemeenten voert de Antidiscriminiatievoorziening Limburg sinds 2009 de taken uit de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen uit.
Visie	ADV Limburg draagt bij aan het voorkómen van discriminatie en ongelijke behandeling, via onder meer voorlichtings- en preventieactiviteiten. Dat doen ze voor én vooral met gemeenten, politie, scholen, bedrijven en instanties in Limburg. Zo willen zij een bijdrage leven aan een veilige, leefbare en aangename Limburgse samenleving, in al haar diversiteit.
Beleidsvoornemens	Mensen en organisaties die willen weten hoe ze moeten omgaan met discriminatie vanuit hun beroep, bedrijf of instelling, kunnen bij ADV Limburg terecht voor informatie en advies. *“Antidiscriminatievoorziening Limburg is de vanzelfsprekende plek waar individuen, bedrijven en instellingen terecht kunnen met klachten over discriminatie. Maar ook met alle vragen over dit thema. Of voor alleen een luisterend oor. Door het verzamelen en bundelen van alle ervaringen, zetten wij discriminatie op de agenda. Van je werkgever, van je buurman, van de media, van de politiek.”*
Financieel belang	De subsidiebaten van ADV Limburg in 2018 betreffen reguliere subsidie gemeente Maastricht, reguliere subsidie gemeente Roermond en subsidie Maastricht VR Project implementatie en bedragen € 397.419: De gemeente Maastricht vervult voor de gemeenten in Zuid-Limburg hierin de rol van centrumgemeente. De bijdrage van de gemeente Eijsden-Margraten hierin was € 10.599 in 2018.
Vermogen	*x 1.000* | 1-1-2018 | 31-12-2018 eigen vermogen | € 180,6 | € 208,5

	te bestemmen resultaat		€ 27,8	
	vreemd vermogen	€ 79,7	€ 25,9	
Bestuurlijk belang	De wethouder (Piatek) heeft hierin geen formele rol			
Financiële situatie	De Stichting bestaat voornamelijk uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten. Het resultaat in 2018 bedroeg € 27.825. Het positieve resultaat is toegevoegd aan de balanspost Overige Reserve.			
Ontwikkelingen	Aan het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO) nemen portefeuillehouders en contactpersonen discriminatie van politie-eenheid Limburg, het Openbaar Ministerie (OM) arrondissementsparket Limburg, gemeenten Roermond en Maastricht en ADV Limburg deel. Het overleg vindt twee maal per jaar plaats en bestaat uit een zaakinhoudelijk deel en een strategisch deel (met ambtelijk vooroverleg). Tijdens het zaakinhoudelijke deel worden de meldingen en aangiften van discriminatie, of met een discriminatieaspect, in Limburg besproken. Doel van dit overleg is het uitwisselen van informatie om een juiste aanpak en afhandeling van de meldingen en aangiften te bespreken. Door het periodieke contact met de politie is er voldoende vertrouwen ontstaan om vanaf 2018 een slag te maken met het geven van voorlichting aan het korps door ADV Limburg.			
Risico's	ADV Limburg voert voor de gemeente Eijsden-Margraten de taken uit de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen uit. Financieel dienen de deelnemende gemeente mogelijke tekorten op te vangen echter de algemene reserve bedraagt € 208.461. Het risico op een extra bijdrage, bovenop de reguliere, is zeer gering.			

Regionale samenwerking leerplicht en RMC	
Soort	Centrumregeling
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.
Openbaar belang	Doel van de leerplichtwet is te waarborgen dat jongeren in de Gemeente Eijsden-Margraten onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op het handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct en de continuïteit van de uitvoering van de functie is gewaarborgd. Voor scholen en instellingen is er één adres waar gemeld moet worden, ze worden meer betrokken in het verdere proces en zien sneller resultaat van hun melding.
Financieel belang	Er is sprake van een vergoeding voor de kosten voor het personeel op basis van een vooraf vastgestelde kostprijs en formatieberekening. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de raden van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin. De begrote kosten voor gemeente Eijsden-Margraten voor 2020 bedragen € 86.000.
Bestuurlijk belang	Geen formele rol (Wethouder Piatek)
Ontwikkelingen	Sluitende aanpak kwetsbare jongeren naar mbo en arbeid. Attitude maatwerk, preventie in de keten. Snelle reparatie op maat, effectieve verbindingen op het snijvlak van voortgezet onderwijs,

	middelbaar onderwijs, passend onderwijs, Jeugdwet en Participatiewet.
Risico's	Lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Beleidsuitgangspunten, begroting en jaarrekening worden in gezamenlijk overleg jaarlijks vastgesteld.

Regionale Samenwerking Leerlingenvervoer	
Soort	Centrumregeling (lichte gemeenschappelijke regeling)
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.
Openbaar belang	Leerlingenvervoer is bedoeld voor kinderen die niet zelf naar school kunnen. Bijvoorbeeld door een handicap of doordat de school ver weg ligt. Het kan gaan om een leerling van een basisschool, het (voortgezet) speciaal onderwijs of een gehandicapte leerling van een reguliere basisschool of het voortgezet onderwijs. Leerlingen uit de deelnemende gemeenten kunnen gebruik maken het leerlingenvervoer. Samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar ook tot meerwaarde voor leerlingen. Zo leidt efficiëntie in rijtijden tot minder lange ritten.
Financieel belang	Er is sprake van een vergoeding van de kosten voor het personeel waarbij het aantal afgegeven beschikkingen de maatstaf is en een vergoeding voor de praktische uitvoering van het leerlingenvervoer waarbij het aantal aan een vervoersvoorziening deelnemende leerlingen de maatstaf is. De begrote kosten voor gemeente Eijsden-Margraten 2020 bedragen € 278.000.
Bestuurlijk belang	Geen formele rol (Wethouder Piatek)
Ontwikkelingen	Onbekend
Risico's	De bijdrage hangt samen met het gebruik van het leerlingenvervoer. Hierin schuilt een financieel risico.

Programma 3 Duurzaam wonen

Centrumregeling sanering afvalwaterlozingen buitengebied	
Soort	Centrumregeling
Vestigingsplaats	Roermond
Betrokken partijen	Waterschapsbedrijf Limburg en Limburgse gemeenten.
Openbaar belang	Doelmatige en duurzame sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied. Gemeenten hebben zorgplicht voor bewoners in het buitengebied die niet op riolering zijn aangesloten. Ze dienen deze een IBA (individuele behandeling afvalwater) aan te bieden. WBL heeft als zuiveraar taak om beheer en onderhoud van IBA's te verrichten.
Visie	De inzameling (en verwerking) van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied dient op duurzame en efficiënte wijze te gebeuren.
Financieel belang	Niet van toepassing.
Bestuurlijk belang	Wethouder Custers maakt deel uit van het algemeen bestuur.
Financiële situatie	Niet van toepassing.
Ontwikkelingen	In de regio worden momenteel plannen uitgewerkt met als doel samenwerking in de (afval)waterketen. Deze samenwerking wordt van overheidswege gestimuleerd.

	Samenwerking in de afvalwaterketen is een noodzaak om de drie doelstellingen (3 K's) kostenvermindering, kwaliteitsverbetering en vermindering kwetsbaarheid te realiseren.
Risico's	De gemeente is eigenaar van de aangelegde IBA's en een eventuele vervanging is voor rekening van de gemeente. De kosten worden dan gedekt uit het vGRP. Het onderhoud wordt uitgevoerd door WBL.

GR Reinigingsdiensten Rd4	
Soort	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.
Openbaar belang	Het verzorgen van de inzameling en verwerking van afvalstromen voor diverse gemeenten. Het beheren van milieuparken in deelnemende gemeenten, het verzorgen van straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast het adviseren van gemeenten bij hun afvalbeleid.
Financieel belang	Begrote bijdrage in 2020 bedraagt € 1.386.529
Bestuurlijk belang	Wethouder Dreessen maakt deel uit van het algemeen bestuur.
Financiële situatie	Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen € 2.751.000 en het vreemd vermogen € 40.622.000. Resultaat van het boekjaar is € 637.061. Dit leidt tot een dividenduitkering aan de Gemeente Eijsden-Margraten ad. € 16.097. De Gemeente Eijsden-Margraten is in 2014 toegetreden tot de GR Reinigingsdiensten Rd4. Als maatschappelijke organisatie is er geen winstdoelstelling. Eventuele overschotten ontvangen de gemeenten jaarlijks retour, waarbij een deel hiervan wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen.
Vermogen	*x 1.000* | 1-1-2018 | 31-12-2018 eigen vermogen | € 2.501 | € 2.751 te bestemmen resultaat | € 637 | € 1.194 vreemd vermogen | € 32.860 | € 40.622
Ontwikkelingen	M.i.v. 1 januari 2014 is de gemeente Eijsden-Margraten toegetreden tot de GR Reinigingsdiensten Rd4. De inwoners van onze gemeente kunnen hun afval kwijt bij twee milieuparken; in Margraten en in Rijckholt. Uitgangspunt is dat in alle Rd4-gemeenten gestart wordt met de invoering van nieuw afvalbeleid. Belangrijk punt blijft het terugdringen van de hoeveelheid restafval per inwoner. Doelstelling is < 100kg afval per persoon per jaar. Dit is in Eijsden-Margraten al, als enige gemeente van de GR, gerealiseerd.
Risico's	Het financiële risico is beperkt aangezien er weerstandsvermogen is opgebouwd om risico's te dekken.

Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg	
Soort	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	De provincie Limburg en 16 andere gemeenten in de regio Zuid-Limburg.

<table>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Uitvoering van de gemeentelijke milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving conform het Besluit Omgevingsrecht (BOR).</td></tr>
<tr><td>Visie</td><td>De missie en visie van de organisatie zijn recentelijk opnieuw geformuleerd in het Koersdocument dat eind 2017 is vastgesteld door het algemeen bestuur en luiden als volgt:

Missie: “Wij als RUD Zuid-Limburg werken samen met onze partners aan de totstandkoming van een veilige leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit".

Visie: “Wij zijn voor onze opdrachtgevers de gezaghebbende milieu-autoriteit en wij bieden meerwaarde door bundeling van specialistische kennis, een goede kennis van de lokale situatie, een efficiënte bedrijfsvoering en continuïteit van dienstverlening“.

In deze missie en visie komen tot uiting dat de RUD Zuid Limburg zich richt op aspecten van veiligheid naast omgevingskwaliteit, daarbij actief samenwerkt met de deelnemers en externe partners, meerwaarde wil bieden door expertise op het gebied van (complexe) milieutaken en met oog voor de lokale problematiek.
De kernwaarden voor de organisatie zijn: flexibel, professioneel, deskundig, dienstverlenend, betrokken en samenwerkingsgericht.</td></tr>
<tr><td>Financieel belang</td><td>Voor 2020 is een bijdrage van € 109.907 gereserveerd voor activiteiten van de RUD.</td></tr>
<tr><td>Vermogen</td><td><table>
<tr><td>x 1.000</td><td>1-1-2018</td><td>31-12-2018</td></tr>
<tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 1.090</td><td>€ 1.142</td></tr>
<tr><td>te bestemmen resultaat</td><td>€ 1.067</td><td>€ 491</td></tr>
<tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 1.207</td><td>€ 4.166</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td>Wethouder Dreesen maakt deel uit van het algemeen bestuur.</td></tr>
<tr><td>Financiële situatie</td><td>De totale lasten van de RUD voor 2020 worden begroot op € 12.560.990. Dit bedrag wordt volledig gedekt uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten en de provincie Limburg.</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td>• Invoering Omgevingswet
De RUD Zuid-Limburg wil, conform haar ambitie, voor de opdrachtgevers de gezaghebbende milieuautoriteit zijn en dus als kenniscenter effectief ondersteuning leveren bij de invoering van de Omgevingswet. De invoering van deze wet is voorzien in 2021.
De gerede verwachting is dat er een extra beroep op haar milieu-expertise wordt gedaan, om bruikbare handreikingen te doen met zichtbare meerwaarde voor een veilige leefomgeving en goede omgevingskwaliteit in Zuid-Limburg. Haar opdrachtgevers zullen verschillende wettelijke instrumenten inzetten om de Omgevingswet in de praktijk uit te gaanvoeren. Dit worden/zijn documenten waarin zij hun visie, beleid en regels vastleggen.
In het laatste voorbereidingsjaar 2020 wordt de urgentie om Omgevingswetproof te zijn, (nog)
groter. Zij schatten in dat er tijdelijk 2 fte extra nodig zijn in 2020 om te voorzien in deze ondersteuning bij haar deelnemers. De gevraagde inzet is vraag bepaald en vrager betaalt.
Indien nodig volgt er een aanpassing op deze begroting, nu deze tijdelijke formatie niet in</td></tr>
</table>

	deze begroting is verwerkt. • Actualisatie vergunningen Veel vergunningen met name van inrichtingen die vallen onder het bevoegd gezag gedeputeerde staten, zullen in het jaar 2020 en daaropvolgende jaren geactualiseerd moeten worden. De projectmatige redenen om tot actualisatie van de vergunningen over te gaan kennen alle een eigen context. o Actualiseren van vergunningen bij BRZO- en Rie-4-bedrijven. In het kader van 'Impuls Omgevingsveiligheid' hebben de zes BRZO Omgevingsdiensten onderzoek gedaan naar de programmatische aanpak van vergunningverlening in het kader van de Wabo aan BRZO- en RIE-4-bedrijven. Voor de Provincie Limburg waren geen (beleidsmatige) kaders aanwezig en wordt om die reden een inhaalslag gemaakt. o Landelijke aanpak ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen). De provincies hebben in het Interprovinciaal Overleg (IPO, BAC-VTH) toegezegd via de omgevingsdiensten in samenwerking met Rijkswaterstaat de ZZS-uitvraag van emissies naar lucht en indirecte lozingen van afvalwater uit te voeren. De resultaten van deze uitvraag kunnen leiden tot actualisatie van vergunningen. o Energiebesparing bij bedrijven. In het Interprovinciaal Overleg (IPO, BAC-VTH) is de afspraak gemaakt dat de provincies werk moeten maken van de wettelijke taak om toe te zien op energiebesparing bij bedrijven waarvoor zij bevoegd zijn. In hoofdlijnen betekent dit dat aan de bedrijven een plan van aanpak en een energieonderzoek wordt gevraagd en erop wordt toegezien dat de maatregelen uit dit plan van aanpak ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Om dit te bereiken worden vergunningen aangepast en is inzet op toezicht en handhaving nodig. Per thema is / wordt een plan van aanpak opgesteld en de gebundelde plannen worden ter accordering voorgelegd aan het bevoegd gezag. Hierin is inzichtelijk gemaakt hoe de onderzoeken, nodig om te bepalen of actualisatie van vergunningen aan de orde is, gaan plaatsvinden. Tevens zal via kengetallen inzicht worden gegeven in de benodigde tijd en capaciteit. • Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) Op 1 januari 2020 wordt de Wnra van kracht. De huidige ambtenaren vallen dan onder het reguliere arbeidsrecht. De transitie van het ambtenarenrecht naar het arbeidsrecht gaat gepaard met diverse juridische, financiële en organisatorische uitdagingen, kansen en risico's gepaard. De transitie naar de Wnra wordt in 2019 doorlopen. De financiële consequenties van de invoering van de Wnra zijn op het moment van het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk. Hiermee is geen rekening gehouden in de opstelling van de begroting, noch in de berekening van het weerstandsvermogen. • Energietaken Als gevolg van Europese en Nederlandse akkoorden is de wet- en regelgeving met betrekking tot het onderwerp energie de laatste jaren flink in beweging (geweest) en op

	onderdelen flink gewijzigd. Met name als gevolg van de doelstelling om een bepaalde mate van CO_2-reductie te realiseren werden daarbij bepaalde essentiële stappen gezet. Zo werd er door de Europese Unie (EU) tijdens het klimaatakkoord van Parijs besloten dat een bepaalde groep van bedrijven waarop weinig tot geen controle op energiebesparing plaatsvond te onderwerpen aan een zogenaamde Energie Efficiency Directive (EED). Daarbij is aan deze bedrijven de verplichting opgelegd om periodiek een audit met betrekking tot de aspecten energie en vervoer op te (laten) stellen en deze audit ter beoordeling en goedkeuring in te dienen bij het bevoegde gezag. De eerste audit ronde is in 2015 van start gegaan en per december 2019 zal begonnen worden met een tweede ronde voor het verplicht indienen van de EED's. Daarnaast wordt er landelijk in het kader van het convenant Meerjarenafspraken Energie Efficiëntie en het energieakkoord op dit moment door ruim 1.000 bedrijven uit 37 sectoren uitvoering gegeven aan energiebesparing en CO2–reductie. In ons werkgebied betreft dit 40 bedrijven die als gevolg daarvan jaarlijks een E-MJV rapportage ter beoordeling aanleveren. Deze deelnemende bedrijven hebben vrijwillig de verplichting op zich genomen om middels het opstellen van een energie-efficiëntieplan aan de slag te gaan met energiebesparing en energiemanagement. De resultaten van deze plannen worden jaarlijks gemonitord en beoordeeld. In de nabije toekomst zal voornoemd convenant beëindigd worden en daarvoor in de plaats zullen de betrokken bedrijven dan aan de reguliere energiebesparingsverplichting worden onderworpen. Dit betekent dat zij een keer per 4 jaar een energieonderzoek moeten (laten) opstellen en jaarlijks hierover moeten rapporteren middels een energieplan. Per 1 juli 2019 moeten bedrijven die meer dan 25.000 m3 aardgas of meer dan 50.000 kWh elektriciteit verbruiken invulling geven aan de informatieplicht. Daarbij moeten deze bedrijven zich melden via het e-loket en aangeven welke energiebesparende maatregelen uit de Erkende Maatregelen Lijsten (EML) zij uitgevoerd hebben. Op de ingevoerde gegevens zal monitoring worden uitgevoerd die bepalend zal zijn voor de planning van eventuele bedrijfscontroles. Daarnaast dient in het kader van het verlenen van omgevingsvergunningen een toetsing aan de EML plaats te vinden bij het realiseren of (ver)bouwen van bedrijfsgebouwen. • Asbesttaken Eind 2018 is besloten dat vanaf 1 januari 2025 asbestdaken in Nederland verboden zijn. Dit betekent dat eigenaren van gebouwen met asbesthoudende dakbedekking deze in de komende jaren moeten gaan (laten) verwijderen. Hierbij maakt het niet uit wie dit dak in bezit heeft en in welke toestand het dak zich bevindt, want met het verstrijken van de tijd raakt elk asbestdak op den duur wel verweerd. Een dergelijk dak levert op dat moment een (dreigend) gevaar op voor de leefomgeving dat met de uitvoering van voornoemd verbod verminderd wordt. Bij het proces van het slopen en/of verwijderen van asbest bestaat het risico van vrijkomen van asbesthoudende materialen. Vanuit de regelgeving zijn strenge regels gesteld over hoe deze werkzaamheden uitgevoerd mogen worden. Zo zijn er zowel voor de inventarisatie als voor de verwijdering verschillende certificatiesystemen van toepassing die momenteel nog niet op de gewenste wijze functioneren. Het te weinig of achterwege laten van toezicht en handhaving op de uitvoering van deze

	asbestwerkzaamheden heeft tot gevolg dat burgers en het milieu onnodig en ongewenst worden blootgesteld aan asbest. Ter voorkoming hiervan dient er, rekening houdende met ook nog een toenemende saneringsnoodzaak van asbestdaken gedurende de komende jaren, intensiever regionaal op uniforme en efficiënte wijze toezicht hierop te worden uitgeoefend. Daarbij is bepaald dat het toezicht op bedrijfsmatige activiteiten met asbest valt onder het zogenaamde basistakenpakket en derhalve op grond van artikel 5.3 van de Wabo in het verband van een omgevingsdienst wordt uitgevoerd. Om tegemoet te komen aan deze toenemende omvang van asbestsaneringswerkzaamheden is een uitbreiding van de capaciteit van gekwalificeerd personeel bij onze uitvoeringsdienst op dit specifieke vakgebied dan ook aangewezen. Op basis van aantallen asbestmeldingen (verkregen via de Inspectie SWZ) is met behulp van een sobere en efficiënte benadering een berekening gemaakt van de omvang van minimaal benodigd personeel voor de uitvoering van deze werkzaamheden. Hieruit volgt dat een verschuiving van capaciteit van gemeenten naar de RUD Zuid-Limburg van (minimaal) 4 fte dient te worden gerealiseerd. In totaliteit zal de capaciteit voor de uitvoering van deze taken in Zuid-Limburg naar verwachting niet uitbreiden. Deze toename van asbesttaken is in afwachting van het feitelijke inbrengen van deze wettelijke taak door de gemeentelijke bevoegde gezagen nog niet in de begroting 2020 verwerkt. De raming van de kosten van de genoemde 4 fte bedraagt € 342.000. Zodra het feitelijke overdrachtsmoment duidelijk is zal de begroting hierop worden aangepast. De gemeenten die wel al taken inbrengen worden bediend. Hiertoe zal de organisatie deskundigheid in huis halen die wordt doorbelast aan de deelnemer via het programmadeel in de werkprogramma's. • Uitvoeringskwaliteit Eind 2014 heeft de RUD Zuid-Limburg een kwaliteitssysteem bij ingevoerd. Met behulp van dit systeem willen ze kwaliteitsverbetering stimuleren en continuïteit en uniformiteit borgen in hun organisatie om te voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen zoals beschreven in de kwaliteitscriteria VTH. Deze kwaliteitscriteria zijn voor de uitvoering van de basistaken door de deelnemers in verordeningen kwaliteit VTH omgevingsrecht verankerd. De uitvoeringskwaliteit is het bestaansrecht van de omgevingsdiensten. Deze wettelijk verplichte "paraatheid" die regels stelt aan minimale bezetting en kwaliteit wordt door de RUD Zuid-Limburg bewaakt en ingevuld middels bezetting van de afdelingen en monitoring van de opleidingen van de medewerkers. Ook zijn alle processen binnen de RUD Zuid-Limburg zoveel als mogelijk gestandaardiseerd en vindt borging van deze kwaliteit plaats door middel van interne - en externe audits. Daarnaast dient er als gevolg van de overdracht van de meettaken Lucht van/door de Provincie Limburg in 2018 naar de RUD Zuid-Limburg ook nog inzet, afstemming en borging van de benodigde kwaliteit plaats te vinden voor de ISO 17025 accreditatie met betrekking tot de uitvoering van bepaalde specifieke luchttaken. Om bovengenoemde werkzaamheden en mogelijke verbeterpunten te kunnen realiseren en daarnaast de reguliere kwaliteitsbeoordelingen te begeleiden is een structurele investering in hun kwaliteitsorganisatie nodig. Op basis van hun ervaringscijfers blijkt dat deze totale investering bewerkstelligd kan worden door uitbreiding van de capaciteit met 1

	fte. (verdeeld over meerdere personen).
Risico's	Risico's kunnen worden onderscheiden in reguliere en strategische risico's: Reguliere risico's doen zich regelmatig voor en zijn over het algemeen goed meet- en beheersbaar. Voorbeelden van beheersmaatregelen zijn het afsluiten van verzekeringen, het vormen van voorzieningen, het creëren van bestemmingsreserves en het adequaat inrichten van de administratieve organisatie en de interne controle. Strategische risico's zijn niet of nauwelijks beïnvloedbaar. De kans dat het risico zich voordoet is vaak klein maar de financiële gevolgen kunnen groot zijn. Dergelijke risico's kunnen samenhangen met rijksbrede bezuinigingen, onvoorziene kostenstijgingen, productiviteitsverlies en veranderingen in de vraag. Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt weerstandsvermogen opgebouwd. De opbouw van weerstandsvermogen is vastgelegd in artikel 30 van de gemeenschappelijke regeling en het beleid aangaande het weerstandsvermogen is bepaald in de beleidsnota Weerstandsvermogen die is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 8 oktober 2014. Bij de risico inventarisatie is het gewenste weerstandsvermogen berekend op € 562.252. Dit vraagt om een toevoeging aan de reserves van € 2.000. In de jaarrekening 2017 is voorgesteld deze toevoeging aan de reserves uit het batig saldo 2017 te doen. Het weerstandsvermogen zegt iets over het vermogen van de RUD om de gevolgen van niet-begrote strategische risico's op te vangen zonder ingrijpende maatregelen in de eigen bedrijfsvoering te moeten nemen.

Bodemzorg Limburg BV	
Soort	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Maastricht Airport
Betrokken partijen	Bodemzorg Limburg bestaat als zelfstandige organisatie met de gemeenten in Limburg als aandeelhouders.
Openbaar belang	Het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties. Daarbij dient als uitgangspunt dat de nieuwe activiteiten het duurzaamheidsbeleid van de overheid ondersteunen.
Financieel belang	Jaarlijkse solidariteitsafdracht van € 0,25 per inwoner.
Vermogen	*x 1.000* | 1-1-2018 | 31-12-2018 eigen vermogen | € 3.852 | € 3.852 te bestemmen resultaat | | -/- € 1.962 vreemd vermogen | € 27.426 | € 28.066
Bestuurlijk belang	De gemeente Eijsden-Margraten is als aandeelhouder vertegenwoordigd door wethouder Dreessen.
Financiële situatie	Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen € 3,9 miljoen en het vreemd vermogen € 27 miljoen. Het negatieve resultaat ad € 1.961.930 wordt ten laste van het eigen vermogen

	gebracht.
Ontwikkelingen	In samenwerking met de gemeente Eijsden-Margraten wordt onderzocht of het mogelijk is om op Het Tiende Vrij in Eijsden een parcours aan te leggen voor mountainbikers. Er is inmiddels een onderzoek afgerond naar de natuurwaarden van deze locatie. De provincie Limburg heeft dit onderzoek beoordeeld en heeft geconstateerd dat de aanleg van de mountainbikeroute niet strijdig is met de voorwaarden die in de Natuurbeschermingswet worden gesteld, mits een aantal specifieke maatregelen in acht wordt genomen.
Risico’s	Het financiële risico is zeer beperkt.

Programma 4 Dienstverlening en besturen

<table>
<tr><th colspan="2">Veiligheidsregio Zuid Limburg</th></tr>
<tr><td>Soort</td><td>Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td>Maastricht</td></tr>
<tr><td>Betrokken partijen</td><td>16 Gemeenten in Zuid-Limburg, brandweer en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR).</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.</td></tr>
<tr><td>Visie</td><td>“De zorg voor veiligheid binnen de samenleving blijft bij de Veiligheidsregio Zuid-Limburg voorop staan. Daarom richten we ons op het zo goed mogelijk bestrijden van incidenten, rampen en crises en op het verminderen van risico’s. We leren van incidenten en passen waar nodig de werkwijze aan, zodat we burgers, bedrijven en instellingen in Zuid-Limburg nog beter kunnen (be)dienen.”</td></tr>
<tr><td>Financieel belang</td><td>Voor 2020 zijn de volgende bijdragen aan de Veiligheidsregio Zuid-Limburg begroot; bedragen in Euro’s :

<table>
<tr><th></th><th>Begroot</th></tr>
<tr><td>Brandweer</td><td>€ 1.513.562</td></tr>
<tr><td>GHOR</td><td>€ 44.213</td></tr>
<tr><td>MCC</td><td>€ 5.334</td></tr>
<tr><td>RIEC</td><td>€ 12.500</td></tr>
<tr><td>Veiligheidsbureau</td><td>€ 30.000</td></tr>
<tr><td>Burgernet</td><td>€ 2.987</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 1.608.596</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td>Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende regiogemeenten.</td></tr>
<tr><td>Financiële situatie</td><td>Het begrote eigen vermogen bedraagt € 8.567.000. De totale uitgaven (incl dotaties reserves) in begroting 2020 van de Veiligheidsregio bedragen € 50.241.000. De dekking hiervan bestaat hoofdzakelijk uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten (circa 89%) en het Rijk.</td></tr>
<tr><td>Vermogen</td><td>
<table>
<tr><td>x 1.000</td><td>1-1-2020</td><td>31-12-2020</td></tr>
<tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 8.567</td><td>€ 8.236</td></tr>
<tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 44.369</td><td>€ 44.700</td></tr>
<tr><td>verwacht resultaat</td><td></td><td>€ 0</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td>De vijf thema’s binnen het samenhangende stelsel van brandweerzorg zullen zoals aangegeven de thema’s binnen de bestuurlijke dialoog gaan vormen. De relevante ontwikkelingen in de nabije toekomst worden onderstaand per thema verder toegelicht.

<u>Risicoprofiel en risicobeheersing</u>
Op het gebied van de fysieke leefomgeving is een omvangrijke transitie gaande. In maart 2016 is de omgevingswet vastgesteld. Naar verwachting zal de wet in januari 2021 in werking treden. Daarmee wordt een nieuwe manier van werken rond de inrichting van de fysieke leefomgeving geïntroduceerd (van controleur naar adviseur). De veiligheidsregio zal samen met de gemeenten werken aan integrale veiligheidsplannen (IVP’s) waarin alle</td></tr>
</table>

	maatregelen in het kader van voorkomen van risico's in gezamenlijkheid omschreven worden per gemeenten. Deze nieuwe rol is in ontwikkeling zowel voor de veiligheidsregio als voor de gemeenten. De adviezen op het vlak van veiligheid en gezondheid bij de nieuwe 'Omgevingsvisie' en 'Omgevingsplan' dienen in een nieuw samenspel van partijen te worden geleverd. In dat samenspel staan integraal werken, co-creatie en participatie centraal. De komende jaren zal duidelijk worden hoe de samenwerking tussen gemeenten, veiligheidsregio en andere partners zich ontwikkelt en wat het netwerk van de organisatie verwacht. Door de combinatie risicobeheersing en incidentbestrijding (mensen vanuit risicobeheersing die mee opstappen bij incidenten) heeft verandering in de capaciteit van risicobeheersing ook invloed op de repressieve functie Zodra de contouren van deze ontwikkelingen zichtbaar en helder worden, zal met het bestuur besproken worden hoe daar mee om te gaan, welke impact dat heeft op de brandweerzorg (risicobeheersing en repressie) en welke keuzes (zo die er zijn) bestuurders daarin willen maken. **<u>Dekkingsplan</u>** Binnen het thema dekkingsplan zijn twee majeure ontwikkelingen van belang. De gebiedsgerichte opkomsttijden in combinatie en de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's. <u>Gebiedsgerichte opkomsttijden:</u> Er wordt landelijk gewerkt aan het project RemBrand. Belangrijke (tussen)uitkomsten van dit project zijn de beweging naar de voorkant van de veiligheidsketen (voorkomen van brand door risicobeheersing) en de introductie van gebiedsgerichte opkomsttijden. Met name de gebiedsgerichte opkomsttijden -waarbij afhankelijk van de risico's en de genomen risicobeheersingsmaatregelen ook bezien wordt of en in welke mate de opkomst flexibeler kan zijn- biedt mogelijkheden om de (kwaliteit van de) brandweerzorg in de regio opnieuw te modelleren. Daaruit vloeien voorstellen voort om de opkomsttijden van objectgebonden naar gebiedsgericht aan te passen en voor gebieden andere opkomsttijden te gaan hanteren. Een andere opkomsttijd voor een gebied betekent een andere basis voor modellering. Een van de effecten van gebiedsgerichte opkomsttijden kán zijn dat andere locaties van kazernes noodzakelijk zijn om het niveau van brandweerzorg te realiseren. Bestuurlijk is inmiddels de ontwikkeling van gebiedsgerichte opkomsttijden omarmd. Het veiligheidsberaad heeft er op 18 maart 2019 mee ingestemd en de minister verzocht de gewenste aanpassingen ook in het besluit veiligheidsregio's te verwerken. De aanpassingen van dat besluit als uitwerking van de Wet veiligheidsregio's is niet eerder voorzien dan dat de evaluatie van de Wet veiligheidregio's heeft plaatsgevonden. Dan kunnen de uitkomsten van deze evaluatie ook verwerkt worden in een nieuw besluit. Met het bestuur kan dus in 2020 een verkennend gesprek gevoerd worden over de mogelijke impact van de gebiedsgerichte opkomsttijden. Besluitvorming daarover kan echter pas definitief worden wanneer deze mogelijkheid ook in wet- en regelgeving is aangepast.

	Het effect van dergelijke besluiten (andere kazerneconfiguratie) is daarna afhankelijk van praktische factoren zoals bestaande huurcontracten, afschrijvingstermijnen van materieel. Evaluatie Wet veiligheidsregio's: De definitieve resultaten van de evaluatie van de wet veiligheidsregio's (Wvr) zullen in 2020 bekend worden. Die wet vormt de basis voor de huidige organisatie en de daaraan opgedragen taken. Veranderingen in de Wvr hebben daarom grote invloed op de organisatiewijze van de brandweerzorg. Wat nu bekend is, is dat er een onafhankelijke evaluatiecommissie komt met als opdracht de doeltreffendheid en de effecten van de Wet veiligheidsregio's in de praktijk te onderzoeken, mede in het licht van actuele en toekomstige dreigingen, maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in de crisisbeheersing in het algemeen. Welke thema's daarin zullen worden meegenomen is nog ongewis. Wel heeft de minister van JenV aangegeven dat de aspecten 'samenwerking met ketenpartners' en 'omvang van de veiligheidsregio's' zeker een plek krijgen binnen de evaluatiethema's. Pas na de evaluatie zal worden gesproken over eventuele wetswijzigingen. Of en in welke omvang er wijzigingen komen in de Wet veiligheidsregio's zal dus pas in de komende beleidsplanperiode blijken en zal dus pas daarna haar beslag moeten krijgen in de organisatie. Gekoppeld aan de Wet veiligheidsregio's kennen we het Besluit veiligheidsregio's. Daarin worden aanvullende zaken zoals bijvoorbeeld de opkomsttijden omschreven en vastgelegd. Gebiedsgerichte opkomst kan pas geeffectueerd worden wanneer na de evaluatie van de Wvr ook het bijbehorende Besluit is aangepast. Dat kan enige tijd in beslag nemen. **Vrijwilligheid binnen de brandweerzorg** De vrijwilligheid, die nu de kurk vormt waar de organisatie op drijft, staat in toenemende mate onder druk. Er zijn knelpunten in de beschikbaarheid (overdag) en het vinden en binden van vrijwilligers wordt steeds lastiger vanwege het tijdsbeslag in privétijd en de opstelling van werkgevers. Ook spelen er vraagstukken rond de rechtspositie van brandweervrijwilligers binnen de regelgeving voor ambtenaren. Deze ontwikkelingen maken dat de komende jaren wordt gekeken naar andere invulling van de vrijwilligheid. Geconstateerd wordt zelfs dat het huidige organisatiemodel van de brandweer met de huidige inzet van vrijwilligers op de langere termijn tegen de grenzen van het stelsel aanloopt. Dit is een landelijke trend; er zijn diverse maatschappelijke, demografische en juridische ontwikkelingen die steeds moeilijker verenigbaar zijn met het huidige stelsel van vrijwilligheid. Om die reden is dit een goed moment om fundamenteel naar de rol van vrijwilligheid binnen de brandweerzorg te kijken. Landelijk is gestart met een programma vrijwilligheid, waarmee gezocht wordt naar nieuwe oplossingen. Beelden die daaruit naar voren komen zijn verschillende vormen van vrijwilligheid, die in de hele lijnorganisatie zijn vertegenwoordigd en in alle domeinen (risicobeheersing, vakbekwaamheid en incidentbestrijding). De belasting van vrijwilligers moet afnemen en daarom komen er waarschijnlijk meer andere vormen van vrijwilligheid (naast de gangbare 'allround vrijwilliger'). Te denken valt aan speciale functies voor

	voorlichtingstaken, maar ook voor bepaalde specialismen. Om deze organisatiewijze mogelijk te maken, moet integraal gekeken worden naar de wijze waarop de risicobeheersing en incidentbestrijding wordt ingericht. Een andere inzet van vrijwilligers, betekent ook een andere inzet van beroepspersoneel en dus een fundamenteel andere inrichting van de brandweerzorg. Een dergelijke majeure ontwikkeling vraagt tijd omdat het samenhangt met aanpassingen van het stelsel, de wet- en regelgeving en de mogelijkheden in strategische personeelsplanning, nog los van de eerder genoemde ontwikkelingen rondom de WNRA en de impact op vrijwilligheid. Daarbij wordt meegegeven dat vrijwilligheid, ondanks een aantal aankomende wijzigingen, nog steeds een betaalbare basis vormt voor de inrichting van de brandweerzorg. Andere varianten vragen per definitie om meer beroepsmatige capaciteit en leiden dan tot kostenuitzetting. Het onderzoek naar nieuwe oplossingen zal naar verwachting in 2022 afgerond worden en dan zullen de resultaten gepresenteerd worden. **Vakbekwaamheid** De kwalificatiedossiers stellen steeds strengere eisen aan onze brandweermensen. Daarbij breidt de taak uit (voorbeelden energietransitie, elektrische voertuigen, terrorismegevolgbestrijding en de gevolgen van klimaatveranderingen) zonder dat andere taken verminderen. Dat maakt dat vakbekwaam worden en blijven gepaard gaat met meer en intensiever opleiden, trainen en oefenen. Als brandweerorganisatie moeten we daarbij “concurreren” met andere vrijetijdsbestedingen. Om onze -met name vrijwillige- brandweermensen daarbij tegemoet te komen zal er in toenemende mate geïnvesteerd moeten worden in instrumenten die het mogelijk maken om op voor de vrijwilliger passende momenten bij te scholen. Denk daarbij aan instructiefilms waarbij nieuwe informatie uitgelegd en toegelicht wordt, elektronische leeromgevingen waar mensen op in kunnen loggen en herhalingslessen kunnen volgen, gebruik van you-tube-achtige omgevingen en dergelijke. Om aansluiting te houden met nieuwe generaties van vrijwilligers moeten de in te zetten leermiddelen aansluiten bij de behoeften van die groepen.
Risico’s	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.

Programma 5 Financiën en personeel

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	
Soort	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Betrokken partijen	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Nederland.
Openbaar belang	Met gespecialiseerde dienstverlening en kredietverlening tegen gunstige voorwaarden bijdragen aan zo laag mogelijke kosten van gemeenschappelijke voorzieningen voor de burger.
Financieel belang	Een belang van 0,0942% in het geplaatste aandelenkapitaal, zijnde 52.455 aandelen, met een verkrijgingprijs van € 131.137,50.

	In 2019 is een bedrag ad € 149.497 aan dividend 2018 ontvangen. (Begroot was € 131.138).
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financiële situatie	Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen € 5.000 miljoen en het vreemd vermogen € 132.500 miljoen. De nettowinst van € 337 miljoen is na belasting beschikbaar voor uitkering aan dividend (50%; € 159 mln.) en het restant wordt toegevoegd aan de reserves.
Vermogen	*x 1.000.000* / 1-1-2018 / 31-12-2018 eigen vermogen / € 4.700 / € 5.000 vreemd vermogen / € 135.300 / € 132.500 resultaat / / € 337
Ontwikkelingen	Hoewel kernklanten terughoudend zijn met nieuwe investeringen, nam de kredietverlening toe. De strategische doelstellingen op het gebied van rendement en marktaandeel zijn gerealiseerd en mede dankzij een toename van de nettowinst en de plaatsing van hybride kapitaal verstevigde het eigen vermogen en de balans van de bank. BNG handhaaft haar missie te allen tijde te voorzien in goedkope financiering van overheden en instellingen van maatschappelijk belang.
Risico's	Het financiële risico is zeer beperkt.

Waterleiding Maatschappij Limburg NV	
Soort	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokken partijen	Limburgse gemeenten en Provincie Limburg.
Openbaar belang	WML stelt de drinkwatervoorziening in Limburg veilig en doet dit op duurzame wijze. Ook toont WML haar maatschappelijke betrokkenheid in Limburg en daarbuiten.
Financieel belang	Een belang van 1,8% in het geplaatste aandelenkapitaal, zijnde negen aandelen, met een verkrijgingprijs van € 40.842. In 2018 is geen dividend ontvangen. De AVA heeft op 19 juni 2019 besloten om het positieve resultaat over 2018 toe te voegen aan de algemene reserve van WML.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financiële situatie	Per 1-1-2019 bedraagt het eigen vermogen € 209,4 miljoen en het vreemd vermogen € 385,0 miljoen. De verhouding tussen eigen vermogen en het totale vermogen (solvabiliteit) bedraagt 35%. De Raad van Commissarissen heeft voorgesteld het positieve resultaat van € 6,2 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
Vermogen	/ 1-1-2018 / 31-12-2018 eigen vermogen / € 203.151 / € 203.151 te bestemmen resultaat / / € 6.235 vreemd vermogen / € 377.182 / € 384.978
Ontwikkelingen	WML wil op de lange termijn de kwaliteit van de drinkwaterbronnen veilig stellen en ook is er de ambitie om op termijn klimaatneutraal te worden. Daarnaast zet WML in op een sterker (drink) watermerk: kraanwater is immers een gezond, duurzaam en goedkoop alternatief voor bronwater uit de fles.
Risico's	Het financiële risico is zeer beperkt.

<table>
<tr><th colspan="2">Enexis Holding NV</th></tr>
<tr><td>Soort</td><td>Naamloze vennootschap</td></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td>‘s-Hertogenbosch</td></tr>
<tr><td>Betrokken partijen</td><td>Gemeenten, provincie en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid-Nederland.</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:
• Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld;
• Betrouwbare energievoorziening;
• Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;
• Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren;
• Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.

De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.</td></tr>
<tr><td>Financieel belang</td><td>Een belang van 0,3742% in het geplaatste aandelenkapitaal, zijnde 560.250 aandelen, met een verkrijgingprijs van € 97.876. Bij de verzelfstandiging hebben de aandeelhouders een bruglening van Essent omgezet in aandeelhoudersleningen met verschillende looptijden met een totale waarde van € 1,8 miljard. Met ingang van 2012 is Enexis begonnen met het aflossen en herfinancieren van deze leningen vanuit een programma van beursgenoteerde obligatieleningen. Deze vorderingen van de aandeelhouders op Enexis Holding NV zijn ondergebracht in de entiteit “Vordering op Enexis BV”, volledigheidshalve wordt alhier naar betreffende verbonden partij verwezen.
Voor 2020 e.v. heeft Eijsden-Margraten een dividend opbrengst van € 375.368 begroot en meerjarig 2021 en 2022 € 375.400 en 2023 € 280.128.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td>De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.</td></tr>
<tr><td>Financiële situatie</td><td>De jaarrekening 2018 laat een eigen vermogen zien van € 3.691 miljoen en een vreemd vermogen van € 3.691 miljoen. Het resultaat bedraagt € 319 miljoen.</td></tr>
<tr><td>Vermogen</td><td>
<table>
<tr><td>x 1.000</td><td>1-1-2018</td><td>30-6-2018</td></tr>
<tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 3.808</td><td>€ 3.705</td></tr>
<tr><td>te bestemmen resultaat</td><td></td><td>€ 319</td></tr>
<tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 3.860</td><td>€ 3.691</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td>Enexis is, als één van de ondertekenaars, een belangrijke partner in de Brabantse Energie Alliantie. Ook in het Provinciale energieprogramma zijn verschillende thema’s zoals warmte, energieke landschappen, Nul op de meter, sustainable energy farming en groene mobiliteit waar de rol van Enexis van grote meerwaarde kan zijn.</td></tr>
</table>

	Enexis, Provincie en deelnemende gemeenten hebben op dit moment al een meerjarige samenwerking voor de ontwikkeling en uitrol van laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer in Brabant. Ook zijn er aanvullende afspraken over samenwerken in Buurkracht en nul op de Meter. In 2018 wordt deze samenwerking, mede op basis van de doelstelling “versnellen van de energietransitie” verdiept en verbreed. De alliantie tussen Enexis en provincie biedt door zowel concrete en strategische samenwerking een belangrijk fundament voor het kunnen behalen van de energiedoelstellingen ten aanzien van CO2 reductie en groene groei in Noord- Brabant.
Risico’s	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de ‘Vordering op Enexis vennootschap’ die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	
Soort	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	‘s-Hertogenbosch
Betrokken partijen	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid-Nederland.
Openbaar belang	Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in NV Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta NV, tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (“PBE”). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta NV een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, twee jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.

	Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap BV.
Financieel belang	Een belang van 0,3742% in het geplaatste aandelenkapitaal, zijnde 560.250 aandelen, met een verkrijgingsprijs van € 41.045.
Vermogen	

x 1.000	1-1-2018	31-12-2018
eigen vermogen	€ 1.638	€ 1.620
te bestemmen resultaat	-/- € 18	-/- € 15
vreemd vermogen	€ 18	€ 24

Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financiële situatie	Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen € 1.620.245 en het vreemd vermogen € 23.506. Het resultaat 2018 is € 15.300 nadelig en is ten laste van het eigen vermogen gebracht.
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd (Zie Verkoop Vennootschap B.V.) dient de vennootschap nog in stand te worden gehouden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten (convenanten) die bij de overdracht van EPZ aan RWE cq Delta zijn afgesloten.
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot het gemeentelijk aandeel in het eigen vermogen.

Verkoop Vennootschap BV	
Soort	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Betrokken partijen	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid-Nederland.
Openbaar belang	In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de Verkopende Aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de Verkopende Aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims had RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, waren de Verkopende Aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. Daarmee was de functie van Verkoop Vennootschap BV dus tweeërlei: • namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE; • het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden. Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 miljoen. In april 2011 is het eerste deel (€ 360 miljoen) en in september 2015 (€ 326,9 miljoen) is het tweede deel van het General Escrow minus gemelde claims door RWE, vrijgevallen

	en aan de aanhouders uitgekeerd. Eind juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap BV tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten EUR 29.768.308. Het restbedrag in het General Escrow Fonds van EUR 83.090.962,93 is door JP Morgan uitbetaald aan Verkoop Vennootschap BV. Het restantbedrag afgerond € 83.090.962,93 is door JP Morgan uitbetaald aan de vennootschap. Op het moment vindt doorbetaling plaats aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in Verkoop Vennootschap BV.
Financieel belang	Een belang van 0,3742% in het geplaatste aandelenkapitaal met een verkrijgingprijs van € 75. Het eigen vermogen bedraagt per ultimo 2018 € 151.000, het vreemd vermogen € 30.000.
Vermogen	

x 1.000	1-1-2018	31-12-2018
eigen vermogen	€ 218	€ 151
te bestemmen resultaat	-/- € 67	-/- € 39
vreemd vermogen	€ 6	€ 30

Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financiële situatie / Ontwikkelingen	Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.
Risico's	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap.

CBL Vennootschap BV	
Soort	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Betrokken partijen	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid-Nederland.
Openbaar belang	De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag afgerond $ 19,1 mln. is door JP Morgan in de verhouding 50%-50% uitbetaald aan RWE en de vennootschap. Op het moment vindt, onder inhouding van $ 1 miljoen en 15% dividendbelasting, doorbetaling plaats aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in CBL Vennootschap BV.
Financieel belang	Een belang van 0,3742% in het geplaatste aandelenkapitaal met een verkrijgingprijs van € 75.
Vermogen	

x 1.000	1-1-2018	31-12-2018
eigen vermogen	€ 166	€ 147
te bestemmen	-/- € 19	-/- € 10

	resultaat			
	vreemd vermogen	€ 17	€ 22	
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.			
Financiële situatie/ Ontwikkelingen	Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen € 146.779 en het vreemd vermogen € 22.040. Het negatieve resultaat over 2018 ad. € 9.822 is in mindering gebracht op de overige reserves. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is in een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.			
Risico's	Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap ($ 1 miljoen). Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.			

Vordering op Enexis BV	
Soort	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Betrokken partijen	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid-Nederland.
Openbaar belang	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches: *1ste Tranche:* • Totaalbedrag lening € 450 miljoen. • Looptijd 3 jaar (tot 30 september 2012). • Rente 3,27%. • Deze tranche is reeds vervroegd afgelost in januari 2012. *2de Tranche:* • Totaalbedrag lening € 500 miljoen. • Looptijd 5 jaar (tot 30 september 2014). • Rente 4,1%. • Deze tranche is reeds vervroegd afgelost in oktober 2013. *3de Tranche:*

<table>
<tr><td></td><td>• Totaalbedrag lening € 500 miljoen.
• Looptijd 7 jaar (tot 30 september 2016).
• Rente 4,65%.
• Deze tranche is reeds vervroegd afgelost in april 2016.
4de Tranche:
• Totaalbedrag lening € 350 miljoen.
• Looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019).
• Rente 7,2%.
• Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen geoormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen.
• Op 30 september 2016 is de jaarlijkse rente over deze tranche, een totaalbedrag van € 25.200.000, uitgekeerd aan de aandeelhouders.</td></tr>
<tr><td>Financieel belang</td><td>Een belang van 0,3742% in het geplaatste aandelenkapitaal met een verkrijgingprijs van € 75. Daarnaast heeft de gemeente een aandeel in de lening 4de tranche ad € 1.300.000 die eind september 2019 zal worden afgelost. De jaarlijkse rentevergoeding in de periode 2018-2021 bedraagt € 94.000 in 2017 en teruglopend naar € 70.000 in 2019.
Het eigen vermogen bedraagt € 9.000, het vreemd vermogen € 356.322.000.</td></tr>
<tr><td>Vermogen</td><td><table>
<tr><td>x 1.000</td><td>1-1-2018</td><td>31-12-2018</td></tr>
<tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 24</td><td>€ 9</td></tr>
<tr><td>te bestemmen resultaat</td><td>-/- € 15</td><td>-/- € 11</td></tr>
<tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 356.329</td><td>€ 356.322</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td>De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.</td></tr>
<tr><td>Financiële situatie / Ontwikkelingen</td><td>Op het moment resteert alleen nog de lening van de 4de tranche. De 4de tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio’s zou de 4de tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.</td></tr>
<tr><td>Risico’s</td><td>De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico’s op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</td></tr>
</table>

CSV Amsterdam BV	
Soort	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	‘s-Hertogenbosch
Betrokken partijen	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid-Nederland.
Openbaar belang	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap BV gewijzigd in CSV Amsterdam BV. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de Verkopende Aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (“Waterland”);

	c. het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening is gestort na de verkoop van Attero.
Financieel belang	Een belang van 0,3742% in het geplaatste aandelenkapitaal met een verkrijgingprijs van € 75. Daarnaast heeft de gemeente een vordering van € 51.000 die geheel is voorzien; dit betreft ons aandeel in de Escrow-rekening naar aanleiding van de verkoop van Attero. In 2017 heeft een dividenduitkering ad. € 2.229.404 plaatsgevonden. Minus dividendbelasting is dit voor gemeente Eijsden-Margraten € 7.093.
Vermogen	*x 1.000* | 1-1-2018 | 31-12-2018 eigen vermogen | € 980 | € 870 te bestemmen resultaat | -/- € 110 | -/- € 124 vreemd vermogen | € 53 | € 45
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financiële situatie	Het eigen vermogen bedraagt eind 2018 € 869.698 positief en het vreemd vermogen bedraagt € 44.765. Het negatieve resultaat ad € 123.708 zal in mindering gebracht op de overige reserves van CSV Amsterdam BV.
Ontwikkelingen	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion, mei 2019, kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de koopovereenkomst zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 miljoen op de escrow-rekening. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	
Soort	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Roermond
Betrokken partijen	30 Limburgse gemeenten en 2 Limburgse waterschappen.
Openbaar belang	Als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende waterschappen en gemeenten de zorg behartigen voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en de uitvoering van de wet WOZ.
Financieel belang	Bijdrage in de exploitatie voor 2020 bedraagt € 378.000.
Bestuurlijk belang	De gemeente Eijsden-Margraten is als aandeelhouder vertegenwoordigd door wethouder Custers.
Financiële situatie	Ultimo 2020 is het eigen vermogen begroot op € 1.190.000.
Vermogen	*x 1.000* | 1-1-2020 | 31-12-2020 eigen vermogen | € 593 | € 1.190 vreemd vermogen | € 4.977 | € 4.707 verwacht resultaat | | € 0
Ontwikkelingen	Met ingang van 1 januari 2015 is de gemeente Eijsden-Margraten toegetreden tot de

	gemeenschappelijke regeling BsGW Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen. BsGW zal actief verdere samenwerkingsvormen met andere Limburgse gemeenten initiëren met als doel door schaalvergroting de bijdragen van de deelnemers te verlagen. De kwaliteit van de dienstverlening wil BsGW in stand houden of verbeteren en de digitale dienstverlening vergroten.
Risico's	De gemeente is mede verantwoordelijk voor negatieve resultaten. Daarnaast is er het risico op mogelijk onvolledige belastinginning.

GR Gegevenshuis	
Soort	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Landgraaf
Betrokken partijen	De gemeenten Eijsden-Margraten, Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal en het Waterschap.
Openbaar belang	Het Gegevenshuis ontzorgt (lokale) overheden op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimte gerelateerde (Basis-)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal. Hiermee kunnen (lokale) overheden voldoen aan wettelijke verplichtingen op dit gebied en kunnen dienstverlening en bedrijfsvoering kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief worden uitgevoerd.
Financieel belang	Begrote gemeentelijke bijdrage in 2019 bedraagt € 2.633.659. De bijdrage van de gemeente Eijsden-Margraten hierin is € 177.042
Bestuurlijk belang	Wethouder Custers maakt deel uit van het algemeen bestuur.
Financiële situatie	Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen € 386.546 en het totale vermogen € 996.228. Het solvabiliteitsratio bedraagt 30,44% Resultaat van het boekjaar is € 138.549. Hieromtrent is € 60.000 in een reserve ICT (landmeetkunde) gedoteerd en € 53.990 uitgekeerd aan de deelnemers. De gemeente Eijsden-Margraten is pas 1-1-2018 toegetreden.
Vermogen	*x 1.000* | 1-1-2020 | 31-12-2020 eigen vermogen | € 188 | € 113 vreemd vermogen | € 257 | € 257 verwacht resultaat | | € 0
Ontwikkelingen	Naast de gemeentelijke basisregistraties adressen en gebouwen (BAG) en grootschalige topografie (BGT), zijn in 2019 registraties met betrekking tot groen, wegen en riool in beheer genomen. Dit betekent dat alle registraties die door het Gegevenshuis worden beheerd vanaf 2019 in een structurele beheerfase zijn. In samenwerking met het Gegevenshuis zal de komende jaren verder worden gewerkt aan het ontwikkelen van het datagedreven werken binnen onze organisatie. Gemeentelijke processen worden hierdoor ondersteund met actuele en volledige beheerinformatie. Dit past bij de strategische pijler innovatie uit de missie en visie van het Gegevenshuis. De tweede strategische pijler van het Gegevenshuis heeft betrekking op groei. Bij groei moet gedacht worden aan 3 richtingen: uitbreiding van bestaande diensten ten behoeve van huidige deelnemers, nieuwe diensten ten behoeve van de huidige deelnemers en uitbreiding van deelnemers of afnemers. Gerealiseerde groei draagt bij aan een robuuste organisatie en leidt er uiteindelijk toe dat de bijdrage van de deelnemers lager kan worden. Immers de overhead stijgt niet evenredig met de groei en inkoopvolumevoordelen zijn met name bij software te halen.

Risico's	De kans dat er sprake is van niet begrote, onvoorziene kosten (risico's) is op basis van de inrichting en werkwijze van Het Gegevenshuis klein. Tegenover alle te leveren producten en diensten staan baten in de zin van bijdragen van de deelnemers. Alle kosten worden toegerekend naar deze producten en diensten via voorcalculatie op basis van ervaringsgegevens. Dus alle afspraken worden aan de voorkant gemaakt. De solvabiliteitsratio bedraagt in 2018 38,80% en dat is voldoende. Dit ratio zal in de toekomst, bij afnamen van het vreemd vermogen, alleen maar toenemen. Op basis van de solvabiliteit kan worden beoordeeld of de organisatie in staat is om op korte en lange termijn te voldoen aan haar betalingsverplichtingen.

Risico's

Voor zover er, buiten de in deze paragraaf genoemde financiële consequenties, nog substantiële additionele risico's verbonden zijn aan deelname in gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen dan zijn deze vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstellende documenten

- Nota verbonden partijen 2012.
- Gemeenschappelijke Regeling Gegevenshuis.
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio.
- Gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg.
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid Limburg.
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz.
- Gemeenschappelijke regeling GGD-Zuid Limburg.
- Gemeenschappelijke regeling Leerlingenvervoer.
- Gemeenschappelijke regeling sanering afvalwaterlozingen Buitengebied.
- Gemeenschappelijke regeling regionale samenwerking leerplicht en RMC Maastricht en Mergelland.
- Gemeenschappelijke Regeling RD4 voor inzameling huishoudelijke afvalstoffen.
- Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.

Paragraaf 7: Grondbeleid

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten staat dat de paragraaf over het grondbeleid ten minste bevat:

a. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
b. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
c. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
d. Een onderbouwing van de geraamde winstneming.
e. De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Een visie op het grondbeleid

Eind 2012 stelde de raad de Nota grondbeleid gemeente Eijsden-Margraten 2012 vast. Daarbij werd gekozen voor een vorm van situatief grondbeleid: per situatie beoordelen we of we een actieve grondexploitatie voeren, een faciliterende rol vervullen, dan wel een vorm van publiek-private samenwerking aangaan. Daarbij hanteren we het uitgangspunt van faciliterend grondbeleid, tenzij zich bijzondere omstandigheden (verwachte winst en/of maatschappelijk nut) voordoen waardoor actief grondbeleid meer voor de hand ligt.

Een andere in dit kader relevante ontwikkeling doet zich voor ten aanzien van het gemeentelijk (vastgoed)eigendom. Steeds meer gemeentelijke gebouwen verliezen hun veelal maatschappelijke functie en komen dientengevolge leeg te staan. Indien dergelijke gebouwen geen strategisch nut meer hebben, komen zij voor verkoop in aanmerking. Als een pand te lang leeg staat, al dan niet in leegstandsbeheer, dan is dat nadelig voor de staat van het gebouw en voor de vitaliteit van de leefomgeving (vaak een dorpskern). Aandachtspunt is dan ook om leegstandssituaties te voorkomen, en tijdig over alternatieve bestemmingen na te denken.

Volledigheidshalve wordt in dit kader op deze plaats tevens verwezen naar de paragrafen “Weerstandsvermogen” en “Onderhoud kapitaalgoederen”.

Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

In het kader van het dualisme is het college van burgemeester en wethouders bevoegd tot het doen van grondaankopen. Grondtransacties kunnen plaatsvinden op basis van door de raad beschikbaar gestelde middelen. Dit kan via een afzonderlijk werkkrediet bestemd voor aankopen, of via een vastgestelde exploitatieopzet.

Van enkele lopende bestemmingsplannen zijn exploitatieopzetten vastgesteld, dan wel middels separate raadsbesluiten specifieke financiële randkaders vastgesteld. In deze exploitatieopzetten, respectievelijk randkaders, is voorzien in de eventueel noodzakelijke aankoop van gronden, alsook in aanleg van infrastructurele voorzieningen, uitvoering van benodigde onderzoeken (bodem, archeologie,

civieltechnisch onderzoek etc.) en eventuele advieskosten.

Bij aankopen c.q. bekostiging van haalbaarheidsonderzoeken inzake locaties waarvoor géén exploitatie-opzetten, dan wel specifieke financiële randkaders zijn vastgesteld, dient door de raad een apart krediet beschikbaar te worden gesteld.

Prognose resultaten / onderbouwing winstneming / Reserves en voorzieningen, risico's

De opbouw van dit onderdeel is als volgt:

- Doorkijk van de gemeentelijke grondexploitaties.
- Doorkijk van de projecten.
- Financieel kader.

Doorkijk Gemeentelijke grondexploitaties

Onderstaand volgt eerst een verloopoverzicht van de geprognosticeerde boekwaarden van de bestemmingsplannen die per ultimo 2019 / begin 2020 in exploitatie zijn. Tevens is voor de betreffende plannen het te verwachten saldo en het vermoedelijke jaar van realisatie aangegeven.

(bedragen * € 1.000)	01-01-2020	01-01-2021	01-01-2022	01-01-2023	31-12-2023	totaal te verwachten saldo: nadelig	batig	realisatie in
Woningbouw								
Actief								
Karreweg	103	208	1	0	0		1.231	2022
Partounsstraat	-206	-206	-206	-206	-206		116	2022
12e Septemberlaan	1	0	0	0	0		646	2020
Faciliterend								
Heiligerweg	-348	-356	-365	-374	-166		0	2025
Totaal woningbouw	-450	-355	-570	-580	-372	0	1.993	

Het totaal te verwachten saldo is exclusief de reeds toegepaste POC-methode. In 2018 is voor de Karreweg een tussentijdse winst genomen van € 200.000,-

Het meerjarig verloop in boekwaarden is gebaseerd op de feitelijk gerealiseerde boekwaarden per 31 december 2018 (onder aftrek van voorzieningen voor oninbare verliezen), (bijgestelde) begrotingscijfers voor het boekjaar 2019, en aangevuld met de in de voorliggende meerjarenbegroting 2020-2023 geraamde gelden voor de aankoop van gronden, aanleg van infrastructurele voorzieningen, uitvoering van benodigde onderzoeken (bodem, archeologie, civieltechnisch onderzoek, etc.) en eventuele advieskosten.

Hierbij dient in zijn algemeenheid vermeld te worden dat:

- Indien de betreffende locaties (versneld) tussentijds in exploitatie worden genomen er significante wijzigingen in de boekwaarden op kunnen treden als gevolg van verkooptransacties, kosten verbonden aan uitvoering, en het rente-effect over de aanwezige boekwaarden.

- Indien de betreffende locaties vertraagd in exploitatie worden genomen – c.q. als “warme grond” worden aangehouden – dienen de kapitaallasten over de boekwaarden van betreffende gronden ten laste van het begrotingssaldo en / of reserves gebracht te worden (in plaats van jaarlijkse bijschrijving op de aanwezige boekwaarden).
- Indien de betreffende locaties naar verwachting niet meer (of slechts gedeeltelijk) in exploitatie worden genomen, dient op het moment van constatering ter grootte van de op dat moment aanwezige boekwaarde (gedeeltelijk) een voorziening te worden gevormd ten laste van het begrotingssaldo en / of reserves.

Actief Grondbeleid

Sint Geertruid - Karreweg

In het plan Karreweg fase I worden 53 wooneenheden gerealiseerd. De raad heeft dit op 19 juni 2012 bij de vaststelling van het woningbouwprogramma 2012-2022 bepaald.
Begin 2019 resteerden nog drie kavels waarvan er in 2019 één is verkocht en geleverd. In totaal resteren derhalve nog 2 kavels.
We gaan ervan uit dat bij de afsluiting van de exploitatie eind 2021 in totaal een voordelig resultaat van € 1.169.000 zal zijn gerealiseerd. Op grond van de “Percentage-Of-Completion” – methode heeft hiervan in 2018 een tussentijdse winstneming ad € 200.000 plaatsgevonden.

Eijsden - J. Partounsstraat

Eind 2018 is besloten de resterende 3 kavels uit de verkoop te halen en in te zetten voor tijdelijke huisvesting van statushouders. Medio juli 2019 heeft zich een geïnteresseerde gemeld voor één van de kavels. Naar verwachting zal deze kavel voor het einde van 2019 verkocht zijn. Ten tijde van het maken van deze begroting is dit nog niet gerealiseerd.

Noorbeek - Kern Noorbeek / 12de Septemberlaan

Begin 2019 is gestart met de uitgifte van de 5 kavels aan de 12e Septemberlaan. Momenteel zijn vier van de vijf kavels in optie gegeven. Naar verwachting zullen deze vier kavels eind 2019 / begin 2020 verkocht en geleverd worden.

We gaan ervan uit dat bij de afsluiting van de exploitatie eind 2020 in totaal een voordelig resultaat van € 640.000 zal zijn gerealiseerd. In het bestuursakkoord 2018-2022 is het voordelig resultaat ingezet ter gedeelte dekking van het bestuursakkoord voor de jaren 2019 en 2020. Op grond van de “Percentage-Of-Completion” – methode heeft in 2018 nog geen tussentijdse winstneming plaatsgevonden (er zijn enkel kosten gemaakt, nog géén opbrengst gegenereerd).

Faciliterend Grondbeleid

Margraten – Heiligerweg

Het bestemmingsplan Heiligerweg is onherroepelijk. Het project vervolgt zijn traject en planning conform de bepalingen in de met Bouwfonds Property Development (BPD) - voorheen Nouville Ontwikkelaars, daarna Bouwfonds - afgesloten realisatie-overeenkomst.

In 2019 is fase 1 woonrijp gemaakt. De woningen in fase 2 zijn in de eerste helft van 2019 allemaal opgeleverd en worden in 2020 woonrijp gemaakt. Alle 14 woningen in fase 3 zijn verkocht. Deze worden in 2019 en 2020 gebouwd. De vrije kavels zijn op één na allemaal verkocht.
We verwachten bij de laatste ontvangst van de contractuele vergoeding eind 2025 de projectexploitatie met een nihil resultaat af te sluiten.

Projecten

Margraten - Project Herontwikkeling Kern Margraten (HKM)/ Dislocatie Clermontstraat

Dit project wordt in 2019 afgehandeld.

Veldje

De bouw van 17 appartementen in de sociale huursector aan het Veldje is gestart in augustus 2019. De oplevering volgt eind 1e kwartaal 2020.
BPD start de verkoop van de 23 woningen in oktober 2019. Start bouw is voorzien voor maart 2020, ervan uitgaande dat dan 70% verkocht is. De oplevering van de woningen wordt voorzien medio 2021. De start bouw is pas voorzien medio 2020 omdat er door krapte op de bouwmarkt, eerder geen aannemer beschikbaar was die het werk, conform wens BPD, op kortere termijn kon oppakken.
De afbouw van de openbare ruimte volgt de bouw en wordt eind 2021 afgerond.

Poelveld

Er zijn per datum september 2019 nog 6 bouwkavels beschikbaar, waarvan 4 geopteerd. De openbare ruimte aan de Noordzijde is volgens de huidige planning 1 juli 2020 geheel gereed en wordt voor die gedeelten die nog niet zijn overgedragen in beheer en onderhoud aan de gemeente, per 1 juli 2021 overgedragen.

Kampweg

We starten met de uitvoering van de werkzaamheden voor het aanleggen van de openbare ruimte (bouwrijp maken) voor de bouw van het complex (verpleegtehuis) van Wijckerveste op de locatie aan de Kampweg. Met Wijckerveste wordt een overeenkomst afgesloten voor het bijdragen in de kosten van de aanleg van de benodigde parkeerplaatsen. Met de huidige gebruikers van het gemeentelijk gebouw op deze locatie (Stichting Grueles en Talent), wordt gewerkt aan de uitvoering van een nog vast te stellen integraal plan voor een toeristisch-recreatieve invulling, mede gekoppeld aan het ter plaatse te realiseren Streekmuseum en het nieuwe gebouw van Wijckerveste.

Randvoorwaarden

Onderstaand volgt een nadere toelichting op:
- Aanpassingen verslaggevings- en waarderingssystematiek.
- Prijsbeleid, indexatie en inflatie.
- Methodiek winst- en verliesneming.

De financiële voortgang en forecast per afzonderlijke exploitatie is reeds onder “doorkijk gemeentelijke grondexploitaties” beschreven. Voorts is aldaar een doorkijk opgenomen ten aanzien van te verwachten plansaldi. Voor de thans in ontwikkeling zijnde plannen zijn exploitatieopzetten dan wel specifieke financiële randkaders door de raad vastgesteld.

Aanpassingen verslaggevings- en waarderingssystematiek

De commissie BBV heeft de afbakening, definiëring en verslaggevings- en waarderingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De reden hiervoor is een aantal ontwikkelingen op het gebied van grondexploitaties. Namelijk: de afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid, en de aankomende Omgevingswet. De afbakening is ook onvermijdelijk in het kader van de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten (Vpb). Het kan namelijk helpen in de fiscale discussie over de afbakening van de ondernemersactiviteit en de toe te rekenen kosten en opbrengsten.
De commissie BBV heeft een aantal voorstellen uitgewerkt die hebben geleid tot wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan. Bij opstelling van onderhavige begroting is rekening gehouden met betreffende (technische) wijzigingen.

Omtrent de financiële impact van de vennootschapsbelastingplicht vindt op dit moment, samen met fiscaal adviseurs, een eerste inventarisatie plaats. Deze inventarisatie zal worden gevolgd door een optimalisatie (dat wil zeggen: creëren van een zo laag mogelijke Vennootschapsbelasting-druk voor de gemeente). Zodra hieromtrent meer bekend is, zal de raad nader geïnformeerd worden, en waar nodig, bijstelling van begrotingsposten in de “Eerste Bestuursrapportage 2019”.
Op grond van geldende regelgeving (Besluit begroting en verantwoording, BBV) dienen te verwachten verliezen inzake gemeentelijke grondexploitaties - op grond van het voorzichtigheidsprincipe - voorzien te worden op het moment van aanname / constatering.

Met ingang van het verslagjaar 2017 heeft de Commissie BBV, in de vorm van een “stellige uitspraak”, aangegeven dat winstneming reeds tussentijds dient te geschieden door toepassing van de zogenaamde “Percentage-Of-Completion” – methode. Dit houdt in dat winstneming verhoudingsgewijs dient te geschieden naar gelang de voortgang van realisatie van kosten en opbrengsten binnen de betreffende exploitatie. Deze handelwijze is gevolgd en door vertaald in de stand / waardering van exploitatiesaldi van de afzonderlijke exploitaties, alsmede saldi van aan de grondexploitatie verbonden reserves en voorzieningen. Hierbij is als kader voor woningbouwaantallen, c.q. uitgeefbare bouwkavels uitgegaan van de door de raad vastgestelde bandbreedtes.

Mochten tussentijdse ontwikkelingen op regionaal, provinciaal of landelijk niveau leiden tot betere inzichten of andere uitgangspunten dan nu voorzien, en derhalve bijstelling van gehanteerde uitgangspunten en berekeningen vragen – zowel in positieve alsook in negatieve zin – dan zullen wij u hieromtrent in 2020 nader informeren middels de bestuursrapportages.

Prijsbeleid, indexatie en inflatie

Voor de eigen gemeentelijke exploitaties wordt, enerzijds voor de categorie woningbouw en anderzijds voor de categorie industrie, een uniform prijsbeleid voorgestaan. Eventuele tekorten binnen de exploitatie van een specifiek bestemmingsplan of uitbreidingslocatie worden in principe, middels de hiertoe gevormde reserves, gedekt uit exploitatie-overschotten binnen andere locaties.
Met ingang van 1 juli 2008 is de Grondexploitatiewet in werking getreden. De Grondexploitatiewet beoogt een eenduidig kader te scheppen waarbinnen de gemeente het kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling in rekening dient te brengen. De nu wettelijk vastgelegde berekeningsmethodiek maakte het noodzakelijk om het vigerende uniforme uitgifteprijsbeleid te heroverwegen. Deze heroverweging is meegenomen bij opstelling van de Nota Grondbeleid, die eind 2012 is vastgesteld. Voor de reeds in uitgifte zijnde gemeentelijke bouwkavels wordt hierbij vastgehouden aan de reeds geldende vaste (uniforme) grondprijs, waarbij jaarlijks wordt bezien in hoeverre tot indexering wordt overgegaan.
Voor eventuele toekomstige exploitaties waarbij sprake is van een actief grondbeleid biedt de Nota de mogelijkheid om te differentiëren binnen bandbreedtes.
In zijn algemeenheid dient daarnaast vermeld te worden dat vooralsnog ervan wordt uitgegaan dat alle op dit moment lopende en voorgenomen gemeentelijke exploitaties gecontinueerd worden binnen de door de raad vastgestelde maximale bandbreedtes en hieruit voortvloeiende financiële en planologische randkaders. Doorvertaling van de regionale Woonstructuurvisie dient echter nog plaats te vinden.

Methodiek winst- en verliesneming

Conform hiertoe geldende aanbevelingen en richtlijnen (Commissie BBV) wordt ten aanzien van winstneming de zogenaamde “POC”-methode gevolgd, wat inhoudt dat winstneming jaarlijks tussentijds genomen wordt. Op het moment dat een exploitatietekort wordt verwacht, wordt op grond van het voorzichtigheidsprincipe, het vermoedelijke tekort ten laste van de Reserve Bestemmingsplannen (grondexploitatie) dan wel de Algemene reserve gestort. Hierna vindt afwaardering van de boekwaarde van individuele exploitaties plaats ten laste van genoemde voorziening.

Conclusie bouwgrondexploitatie

Uit bovenstaand verslag blijkt dat de bouwgrondexploitatie op een financieel verantwoorde, in het licht van de huidige economische situatie, realistische en gedegen wijze wordt uitgevoerd.

Vooralsnog is uitgegaan van continuering van eigen exploitaties binnen de kaders van de vastgestelde bandbreedtes en kaders, waar nodig onder afdekking van reeds voorzienbare verliezen als gevolg van planaanpassing (conform voorzichtigheidsprincipe). Indien en voor zover in de nabije toekomst uitvoering van individuele bestemmingsplannen en / of uitbreidingslocaties heroverwogen zou worden, heeft een en ander wel een grote impact op reserves en weerstandsvermogen.

Kaderstellende documenten

- Nota grondbeleid 2012.
- Voorbereidingsbesluit grenscorrectie.

Deel C Financiële begroting

Overzicht kosten per beleidsveld (informatief)

Programma 1 Mens & Samenleving

1.1 Sociaal Domein				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies	4.352.823	4.352.823	4.352.823	4.352.823
Sociale w erkvoorziening	2.145.457	2.084.022	2.039.747	1.890.969
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	484.911	465.002	465.002	465.002
Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiew et	254.950	261.255	261.255	261.255
Maatw erkvoorzieningen Natura materieel Wmo	300.000	300.000	300.000	300.000
Maatw erkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo	3.754.072	3.759.875	3.767.076	3.767.076
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	782.296	782.296	782.296	782.296
Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	20.000	20.000	20.000	20.000
Individuele voorzieningen Natura Jeugd	5.851.776	5.854.871	5.854.871	5.854.871
Totale lasten	**17.946.285**	**17.880.144**	**17.843.070**	**17.694.292**
Baten:				
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies	-3.407.518	-3.407.518	-3.407.518	-3.407.518
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	-45.500	-45.500	-45.500	-45.500
Eigen bijdragen maatw erkvoorzieningen en opvang Wmo	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	-87.397	-87.397	-87.397	-87.397
Integratie-uitkering Sociaal domein	-3.924.647	-3.825.388	-3.806.740	-3.684.793
Totale Baten	**-7.765.062**	**-7.665.803**	**-7.647.155**	**-7.525.208**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**10.181.223**	**10.214.341**	**10.195.915**	**10.169.084**
Mutaties reserves	**-216.570**			
Saldo beleidsveld na bestemming	**9.964.653**	**10.214.341**	**10.195.915**	**10.169.084**

1.1 Sociaal Domein				
Reserves	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Verminderingen				
reserve sociaal domein	**-216.570**			
Totaal verminderingen	**-216.570**	**0**	**0**	**0**
Vermeerderingen				
Totaal vermeerderingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal mutaties	**-216.570**	**0**	**0**	**0**

1.2 Vitale inwoners en gemeenschappen				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Basisonderwijs, onderwijshuisvesting (Openbaar en Bijzonder)	828.470	797.007	776.929	776.167
Speciaal (voortgezet) onderwijs, onderwijshuisvesting	69.348	69.344	67.673	66.498
Voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	13.058	13.058	13.058	13.058
Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	364.000	364.000	364.000	364.000
Openbaar bibliotheekwerk	329.489	325.122	325.122	325.122
Vormings- en ontwikkelingswerk	256.412	256.412	256.412	256.412
Sport	761.403	758.428	755.643	736.137
Groene sportvelden en terreinen	419.925	389.021	387.483	386.849
Overige recreatieve voorzieningen	85.851	85.851	85.851	85.851
Vreemdelingen	167.862	138.101	138.101	138.101
Kinderdagopvang	229.534	229.534	229.534	229.534
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	217.102	217.102	217.102	217.102
Openbare gezondheidszorg	550.850	551.631	551.631	551.631
Centra voor jeugd en gezin (jeugdgezondheidszorg)	515.196	515.196	515.196	515.196
Milieubeheer	14.005	14.005	14.005	14.005
Ruimtelijke ordening	264.284	264.284	264.284	264.284
Totale lasten	**5.086.790**	**4.988.096**	**4.962.025**	**4.939.948**
Baten:				
Basisonderwijs, onderwijshuisvesting (Openbaar en Bijzonder)	-249.377	-249.377	-249.377	-249.377
Sport	-155.030	-155.030	-155.030	-155.030
Vreemdelingen	-69.696	-69.696	-69.696	-69.696
Kinderdagopvang	-37.357	-37.357	-37.357	-37.357
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Openbare gezondheidszorg	-5.666	-5.666	-5.666	-5.666
Ruimtelijke ordening	-22.100	-22.100	-22.100	-22.100
Totale Baten	**-542.226**	**-542.226**	**-542.226**	**-542.226**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**4.544.564**	**4.445.870**	**4.419.799**	**4.397.722**
Mutaties reserves	**-522.236**	**-149.848**	**-9.848**	**-9.848**
Saldo beleidsveld na bestemming	**4.022.328**	**4.296.022**	**4.409.951**	**4.387.874**

1.2 Vitale inwoners en gemeenschappen				
Reserves	**Begroting 2020**	**Meerjarenraming 2021**	**Meerjarenraming 2022**	**Meerjarenraming 2023**
Verminderingen				
bruteringsreserve gebruiksveilig maken Technische School	-2.388			
bruteringsreserve aanpasssing SOVSO-school	-510.000	-140.000		
reserve dekking kapitaallasten zw embad	-4.960	-4.960	-4.960	-4.960
bestemmingsreserve w aterveld C&K (Hockeer)	-4.888	-4.888	-4.888	-4.888
Totaal verminderingen	**-522.236**	**-149.848**	**-9.848**	**-9.848**
Vermeerderingen				
Totaal vermeerderingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal mutaties	**-522.236**	**-149.848**	**-9.848**	**-9.848**

1.3 Culturele identiteit				
	Begroting 2020	**Meerjarenraming 2021**	**Meerjarenraming 2022**	**Meerjarenraming 2023**
Lasten:				
Stads- en dorpsvernieuw ing	78.034	75.307	72.918	71.243
Kunst	152.060	152.060	146.060	146.060
Musea	3.000	3.000	3.000	3.000
Totale lasten	**233.094**	**230.367**	**221.978**	**220.302**
Baten:				
Totale Baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**233.094**	**230.367**	**221.978**	**220.302**
Mutaties reserves	**0**			
Saldo beleidsveld na bestemming	**233.094**	**230.367**	**221.978**	**220.302**

Programma 2 Landschap, natuur en water

2.1 Buitengewoon buitengebied				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Waterkering, afw atering en landaanw inning	30.000	0	0	0
Overige agrarische zaken, jacht en visserij	36.950	36.950	36.950	36.950
Natuurbescherming	180.641	165.641	145.641	145.641
Openbaar groen en openluchtrecreatie	56.000	56.000	56.000	56.000
Ruimtelijke ordening	2.750	2.750	2.750	2.750
Totale lasten	**306.341**	**261.341**	**241.341**	**241.341**
Baten:				
Overige agrarische zaken, jacht en visserij	-80.550	-80.550	-80.550	-80.550
Ruimtelijke ordening	-2.750	-2.750	-2.750	-2.750
Totale Baten	**-83.300**	**-83.300**	**-83.300**	**-83.300**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**223.041**	**178.041**	**158.041**	**158.041**
Mutaties reserves	**-69.770**	**-50.000**		
Saldo beleidsveld na bestemming	**153.271**	**128.041**	**158.041**	**158.041**

2.1 Buitengewoon buitengebied				
Reserves	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Verminderingen				
bestemmingsreserve gemeentelijk kw aliteitsfonds, vitaal platteland	-69.770	-50.000		
Totaal verminderingen	**-69.770**	**-50.000**	**0**	**0**
Vermeerderingen				
Totaal vermeerderingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal mutaties	**-69.770**	**-50.000**	**0**	**0**

2.2 Economie, recreatie en toerisme				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Veerdiensten	8.187	8.187	8.187	8.187
Handel, ambacht en industrie	71.228	71.228	71.228	71.228
Marktgelden	8.000	8.000	8.000	8.000
Nutsbedrijven	10.973	10.973	10.973	10.973
Openbaar groen en openluchtrecreatie	377.063	351.851	361.415	343.946
Totale lasten	**475.450**	**450.238**	**459.802**	**442.333**
Baten:				
Veerdiensten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Marktgelden	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
Nutsbedrijven	-441.368	-441.368	-441.368	-346.128
Openbaar groen en openluchtrecreatie	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Toeristenbelasting	-380.793	-480.793	-480.793	-480.793
Totale Baten	**-835.161**	**-935.161**	**-935.161**	**-839.921**
Saldo beleidstaak vóór bestemming	**-359.711**	**-484.923**	**-475.359**	**-397.588**
Mutaties reserves		**-76.170**		
Saldo beleidstaak na bestemming	**-359.711**	**-561.093**	**-475.359**	**-397.588**

2.2 Economie, recreatie en toerisme				
Reserves	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Verminderingen				
reserve Brainport, LED		-76.170		
Totaal verminderingen	**0**	**-76.170**	**0**	**0**
Vermeerderingen				
Totaal vermeerderingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal mutaties	**0**	**-76.170**	**0**	**0**

2.3 Openbare ruimte				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Openbaar groen en openluchtrecreatie	672.948	672.948	670.066	670.066
Totale lasten	**672.948**	**672.948**	**670.066**	**670.066**
Baten:				
Openbaar groen en openluchtrecreatie	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Totale Baten	**-1.400**	**-1.400**	**-1.400**	**-1.400**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**671.548**	**671.548**	**668.666**	**668.666**
Mutaties reserves	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Saldo beleidsveld na bestemming	**670.548**	**670.548**	**667.666**	**667.666**

2.3 Openbare ruimte				
Reserves	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Verminderingen				
bestemmingsreserve bomen, subisidie monumentale bomen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal verminderingen	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**
Vermeerderingen				
Totaal vermeerderingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal mutaties	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000

Programma 3 Duurzaam wonen

3.1 Verkeer				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	1.564.761	1.674.012	1.765.345	1.856.678
Openbaar vervoer	22.000	22.000	22.000	22.000
Parkeren	35.445	35.445	35.445	35.445
Totale lasten	**1.622.205**	**1.731.456**	**1.822.789**	**1.914.122**
Baten:				
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
Parkeren	0	-7.650	0	-7.650
Totale Baten	**-24.000**	**-31.650**	**-24.000**	**-31.650**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**1.598.205**	**1.699.806**	**1.798.789**	**1.882.472**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**1.598.205**	**1.699.806**	**1.798.789**	**1.882.472**

3.2 Wonen				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Ruimtelijke ordening	34.960	34.960	34.960	34.960
Bouw grondexploitatie	1.698.082	244.996	105.759	105.808
Woningexploitatie / w oningbouw	55.045	55.045	55.045	55.045
Overige volkshuisvesting	35.373	35.373	35.373	35.373
Totale lasten	**1.823.460**	**370.374**	**231.137**	**231.186**
Baten:				
Ruimtelijke ordening	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Bouw grondexploitatie	-1.899.100	-246.015	-106.779	-106.828
Totale Baten	**-1.909.100**	**-256.015**	**-116.779**	**-116.828**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**-85.640**	**114.359**	**114.358**	**114.358**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**-85.640**	**114.359**	**114.358**	**114.358**

3.3 Klimaat en energie				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	628.189	630.189	632.189	632.189
Openbaar groen en openluchtrecreatie	30.000	30.000	30.000	30.000
Afvalverwijdering en -verwerking	2.570.126	2.570.126	2.570.126	2.570.126
Riolering	2.877.180	2.961.452	2.964.278	3.009.192
Milieubeheer	187.207	190.398	198.684	198.684
Woningexploitatie / woningbouw	159.305	34.305	34.305	34.305
Overige volkshuisvesting	353.555	353.555	453.555	453.555
Totale lasten	**6.805.563**	**6.770.026**	**6.883.138**	**6.928.051**
Baten:				
Afvalverwijdering en -verwerking	-399.078	-376.708	-354.338	-331.968
Riolering	-392.365	-344.016	-313.033	-283.636
Milieubeheer	-28.500	-28.500	-28.500	-28.500
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	-2.812.547	-2.834.917	-2.857.287	-2.879.657
Rioolheffing	-3.223.464	-3.356.084	-3.429.894	-3.504.204
Overige volkshuisvesting	-69.566	-69.566	-69.566	-69.566
Totale Baten	**-6.925.520**	**-7.009.791**	**-7.052.618**	**-7.097.531**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**-119.958**	**-239.766**	**-169.480**	**-169.480**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**-119.958**	**-239.766**	**-169.480**	**-169.480**

3.4 Omgevingsvisie				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Ruimtelijke ordening	202.675	102.675	102.675	102.675
Overige volkshuisvesting	306.656	309.656	309.055	312.920
Totale lasten	**509.331**	**412.331**	**411.730**	**415.595**
Baten:				
Bouw vergunningen (Omgevingsvergunningen)	-551.000	-551.000	-551.000	-551.000
Totale Baten	**-551.000**	**-551.000**	**-551.000**	**-551.000**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**-41.669**	**-138.669**	**-139.270**	**-135.405**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**-41.669**	**-138.669**	**-139.270**	**-135.405**

Programma 4 Dienstverlening en besturen

4.1 Openbare orde en veiligheid				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Brandweer en rampenbestrijding	1.689.045	1.710.743	1.732.441	1.732.441
Openbare orde en veiligheid	192.053	192.053	192.053	192.053
Totale lasten	**1.881.098**	**1.902.796**	**1.924.494**	**1.924.494**
Baten:				
Brandweer en rampenbestrijding	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000
Openbare orde en veiligheid	-8.200	-8.200	-8.200	-8.200
Totale Baten	**-51.200**	**-51.200**	**-51.200**	**-51.200**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**1.829.898**	**1.851.596**	**1.873.294**	**1.873.294**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**1.829.898**	**1.851.596**	**1.873.294**	**1.873.294**

4.2 Samenwerking				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Bestuurlijke samenwerking	138.272	163.272	188.272	188.272
Totale lasten	**138.272**	**163.272**	**188.272**	**188.272**
Baten:				
Totale Baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**138.272**	**163.272**	**188.272**	**188.272**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**138.272**	**163.272**	**188.272**	**188.272**

4.3 Dienstverlening				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Bestuursorganen	1.247.936	1.217.935	1.205.936	1.183.436
Bestuursondersteuning college van burgemeester en w ethouders	249.486	239.486	230.588	224.784
Burgerzaken	41.067	71.567	72.067	72.067
Secretarieleges burgerzaken	74.159	80.704	69.545	69.545
Bestuursondersteuning raad en rekenkamer(functie)	22.650	22.650	22.650	22.650
Lijkbezorging	162.293	162.293	162.292	161.474
Totale lasten	**1.797.590**	**1.794.634**	**1.763.078**	**1.733.956**
Baten:				
Bestuursorganen	-48.627	-48.627	-48.627	-48.627
Bestuursondersteuning college van burgemeester en w ethouders	-300	-300	-300	-300
Secretarieleges burgerzaken	-287.876	-295.864	-265.851	-265.851
Begraafplaatsrechten	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Totale Baten	**-415.303**	**-423.291**	**-393.278**	**-393.278**
Saldo beleidsveld vóór bestemming	**1.382.287**	**1.371.343**	**1.369.800**	**1.340.678**
Mutaties reserves				
Saldo beleidsveld na bestemming	**1.382.287**	**1.371.343**	**1.369.800**	**1.340.678**

Programma 5 Financiën en middelen

5.1 Financiën				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Bedrijfsvoeringskosten (Overhead en treasury)	2.850.824	2.810.763	2.879.908	2.873.972
Algemene baten en lasten	26.200	740.374	1.373.162	1.889.668
Heffing en invordering gemeentelijke belastingen	5.000	5.000	5.000	5.000
Vennootschapsbelasting	25.000	25.000	25.000	25.000
Totale lasten	**2.907.024**	**3.581.137**	**4.283.070**	**4.793.640**
Baten:				
Bedrijfsvoeringskosten (Overhead en treasury)	-52.361	-52.364	-52.363	-52.363
Overige financiële middelen	-149.488	-149.488	-149.488	-149.488
Uitkeringen gemeentefonds	-29.678.354	-30.680.261	-31.130.419	-31.943.447
Algemene baten en lasten	-1.466.685	-1.577.697	-1.807.697	-1.807.697
Onroerende-zaakbelasting gebruikers	-443.544	-443.544	-455.414	-455.414
Onroerende-zaakbelasting eigenaren	-4.908.927	-4.983.927	-5.047.508	-5.122.508
Forensenbelasting	-59.500	-59.500	-59.500	-59.500
Hondenbelasting	-165.000	-165.000	-165.000	-165.000
Precariobelasting	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Totale Baten	**-36.928.858**	**-38.116.781**	**-38.872.389**	**-39.760.417**
Saldo beleidstaak vóór bestemming	**-34.021.834**	**-34.535.644**	**-34.589.319**	**-34.966.777**
Mutaties reserves	**-461.009**	**-461.009**	**-461.009**	**-461.009**
Saldo beleidstaak na bestemming	**-34.482.843**	**-34.996.653**	**-35.050.328**	**-35.427.786**

5.1 Financiën				
Reserves	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
reserve MFA, realisatie	-14.259	-14.259	-14.259	-14.259
bestemmingsreserve gemeentehuis, afschrijving gem.huis	-222.500	-222.500	-222.500	-222.500
bruteringsreserve MFA Margraten	-224.250	-224.250	-224.250	-224.250
Totaal verminderingen	**-461.009**	**-461.009**	**-461.009**	**-461.009**
Vermeerderingen				
Totaal vermeerderingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal mutaties	**-461.009**	**-461.009**	**-461.009**	**-461.009**

5.2 Personeel				
	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Lasten:				
Bedrijfsvoeringskosten (Overhead en treasury)	6.993.361	6.479.688	5.772.757	5.800.646
Burgerzaken	453.709	462.829	465.085	500.354
Bestuursondersteuning raad en rekenkamer(functie)	254.024	200.148	200.148	200.148
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	678.921	693.269	695.525	695.525
Overige agrarische zaken, jacht en visserij	428.066	436.854	436.854	436.854
Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.286.677	1.303.113	1.303.113	1.303.113
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	904.888	929.483	933.078	934.597
Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	938.759	970.104	979.162	986.882
Afvalverwijdering en -verwerking	297.006	297.006	297.006	297.006
Riolering	671.949	671.949	711.949	711.949
Bouw grondexploitatie	455.541	464.896	464.896	464.896
Woningexploitatie / woningbouw	500.085	510.441	510.441	510.441
Overige volkshuisvesting	1.309.664	1.338.151	1.342.942	1.347.731
Totale lasten	**15.172.650**	**14.757.930**	**14.112.956**	**14.190.143**
Baten:				
Totale Baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo beleidstaak vóór bestemming	**15.172.650**	**14.757.930**	**14.112.956**	**14.190.143**
Mutaties reserves	**-77.155**	**-4.430**	**-4.430**	**-4.430**
Saldo beleidstaak na bestemming	**15.095.495**	**14.753.500**	**14.108.526**	**14.185.713**

5.2 Personeel				
Reserves	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
algemene reserve, vorming reserve frictiekosten	-233.155	-234.430	-234.430	
bestemmingsreserve organisatie ontwikkleing	-30.000			
algemene reserve tbv inzet griffie	-44.000			
inzet reserve frictiekosten tbv organisatie	-233.155	-234.430	-234.430	-234.430
Totaal verminderingen	**-540.310**	**-468.860**	**-468.860**	**-234.430**
Vermeerderingen				
algemene reserve, terugstorting 60+ regeling	230.000	230.000	230.000	230.000
reserve frictiekosten, vorming reserve frictiekosten	233.155	234.430	234.430	
Totaal vermeerderingen	**463.155**	**464.430**	**464.430**	**230.000**
Totaal mutaties	**-77.155**	**-4.430**	**-4.430**	**-4.430**

Recapitulatie begroting en meerjarenraming

Programma		Begroting 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023
Mens & Samenleving	Totale lasten	23.266.168	23.098.607	23.027.073	22.854.543
	Totale baten	-8.307.288	-8.208.029	-8.189.381	-8.067.434
	Totaal saldo van baten en lasten	**14.958.880**	**14.890.578**	**14.837.692**	**14.787.109**
	Eliminatie alg.uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	3.924.647	3.825.388	3.806.740	3.684.793
A		**18.883.527**	**18.715.966**	**18.644.432**	**18.471.902**
Landschap, natuur en water	Totale lasten	1.454.739	1.384.527	1.371.210	1.353.741
	Totale baten	-919.861	-1.019.861	-1.019.861	-924.621
	Totaal saldo van baten en lasten	**534.878**	**364.666**	**351.349**	**429.120**
	Eliminatie treasury	430.395	430.395	430.395	335.155
B		**965.274**	**795.062**	**781.744**	**764.275**
Duurzaam wonen	Totale lasten	10.760.560	9.284.187	9.348.795	9.488.955
	Totale baten	-9.409.621	-7.848.456	-7.744.397	-7.797.009
	Totaal saldo van baten en lasten	**1.350.939**	**1.435.731**	**1.604.398**	**1.691.946**
C		**1.350.939**	**1.435.731**	**1.604.398**	**1.691.946**
Dienstverlening en besturen	Totale lasten	3.816.960	3.860.702	3.875.843	3.846.722
	Totale baten	-466.503	-474.491	-444.478	-444.478
	Totaal saldo van baten en lasten	**3.350.457**	**3.386.211**	**3.431.365**	**3.402.244**
	Eliminatie overhead (bestuursondersteuning)	-249.186	-239.186	-230.288	-224.484
D		**3.101.272**	**3.147.026**	**3.201.077**	**3.177.760**
Financiën en middelen	Totale lasten	18.079.673	18.339.067	18.396.026	18.983.783
	Totale baten	-36.928.858	-38.116.781	-38.872.389	-39.760.417
	Totaal saldo van baten en lasten	**-18.849.185**	**-19.777.714**	**-20.476.362**	**-20.776.634**
	Eliminatie overhead (bedrijfsvoeringskosten)	-9.890.920	-9.348.869	-8.718.839	-8.748.375
	Eliminatie Alg. dekkingsmiddelen, treasury	248.584	260.270	268.025	275.608
	Eliminatie onvoorzien	1.440.485	837.323	434.535	-81.971
	Eliminatie Alg. dekkingsmiddelen, Alg.uitkering en ov. Uitkeringen	29.678.354	30.680.261	31.130.419	31.943.447
	Eliminatie Alg. dekkingsmiddelen, OZB en overige belastingen	5.517.471	5.592.471	5.667.922	5.742.922
	Eliminatie Vennootschapsbelasting, Vennootschapsbelasting	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
E		**8.119.789**	**8.218.742**	**8.280.699**	**8.329.997**
Algemene dekkingsmiddelen					
	Treasury	-678.979	-690.666	-698.420	-610.764
	Alg.uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-33.603.001	-34.505.649	-34.937.159	-35.628.240
	OZB en overige belastingen	-5.517.471	-5.592.471	-5.667.922	-5.742.922
F	**Totaal saldo van baten en lasten**	**-39.799.451**	**-40.788.786**	**-41.303.501**	**-41.981.925**
Overhead					
	Overhead (bestuursondersteuning)	249.186	239.186	230.288	224.484
	Overhead (bedrijfsvoeringskosten)	9.890.920	9.348.869	8.718.839	8.748.375
G	**Totaal saldo van baten en lasten**	**10.140.105**	**9.588.054**	**8.949.127**	**8.972.859**
Vennootschapsbelasting					
	Totale lasten	25.000	25.000	25.000	25.000
H	**Totaal saldo van baten en lasten**	**25.000**	**25.000**	**25.000**	**25.000**
Onvoorzien					
	Totale lasten	26.200	740.374	1.373.162	1.889.668
	Totale baten	-1.466.685	-1.577.697	-1.807.697	-1.807.697
I	**Totaal saldo van baten en lasten**	**-1.440.485**	**-837.323**	**-434.535**	**81.971**
Reserves					
	Toevoegingen aan reserves				
	Toevoegingen cumulatief oude programma's				
	Financiën en middelen	463.155	464.430	464.430	230.000
J		***463.155***	***464.430***	***464.430***	***230.000***
	Onttrekkingen aan reserves				
	Onttrekkingen cumulatief oude programma's				
	mens & Samenleving	-738.806	-149.848	-9.848	-9.848
	Landschap, natuur en water	-70.770	-127.170	-1.000	-1.000
	Dienstverlening en besturen	0	0	0	0
	Financiën en middelen	-1.001.319	-929.869	-929.869	-695.439
K		***-1.810.895***	***-1.206.887***	***-940.717***	***-706.287***
Resultaat	**totaal van (A t/m K)**	**-1.770**	**-442.984**	**-727.845**	**-942.503**
		Positief	*Positief*	*Positief*	*Positief*

1.1 Begroting conform taakvelden BBV

Recapitulatie taakvelden	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning	12.730.870	12.022.143	12.857.585	13.437.801	13.713.366	14.239.017
Taakveld 1. Veiligheid	1.611.819	1.652.626	1.881.098	1.902.796	1.924.494	1.924.494
Taakveld 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.689.743	3.093.016	3.025.002	3.120.601	3.216.190	3.307.523
Taakveld 3. Economie	903.793	1.301.763	987.025	971.333	980.897	963.428
Taakveld 4. Onderwijs	1.874.756	1.473.761	1.274.876	1.243.408	1.221.660	1.219.724
Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie	4.267.279	4.551.374	4.227.221	4.186.953	4.151.359	4.129.543
Taakveld 6. Sociaal domein	20.150.889	20.310.791	20.393.931	20.353.968	20.329.547	20.190.009
Taakveld 7. Volksgezondheid en milieu	6.396.714	7.389.393	7.818.313	7.906.557	7.957.668	8.001.763
Taakveld 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.920.533	4.216.515	5.377.976	3.751.087	3.716.040	3.724.743
Totale lasten	**54.546.397**	**56.011.382**	**57.843.026**	**56.874.505**	**57.211.223**	**57.700.246**
Baten						
Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning	-40.723.071	-42.526.515	-43.383.071	-43.875.715	-44.316.492	-44.752.903
Taakveld 1. Veiligheid	-71.398	-51.200	-51.200	-51.200	-51.200	-51.200
Taakveld 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-65.241	-65.150	-57.500	-65.150	-57.500	-65.150
Taakveld 3. Economie	-594.960	-504.663	-527.843	-627.843	-627.843	-627.843
Taakveld 4. Onderwijs	-355.448	-249.377	-249.377	-249.377	-249.377	-249.377
Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie	-324.729	-156.680	-156.430	-156.430	-156.430	-156.430
Taakveld 6. Sociaal domein	-4.018.455	-3.865.468	-3.950.468	-3.950.468	-3.950.468	-3.950.468
Taakveld 7. Volksgezondheid en milieu	-5.672.484	-6.395.894	-6.912.620	-6.996.891	-7.039.718	-7.084.631
Taakveld 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.720.611	-2.196.435	-2.554.516	-901.431	-762.195	-762.244
Totale baten	**-54.546.397**	**-56.011.382**	**-57.843.026**	**-56.874.505**	**-57.211.223**	**-57.700.246**
Saldo taakvelden	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning

Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning						
	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
0.1 Bestuur	1.816.004	1.841.900	1.662.882	1.604.005	1.617.006	1.594.506
0.2 Burgerzaken	639.574	636.260	568.935	615.100	606.697	641.966
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	9.089.630	9.921.356	10.192.766	9.640.718	9.001.790	9.025.522
0.5 Treasury	-74.041	-30.438	-88.123	-99.810	-107.564	-115.148
0.61 OZB woningen	171	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefor	9.834	0	0	0	0	0
0.8 Overige Baten en lasten	2.624	262.200	26.200	740.374	1.373.162	1.889.668
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	20.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
0.10 Mutaties reserves	1.451.260	230.000	463.155	464.430	464.430	230.000
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-224.186	-869.135	1.770	442.984	727.845	942.503
Totale lasten	**12.730.870**	**12.022.143**	**12.857.585**	**13.437.801**	**13.713.366**	**14.239.017**
Baten						
0.1 Bestuur	-454.801	-61.754	-48.627	-48.627	-48.627	-48.627
0.2 Burgerzaken	-485.813	-316.341	-287.876	-295.864	-265.851	-265.851
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	-174.229	-75.435	-52.661	-52.664	-52.663	-52.663
0.5 Treasury	-680.938	-643.230	-590.856	-590.856	-590.856	-495.616
0.61 OZB woningen	-4.145.775	-4.190.485	-4.296.000	-4.386.000	-4.447.515	-4.513.515
0.62 OZB niet-woningen	-1.083.127	-1.036.535	-1.056.471	-1.041.471	-1.055.407	-1.064.407
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	-155.729	-151.000	-170.000	-170.000	-170.000	-170.000
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefor	-29.743.044	-32.263.905	-33.603.001	-34.505.649	-34.937.159	-35.628.240
0.8 Overige Baten en lasten	-1.097.310	-1.088.384	-1.466.685	-1.577.697	-1.807.697	-1.807.697
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	-2.702.306	-2.699.446	-1.810.895	-1.206.887	-940.717	-706.287
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0				
Totale baten	**-40.723.071**	**-42.526.515**	**-43.383.071**	**-43.875.715**	**-44.316.492**	**-44.752.903**
Saldo taakveld 0.	**-27.992.201**	**-30.504.372**	**-30.525.486**	**-30.437.914**	**-30.603.126**	**-30.513.886**

Taakveld 1. Veiligheid

	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.443.160	1.382.892	1.689.045	1.710.743	1.732.441	1.732.441
1.2 Openbare orde en veiligheid	168.659	269.734	192.053	192.053	192.053	192.053
Totale lasten	**1.611.819**	**1.652.626**	**1.881.098**	**1.902.796**	**1.924.494**	**1.924.494**
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-43.873	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000
1.2 Openbare orde en veiligheid	-27.525	-8.200	-8.200	-8.200	-8.200	-8.200
Totale baten	**-71.398**	**-51.200**	**-51.200**	**-51.200**	**-51.200**	**-51.200**
Saldo taakveld 1.	**1.540.421**	**1.601.426**	**1.829.898**	**1.851.596**	**1.873.294**	**1.873.294**

Taakveld 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	2.638.526	2.977.384	2.929.370	3.054.970	3.150.559	3.241.892
2.2 Parkeren	15.179	35.445	35.445	35.445	35.445	35.445
2.4 Economische havens en waterwegen	12.900	50.000	30.000	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	23.137	30.187	30.187	30.187	30.187	30.187
Totale lasten	**2.689.743**	**3.093.016**	**3.025.002**	**3.120.601**	**3.216.190**	**3.307.523**
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	-59.241	-51.500	-51.500	-51.500	-51.500	-51.500
2.2 Parkeren	0	-7.650	0	-7.650	0	-7.650
2.5 Openbaar vervoer	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Totale baten	**-65.241**	**-65.150**	**-57.500**	**-65.150**	**-57.500**	**-65.150**
Saldo taakveld 2.	**2.624.502**	**3.027.866**	**2.967.502**	**3.055.451**	**3.158.690**	**3.242.373**

Taakveld 3. Economie

Taakveld 3. Economie						
	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	170.606	206.732	71.228	71.228	71.228	71.228
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	152.378	284.621	473.016	481.804	481.804	481.804
3.4 Economische promotie	580.809	810.410	442.781	418.301	427.865	410.396
Totale lasten	**903.793**	**1.301.763**	**987.025**	**971.333**	**980.897**	**963.428**
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	-10.000	-10.000	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-112.059	-85.050	-85.050	-85.050	-85.050	-85.050
3.4 Economische promotie	-472.900	-409.613	-442.793	-542.793	-542.793	-542.793
Totale baten	**-594.960**	**-504.663**	**-527.843**	**-627.843**	**-627.843**	**-627.843**
Saldo taakveld 3.	**308.834**	**797.100**	**459.182**	**343.490**	**353.054**	**335.585**

Taakveld 4. Onderwijs

Taakveld 4. Onderwijs						
	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	14	20.110	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.363.544	885.618	841.528	810.065	789.987	789.225
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	511.198	568.033	433.348	433.344	431.673	430.498
Totale lasten	**1.874.756**	**1.473.761**	**1.274.876**	**1.243.408**	**1.221.660**	**1.219.724**
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	-355.448	-249.377	-249.377	-249.377	-249.377	-249.377
Totale baten	**-355.448**	**-249.377**	**-249.377**	**-249.377**	**-249.377**	**-249.377**
Saldo taakveld 4.	**1.519.308**	**1.224.384**	**1.025.499**	**994.031**	**972.283**	**970.347**

Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie

Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie	Rekening 2018	Begroting 2019 nawijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	222.444	150.000	124.000	124.000	124.000	124.000
5.2 Sportaccommodaties	1.387.158	1.378.650	1.067.829	1.033.950	1.029.626	1.009.486
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipa	405.797	446.435	408.472	408.472	402.472	402.472
5.4 Musea	1.981	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
5.5 Cultureel erfgoed	56.152	108.203	78.034	75.307	72.918	71.243
5.6 Media	343.387	344.289	344.289	339.922	339.922	339.922
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.850.360	2.120.797	2.201.598	2.202.303	2.179.421	2.179.421
Totale lasten	**4.267.279**	**4.551.374**	**4.227.221**	**4.186.953**	**4.151.359**	**4.129.543**
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	-3.918	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	-312.116	-155.030	-155.030	-155.030	-155.030	-155.030
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipa	0	-250	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.696	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Totale baten	**-324.729**	**-156.680**	**-156.430**	**-156.430**	**-156.430**	**-156.430**
Saldo taakveld 5.	**3.942.550**	**4.394.694**	**4.070.791**	**4.030.523**	**3.994.929**	**3.973.113**

Taakveld 6. Sociaal domein

	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.294.719	2.823.014	2.797.624	2.792.458	2.796.052	2.797.572
6.2 Wijkteams	1.136.138	882.787	958.759	990.104	999.162	1.006.882
6.3 Inkomensregelingen	4.764.694	4.841.332	4.837.734	4.817.825	4.817.825	4.817.825
6.4 Begeleide participatie	2.703.405	2.317.204	2.145.457	2.084.022	2.039.747	1.890.969
6.5 Arbeidsparticipatie	0	292.684	254.950	261.255	261.255	261.255
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	281.756	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.235.633	3.205.039	3.247.631	3.253.434	3.260.635	3.260.635
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.734.544	5.648.731	5.851.776	5.854.871	5.854.871	5.854.871
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
Totale lasten	**20.150.889**	**20.310.791**	**20.393.931**	**20.353.968**	**20.329.547**	**20.190.009**
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-122.269	-112.450	-197.450	-197.450	-197.450	-197.450
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	-3.633.318	-3.453.018	-3.453.018	-3.453.018	-3.453.018	-3.453.018
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-262.869	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Totale baten	**-4.018.455**	**-3.865.468**	**-3.950.468**	**-3.950.468**	**-3.950.468**	**-3.950.468**
Saldo taakveld 6.	**16.132.434**	**16.445.323**	**16.443.463**	**16.403.500**	**16.379.079**	**16.239.541**

Taakveld 7. Volksgezondheid en milieu

	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	902.574	1.071.874	1.066.046	1.066.827	1.066.827	1.066.827
7.2 Riolering	3.163.812	3.406.412	3.549.129	3.633.401	3.676.227	3.721.141
7.3 Afval	2.074.468	2.496.757	2.867.132	2.867.132	2.867.132	2.867.132
7.4 Milieubeheer	157.036	207.057	173.712	176.903	185.189	185.189
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	98.824	207.293	162.293	162.293	162.292	161.474
Totale lasten	**6.396.714**	**7.389.393**	**7.818.313**	**7.906.557**	**7.957.668**	**8.001.763**
Baten						
7.1 Volksgezondheid	0	-5.666	-5.666	-5.666	-5.666	-5.666
7.2 Riolering	-3.201.007	-3.453.113	-3.615.829	-3.700.101	-3.742.927	-3.787.841
7.3 Afval	-2.405.063	-2.861.115	-3.211.625	-3.211.624	-3.211.624	-3.211.624
7.4 Milieubeheer	-1.350	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-65.064	-75.000	-78.500	-78.500	-78.500	-78.500
Totale baten	**-5.672.484**	**-6.395.894**	**-6.912.620**	**-6.996.891**	**-7.039.718**	**-7.084.631**
Saldo taakveld 7.	**724.230**	**993.499**	**905.692**	**909.665**	**917.950**	**917.132**

Taakveld 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

	Rekening 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Lasten						
8.1 Ruimtelijke ordening	936.029	1.103.553	950.210	859.565	859.565	859.565
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.287.372	1.144.990	1.708.082	254.996	115.759	115.808
8.3 Wonen en bouwen	1.697.133	1.967.972	2.719.684	2.636.526	2.740.716	2.749.370
Totale lasten	**3.920.533**	**4.216.515**	**5.377.976**	**3.751.087**	**3.716.040**	**3.724.743**
Baten						
8.1 Ruimtelijke ordening	-416.988	-24.850	-24.850	-24.850	-24.850	-24.850
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.641.018	-1.476.019	-1.909.100	-256.015	-116.779	-116.828
8.3 Wonen en bouwen	-662.604	-695.566	-620.566	-620.566	-620.566	-620.566
Totale baten	**-2.720.611**	**-2.196.435**	**-2.554.516**	**-901.431**	**-762.195**	**-762.244**
Saldo taakveld 8.	**1.199.923**	**2.020.080**	**2.823.460**	**2.849.656**	**2.953.845**	**2.962.499**

1.2 Structurele en incidentele baten en lasten

Conform het BBV dient een overzicht van 'incidentele baten en lasten' en 'incidentele reserve mutaties' in de programmabegroting te worden opgenomen.
Door inzicht in de incidentele baten en lasten te geven wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente en de meerjarenraming.
Het verschil tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Structureel is in principe langer dan drie jaar.
Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een raadsbesluit en/of toekenningsbesluit zijn incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar.
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan bruteringsreserves (kapitaallasten) of om onttrekking uit daartoe toereikende bestemmingsreserves gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten.
In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de incidentele lasten en baten in 2020 en meerjarig 2021-2023.

Omschrijving	Programma	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Incidentele lasten					
Ontwikkelvisie MIRT	2. Landschap, natuur en water	50.000			
Meer met de Maas	2. Landschap, natuur en water	30.000			
Bijdrage EK mountainbiken	2. Landschap, natuur en water	25.000			
Kosten interreg project xbmob	2. Landschap, natuur en water			17.500	
Visitor centor +	2. Landschap, natuur en water	25.000	25.000		
Personele capaciteit en uitvoeren van projecten duurzaamheid	3. Duurzaam wonen	125.000			
Invoering omgevingswet	3. Duurzaam wonen	100.000			
Verkenner nieuwe raad	4. Dienstverlening en besturen			15.000	
Integriteitscontrole (na raadsverkiezingen)	4. Dienstverlening en besturen			7.500	
Aanschaf nieuwe stemkisten	4. Dienstverlening en besturen		8.000		
Extra bijdrage Memorial Day 75 jaar	5. Financiën en middelen	10.000			
Incidentele impuls voor de organisatie	5. Financiën en middelen	200.000	100.000		
Organisatorische maatregelen klantgericht werken	5. Financiën en middelen	350.000	350.000		
Bedrijfsvoering in relatie tot businesspartnerrol sociaal domein	5. Financiën en middelen	50.000	50.000		
Organisatie in balans met bestuursakkoord	5. Financiën en middelen	185.000	35.000		
Kosten WW-uitkering	5. Financiën en middelen	51.500			
Venster voor bedrijfsvoering	5. Financiën en middelen	7.500		7.500	
Totaal incidentele lasten		**1.209.000**	**568.000**	**47.500**	**0**
Incidentele baten					
Vrijval reserve SOVSO ivm sloop school	1. Mens en samenleving	510.000	140.000		
Aanwending reserve sociaal domein	1. Mens en samenleving	216.570			
Vrijval reserve Brainport	2. Landschap, natuur en water		76.170		
Aanwending bestemmingsreserve gemeentelijk kwaliteitsfonds	2. Landschap, natuur en water	69.770	50.000		
Aanwending bestemmingsreserve organisatie ontwikkeling tbv organisatie ontwikkeling	5. Financiën en middelen	30.000			
Totaal incidentele baten		**826.340**	**266.170**	**0**	**0**

Ter vergroting van het inzicht in de incidentele baten en lasten is onderstaande toelichting op het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen.

- Ontwikkelvisie MIRT: betreft de integrale en duurzame (klimaatadaptieve) gebiedsontwikkeling van het zuidelijke Maasdal met hoogwaterveiligheid als belangrijke pijler (bron: MIRT Overzicht 2019).
- Meer met de Maas: de gemeente streeft naar verdere extensieve kwalitatieve ontwikkeling van toerisme en recreatie op en rond de Maas (cf jaarrekening 2018 pag 46). Budget was € 50.000 en is afgeraamd naar € 30.000.
- Bijdrage EK Mountainbiken: de gemeente wil zich op de kaart zetten als gemeente waar het goed fietsen is en wil zich kandidaat stellen voor de organisatie van het EK Mountainbiken (cf begroting 2019 pag 29).
- Kosten Interreg project xbmob: dit betreft de (netto) financiële bijdrage van Eijsden-Margraten aan het project Xbmob.
- Visitor Center +: de plannen en ontwikkelingen voor een Memorial Center worden krachtig gesteund. We willen een faciliterende rol spelen t.a.v. het Visitor Center Plus en maken voor de jaren 2019, 2020 en 2021 € 25.000 jaarlijks vrij om hierin te investeren.
- Personele capaciteit en uitvoeren projecten duurzaamheid: ontwikkelen van een effectief meerjarenbeleid duurzaamheid. Daarbij leggen we een extra accent op een woningbouwprogramma dat ruimte biedt voor jong en oud in combinatie met verduurzaming (cf. bestuursakkoord 2018-2022).
- Invoeren Omgevingswet: dit betreft het opstellen van een implementatieplan Omgevingswet en het in samenspraak met inwoners, organisatie en ondernemers opstellen van een Omgevingsvisie, die kan worden in een uniform, transparant en flexibel omgevingsplannen voor alle kernen en het buitengebied van de gemeente.(cf begroting 2019 pag 41)
- Verkenner nieuwe raad: na de gemeenteraadsverkiezingen 2022 wordt een verkenner / informateur aangesteld om de mogelijkheden voor een nieuwe coalitie te onderzoeken.
- Integriteitscontrole: onderzoek integriteit kandidaat wethouders.
- Nieuwe stemkisten: in verband met centraal tellen worden verzegelbare stemkisten plus toebehoren aangeschaft. Daarnaast worden ook stemhokjes en kliko’s vervangen.
- Memorial Day 75 jaar: incidentele aanvulling budget Memorial Day in verband met het 75 jarig jubileum.
- Organisatorische mutaties worden incidenteel ingezet om uiteindelijk structurele voordelen te behalen:

+ = voordeel / - = nadeel						
Omschrijving		**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Relatie met P&C document**
Organisatie	struc. baten	€ 250.000	€ 350.000	€ 350.000	€ 350.000	cf. RIB Kadernota
Incidentele impuls voor de organisatie	inc. lasten	€ -200.000	€ -100.000			cf. RIB Kadernota
Organisatie	**voordeel**	**€ 50.000**	**€ 250.000**	**€ 350.000**	**€ 350.000**	cf. RIB Kadernota
Doorontwikkeling organisatie	**inc. lasten**	**€ -350.000**	**€ -350.000**			cf. RIB Kadernota
Bedrijfsvoering in relatie tot businesspartnerrol sociaal domein	**inc. lasten**	**€ -50.000**	**€ -50.000**			cf. RIB Kadernota
Kosten WW-uitkering	**inc. lasten**	**€ -51.500**				cf. RIB Kadernota
Aanwending bestemmingsreserve organisatie ontwikkeling tbv organisatie ontwikkeling	**inc. baten**	**€ 30.000**				cf. RIB Kadernota
Organisatie in balans met bestuursakkoord	**inc. lasten**	**€ -185.000**	**€ -35.000**			cf. begroting 2019, bestuursakkoord
Venster voor bedrijfsvoering	**inc. lasten**	**€ -7.500**		**€ -7.500**		cf. begroting 2019
Totaal Incidenteel		**€ -814.000**	**€ -535.000**	**€ -7.500**	**€ -**	
Totaal Structureel		**€ 250.000**	**€ 350.000**	**€ 350.000**	**€ 350.000**	
Totaal		**€ -564.000**	**€ -185.000**	**€ 342.500**	**€ 350.000**	

- Organisatorische maatregelen: Er is een structurele bezuiniging opgenomen op het gebied van personele kosten oplopende tot per saldo € 350.000 vanaf 2022.
- Doorontwikkeling organisatie: Naast voornoemde organisatiemaatregelen wordt ingezet op een verdere doorontwikkeling van de organisatie. Deze doorontwikkeling is gericht op het verder bevorderen van de vitaliteit van de organisatie. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het komen tot een meer klantgerichte, wendbare en resultaatgerichte organisatie.
  Dit betekent dat op grond van de dienstverleningsvisie processen verder worden verbeterd (lean inrichten), nadrukkelijker gestuurd wordt op resultaten en de organisatie vanuit de opgaven die voorliggen zodanig wordt ingericht dat deze opgaven adequaat worden opgepakt en werkzaamheden uitgevoerd worden passende binnen het gedachtegoed van “Anders Durven Doen”.
  Om deze doorontwikkeling in de organisatie mogelijk te maken zijn voor 2020 en 2021 extra middelen benodigd; enerzijds om voldoende en kwalitatief passende bemensing te organiseren voor de prioritaire thema’s (meer specifiek voor de thema’s landbouw, duurzaamheid, woningbouw/vastgoed en samenwerking) en de organisatieontwikkeling tot stand te brengen en anderzijds om mobiliteit mogelijk te maken om tot een wendbare organisatie te komen. Het betreft in deze een tijdelijke investering in de organisatie van per saldo € 350.000 voor de jaren 2020 en 2021.
- Bedrijfsvoering in relatie tot businesspartnerrol: Het sociaal domein, met name de 3D’s, is een domein waar de gemeente Eijsden-Margraten financieel momenteel de grootste risico’s loopt. De beheersing van deze risico’s dient intern en extern plaats te vinden. Ingezet wordt

op iemand die dit gaat coördineren en zorgt voor overzicht en inzicht. Om meer grip te krijgen op het sociaal domein zal deze persoon, met kennis van control op het sociaal domein, interne medewerkers gaan aansturen en met externe partners in overleg gaan.
Daarnaast zal de focus worden gelegd op de informatievoorziening rondom de 3D's. Deze zal moeten voldoen aan de behoefte van het management en het bestuur waarbij zij tijdig worden geïnformeerd over de risico's en ontwikkelingen.

  - Kosten voormalig personeel: Betreft een bijraming van te betalen ww kosten van voormalige personeel.
  - Aanwending bestemmingsreserve organisatie: Deze reserve is deels ingezet voor de dekking van de organisatorische maatregelen. Het saldo van deze bestemmingsreserve is na deze onttrekking € 61.759.
  - Organisatie in balans: Dit is conform het bestuursakkoord opgevoerd.
  - Venster voor bedrijfsvoering: vergelijkend onderzoek naar bepaalde aspecten van de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld financiën, personeel ed.
- Vrijval reserve SOVSO i.v.m. sloop school: deze (bruterings)reserve was bestemd als dekking voor de kapitaallast van de aanpassing / nieuwbouw van SOVSO school. De school wordt echter in 2020 gesloopt. De reserve valt derhalve deels vrij en deze vrijval wordt ingezet als incidentele dekking voor de begroting.
- Aanwending reserve sociaal domein: in de begroting is rekening gehouden met het inzetten van de reserve sociaal domein ter dekiking van de begroting.
- Vrijval reserve Brainport: De bedrag is over van de hiervoor gevormde reserve. Bij de initiële vorming was dit € 6 per inwoner. Naderhand is dit bijgesteld tot €5 per inwoner. Vandaar dat dit bedrag over is. Beschikkingsbevoegdheid van deze reserve ligt bij de raad. Middels de begroting 2020-2023 stellen we aan de raad voor om de reserve in te zetten voor de samenwerking binnen Zuid-Limburg.
- Aanwending bestemmingsreserve gemeentelijk kwaliteitsfonds: de reserve gemeentelijk kwaliteitsfonds dient als dekking van kosten projecten LOP. In 2020 wordt € 69.770 ingezet en in 2021 het restant ad. € 50.000.

De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief. Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel begrotingssaldo.
Door het betrekken van de totalen uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het begrotingssaldo met de totale lasten en baten wordt inzicht gegeven in het structureel begrotingssaldo.

Presentatie van het structureel begrotings-saldo (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-€ 1.346	-€ 299	€ 252	€ 466
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	€ 1.348	€ 742	€ 476	€ 476
Begrotingssaldo na bestemming	€ 2	€ 443	€ 728	€ 943
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-€ 383	-€ 302	-€ 48	€ 0
Structureel begrotingssaldo	€ 384	€ 745	€ 775	€ 943

Conclusie: uit de regel structureel begrotingssaldo blijkt dat in alle jaren van de begroting 2020-2023 sprake is van structureel evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten).

1.3 Investeringsstaat 2020-2023

De raad stelt investeringsbudgetten vast voor meerdere jaren op programmaniveau. Verantwoording over de gevoteerde budgetten vindt plaats bij de bestuursrapportages en jaarrekening.

De gemeente investeert onder andere in fysieke infrastructuur (wegen en riool), (onderwijs)huisvesting, bedrijfsmiddelen en tractiemiddelen. Het kenmerk van deze investeringen is dat zij hun nut over meerdere jaren bewijzen. Daarom mogen de (kapitaal)lasten van een investering (rente en afschrijving) over meerdere jaren verdeeld worden. Een investeringsbudget wijkt daardoor af van een regulier budget in de begroting. Een regulier budget beperkt zich tot één jaar en wordt aan het einde van het jaar via de jaarrekening afgerekend. Een investeringsbudget wordt veelal pas na meerdere jaren afgerekend en afgesloten.

De gevraagde investeringsbudgetten zijn gebaseerd op vastgestelde beleids- en onderhoudsplannen.

In de meerjareninvesteringsstaat 2020-2023 is een totaaloverzicht opgenomen van alle voorgenomen investeringen. Een investering kan geheel of gedeeltelijk worden gedekt uit inkomsten, zoals bijdragen uit reserves, tarieven en heffingen of bijdragen van rijk, provincie, of derden. Het overgrote deel van de investeringen wordt gedekt door de investering over meerdere jaren af te schrijven en de kapitaallasten van de investering in de exploitatiebegroting op te nemen.

Eén jaar na het gereedkomen van de investering komen de afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) jaarlijks ten laste van de begroting. Bij het opstellen van het investeringsprogramma en de begroting wordt er standaard van uitgegaan dat een geplande investering in bijvoorbeeld 2020 ook in dat jaar wordt afgerond. Verschillen kunnen ontstaan doordat er wel in 2020 met een investeringsproject wordt begonnen, maar dat dit pas in 2021 wordt afgerond. De kapitaallasten worden dan pas vanaf 2022 daadwerkelijk meegerekend. Hierdoor ontstaan er meerjarig (incidentele) voordelen op de kapitaallasten, waarover in de bestuursrapportages en in de jaarrekening wordt gerapporteerd.

Investeringen 2020-2023	2020	2021	2022	2023	afschrijvingstermijn
Programma 3 Duurzaam wonen					
Wegen - reconstructies	2.552.000	2.552.000	2.552.000	2.552.000	50 jaar
Wegen - levensduur verlengend onderhoud	940.000	440.000	440.000	440.000	25 jaar
Wegen - reconstructies voorbereiding	348.000	348.000	348.000	348.000	50 jaar
Wegen - levensduur verlengend - voorbereiding	60.000	60.000	60.000	60.000	25 jaar
Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan	200.000	200.000	200.000		15 jaar
Aankoop strategische ruilgronden tbv natuur- en landschapsontwikkeling	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	-
GRP (bouwkundig)	1.162.480	997.920	997.920	997.920	50 jaar
GRP - voorbereiding	136.080	136.080	136.080	136.080	50 jaar
GRP (elektromechanisch)		177.000	177.000	177.000	15 jaar
Omgevingsdienst	156.000				7 jaar
Totaal programma 3 duurzaam wonen	**6.554.560**	**5.911.000**	**5.911.000**	**5.711.000**	
Programma 5 Financiën en middelen					
Meubilair raadzaal tbv BOB model	20.000				10 jaar
Ford Transit, gesloten bestelwagen, dubbele cabine	48.000				10 jaar
Rioolspuitwagen HD de luxe super	14.000				8 jaar
Heetwaterunit Empas		14.500			5 jaar
Kleine tractiemiddelen		10.000			10 jaar
Straatcompressor Atlas copco			19.000		5 jaar
Kleine tractiemiddelen				17.300	10 jaar
Iveco Daily met laadbak, voorzien van kraan				52.700	10 jaar
Iveco Dailymet laadbak				41.800	10 jaar
Iveco Daily met laadbak				41.500	10 jaar
Iveco Daily met laadbak, 3-zijdig keepend				44.900	10 jaar
Iveco Daily				41.700	10 jaar
Ford Transit, gesloten bestelwagen				31.700	10 jaar
Ford Transit, gesloten bestelwagen				31.700	10 jaar
Ford Transit, gesloten bestelwagen				31.700	10 jaar
Ford Transit, gesloten bestelwagen				31.700	10 jaar
Ford Transit, gesloten bestelwagen				31.700	10 jaar
Caterpillar 906H2				52.300	10 jaar
Caterpillar GP 20CN				13.600	10 jaar
Jenssen A540, met eigen motor op onderstel				22.500	10 jaar
Totaal programma 5 Financiën en middelen	**82.000**	**24.500**	**19.000**	**486.800**	
Totaal programmabegroting 2020-2023	**6.636.560**	**5.935.500**	**5.930.000**	**6.197.800**	

1.4 Stand en verloop reserves en voorzieningen

Nummer	Naam van de reserve / voorziening	BEGROTINGSJAAR 2020			
		Saldo aanvang begrotings-jaar	Subtotaal vermeer-deringen	Subtotaal vermin-deringen	Saldo eind begrotings-jaar
	Reserves van de Algemene Dienst				
	Algemene reserves				
9000000	Algemene reserve	**8.679.983**	230.000	277.155	**8.632.828**
9000001	Algemene reserve, onverdeeld rekeningsaldo	**0**	0	0	**0**
	Totaal algemene reserves	**8.679.983**	230.000	277.155	**8.632.828**
	Bestemmingreserves				
9100023	Bruteringsreserve dekking kapitaallasten zwembad	**124.887**	0	4.960	**119.927**
9100033	Reserve gemeenschapshuizen	**126.764**	0	0	**126.764**
9100037	Bruteringsreserve multifunctionele accommodatie	**490.848**	0	14.259	**476.589**
9100040	Bruteringsreserve gebruiksveilig maken Techn. School	**5.519**	0	2.388	**3.131**
9100047	Bruteringsreserve gemeentehuis	**7.573.500**	0	222.500	**7.351.000**
9100049	Bruteringsreserve MFA Margraten	**925.750**	0	224.250	**701.500**
9100051	Reserve personeel	**143.730**	0	0	**143.730**
9100083	Reserve frictiekosten	**250.000**	233.155	233.155	**250.000**
9100054	Reserve prioriteiten	**0**	0	0	**0**
9100055	Reserve bestemmingsplannen (Grex)	**0**	0	0	**0**
9100062	Bestemmingsreserve bomen	**34.965**	0	1.000	**33.965**
9100064	Bestemmingsreserve organisatie-ontwikkeling	**91.759**	0	30.000	**61.759**
9100069	Reserve gladheidsbestrijding	**0**	0	0	**0**
9100070	Reserve Brainport	**76.170**	0	0	**76.170**
9100071	Bestemmingsreserve gemeentelijk kwaliteitsfonds	**119.770**	0	69.770	**50.000**
9100072	Reserve dekking kosten inzake onderzoek samenvoeging sociale diensten	**0**	0	0	**0**
9100073	Reserve onderhoud gemeentegebouwen	**0**	0	0	**0**
9100081	Bruteringsreserve aanpassingen / nieuwbouw SOVSO-school	**1.497.500**	0	510.000	**987.500**
9100080	Reserve sociaal domein	**216.570**	0	216.570	**0**
9100082	Bruteringsreserve waterveld C&K (Hockeer)	**141.737**	0	4.888	**136.849**
	Totaal bestemmingsreserves	**11.819.469**	233.155	1.533.740	**10.518.884**
	Voorzieningen van de algemene dienst				
9300007	Voorziening gemeentegebouwen	**534.486**	325.000	442.475	**417.011**
9300014	Voorziening Dubieuze debiteuren	**185.783**	0	0	**185.783**
9300032	Voorziening MTB	**1.331.000**	0	0	**1.331.000**
9300035	Voorziening parkeervoorzieningen	**80.000**	0	0	**80.000**
9300042	Voorziening op verkoop venn BV	**0**	0	0	**0**
9300043	Voorziening afvalstoffenheffing	**88.608**	0	30.398	**58.210**
9300048	Voorziening pensioenen voormalige wethouders	**942.588**	0	48.627	**893.961**
9300051	Voorziening onderhoud gemeentelijke sportvelden	**205.202**	105.000	189.108	**121.094**
9300052	Voorziening GRP	**1.438.608**	0	392.365	**1.046.243**
9300053	Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	**52.789**	0	0	**52.789**
9300062	Voorziening herstructurering MTB	**60.973**	0	0	**60.973**
9300067	Voorziening Escrow verkoop Attero	**50.566**	0	0	**50.566**
8930068	Voorziening inhouding ww-reparatie	**6.383**	0	0	**6.383**
	Totaal voorzieningen	**4.976.986**	430.000	1.102.973	**4.304.013**
	TOTAAL GENERAAL	**25.476.438**	893.155	2.913.868	**23.455.725**

Nummer	Naam van de reserve / voorziening	BEGROTINGSJAAR 2021			
		Saldo aanvang begrotings-jaar	Subtotaal vermeer-deringen	Subtotaal vermin-deringen	Saldo eind begrotings-jaar
	Reserves van de Algemene Dienst				
	Algemene reserves				
9000000	Algemene reserve	**8.632.828**	230.000	234.430	**8.628.398**
9000001	Algemene reserve, onverdeeld rekeningsaldo	**0**	0	0	**0**
	Totaal algemene reserves	**8.632.828**	230.000	234.430	**8.628.398**
	Bestemmingreserves				
9100023	Bruteringsreserve dekking kapitaallasten zwembad	**119.927**	0	4.960	**114.967**
9100033	Reserve gemeenschapshuizen	**126.764**	0	0	**126.764**
9100037	Bruteringsreserve multifunctionele accommodatie	**476.589**	0	14.259	**462.330**
9100040	Bruteringsreserve gebruiksveilig maken Techn. School	**3.131**	0	0	**3.131**
9100047	Bruteringsreserve gemeentehuis	**7.351.000**	0	222.500	**7.128.500**
9100049	Bruteringsreserve MFA Margraten	**701.500**	0	224.250	**477.250**
9100051	Reserve personeel	**143.730**	0	0	**143.730**
9100083	Reserve frictiekosten	**250.000**	234.430	234.430	**250.000**
9100054	Reserve prioriteiten	**0**	0	0	**0**
9100055	Reserve bestemmingsplannen (Grex)	**0**	0	0	**0**
9100062	Bestemmingsreserve bomen	**33.965**	0	1.000	**32.965**
9100064	Bestemmingsreserve organisatie-ontwikkeling	**61.759**	0	0	**61.759**
9100069	Reserve gladheidsbestrijding	**0**	0	0	**0**
9100070	Reserve Brainport	**76.170**	0	76.170	**0**
9100071	Bestemmingsreserve gemeentelijk kwaliteitsfonds	**50.000**	0	50.000	**0**
9100072	Reserve dekking kosten inzake onderzoek samenvoeging sociale diensten	**0**	0	0	**0**
9100073	Reserve onderhoud gemeentegebouwen	**0**	0	0	**0**
9100081	Bruteringsreserve aanpassingen / nieuwbouw SOVSO-school	**987.500**	0	140.000	**847.500**
9100080	Reserve sociaal domein	**0**	0	0	**0**
9100082	Bruteringsreserve waterveld C&K (Hockeer)	**136.849**	0	4.888	**131.961**
	Totaal bestemmingsreserves	**10.518.884**	234.430	972.457	**9.780.857**
	Voorzieningen van de algemene dienst				
9300007	Voorziening gemeentegebouwen	**417.011**	325.000	471.819	**270.192**
9300014	Voorziening Dubieuze debiteuren	**185.783**	0	0	**185.783**
9300032	Voorziening MTB	**1.331.000**	0	0	**1.331.000**
9300035	Voorziening parkeervoorzieningen	**80.000**	0	0	**80.000**
9300042	Voorziening op verkoop venn BV	**0**	0	0	**0**
9300043	Voorziening afvalstoffenheffing	**58.210**	0	8.028	**50.182**
9300048	Voorziening pensioenen voormalige wethouders	**893.961**	0	48.627	**845.334**
9300051	Voorziening onderhoud gemeentelijke sportvelden	**121.094**	105.000	164.245	**61.849**
9300052	Voorziening GRP	**1.046.243**	0	344.016	**702.227**
9300053	Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	**52.789**	0	0	**52.789**
9300062	Voorziening herstructurering MTB	**60.973**	0	0	**60.973**
9300067	Voorziening Escrow verkoop Attero	**50.566**	0	0	**50.566**
8930068	Voorziening inhouding ww-reparatie	**6.383**	0	0	**6.383**
	Totaal voorzieningen	**4.304.013**	430.000	1.036.735	**3.697.278**
	TOTAAL GENERAAL	**23.455.725**	894.430	2.243.622	**22.106.533**

Nummer	Naam van de reserve / voorziening	BEGROTINGSJAAR 2022			
		Saldo aanvang begrotings-jaar	Subtotaal vermeer-deringen	Subtotaal vermin-deringen	Saldo eind begrotings-jaar
	Reserves van de Algemene Dienst				
	Algemene reserves				
9000000	Algemene reserve	**8.628.398**	230.000	234.430	**8.623.968**
9000001	Algemene reserve, onverdeeld rekeningsaldo	**0**	0	0	**0**
	Totaal algemene reserves	**8.628.398**	230.000	234.430	**8.623.968**
	Bestemmingreserves				
9100023	Bruteringsreserve dekking kapitaallasten zwembad	**114.967**	0	4.960	**110.007**
9100033	Reserve gemeenschapshuizen	**126.764**	0	0	**126.764**
9100037	Bruteringsreserve multifunctionele accommodatie	**462.330**	0	14.259	**448.071**
9100040	Bruteringsreserve gebruiksveilig maken Techn. School	**3.131**	0	0	**3.131**
9100047	Bruteringsreserve gemeentehuis	**7.128.500**	0	222.500	**6.906.000**
9100049	Bruteringsreserve MFA Margraten	**477.250**	0	224.250	**253.000**
9100051	Reserve personeel	**143.730**	0	0	**143.730**
9100083	Reserve frictiekosten	**250.000**	234.430	234.430	**250.000**
9100054	Reserve prioriteiten	**0**	0	0	**0**
9100055	Reserve bestemmingsplannen (Grex)	**0**	0	0	**0**
9100062	Bestemmingsreserve bomen	**32.965**	0	1.000	**31.965**
9100064	Bestemmingsreserve organisatie-ontwikkeling	**61.759**	0	0	**61.759**
9100069	Reserve gladheidsbestrijding	**0**	0	0	**0**
9100070	Reserve Brainport	**0**	0	0	**0**
9100071	Bestemmingsreserve gemeentelijk kwaliteitsfonds	**0**	0	0	**0**
9100072	Reserve dekking kosten inzake onderzoek samenvoeging sociale diensten	**0**	0	0	**0**
9100073	Reserve onderhoud gemeentegebouwen	**0**	0	0	**0**
9100081	Bruteringsreserve aanpassingen / nieuwbouw SOVSO-school	**847.500**	0	0	**847.500**
9100080	Reserve sociaal domein	**0**	0	0	**0**
9100082	Bruteringsreserve waterveld C&K (Hockeer)	**131.961**	0	4.888	**127.073**
	Totaal bestemmingsreserves	**9.780.857**	234.430	706.287	**9.309.000**
	Voorzieningen van de algemene dienst				
9300007	Voorziening gemeentegebouwen	**270.192**	425.000	515.031	**180.161**
9300014	Voorziening Dubieuze debiteuren	**185.783**	0	0	**185.783**
9300032	Voorziening MTB	**1.331.000**	0	0	**1.331.000**
9300035	Voorziening parkeervoorzieningen	**80.000**	0	0	**80.000**
9300042	Voorziening op verkoop venn BV	**0**	0	0	**0**
9300043	Voorziening afvalstoffenheffing	**50.182**	14.342	0	**64.524**
9300048	Voorziening pensioenen voormalige wethouders	**845.334**	0	48.627	**796.707**
9300051	Voorziening onderhoud gemeentelijke sportvelden	**61.849**	105.000	86.150	**80.699**
9300052	Voorziening GRP	**702.227**	0	313.033	**389.194**
9300053	Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	**52.789**	0	0	**52.789**
9300062	Voorziening herstructurering MTB	**60.973**	0	0	**60.973**
9300067	Voorziening Escrow verkoop Attero	**50.566**	0	0	**50.566**
8930068	Voorziening inhouding ww-reparatie	**6.383**	0	0	**6.383**
	Totaal voorzieningen	**3.697.278**	544.342	962.841	**3.278.779**
	TOTAAL GENERAAL	**22.106.533**	1.008.772	1.903.558	**21.211.747**

Naam van de reserve / voorziening	BEGROTINGSJAAR 2023			
	Saldo aanvang begrotings-jaar	Subtotaal vermeer-deringen	Subtotaal vermin-deringen	Saldo eind begrotings-jaar
Reserves van de Algemene Dienst				
Algemene reserves				
Algemene reserve	**8.623.968**	230.000	0	**8.853.968**
Algemene reserve, onverdeeld rekeningsaldo	**0**	0	0	**0**
Totaal algemene reserves	**8.623.968**	230.000	0	**8.853.968**
Bestemmingreserves				
Bruteringsreserve dekking kapitaallasten zwembad	**110.007**	0	4.960	**105.047**
Reserve gemeenschapshuizen	**126.764**	0	0	**126.764**
Bruteringsreserve multifunctionele accommodatie	**448.071**	0	14.259	**433.812**
Bruteringsreserve gebruiksveilig maken Techn. School	**3.131**	0	0	**3.131**
Bruteringsreserve gemeentehuis	**6.906.000**	0	222.500	**6.683.500**
Bruteringsreserve MFA Margraten	**253.000**	0	224.250	**28.750**
Reserve personeel	**143.730**	0	0	**143.730**
Reserve frictiekosten	**250.000**	0	234.430	**15.570**
Reserve prioriteiten	**0**	0	0	**0**
Reserve bestemmingsplannen (Grex)	**0**	0	0	**0**
Bestemmingsreserve bomen	**31.965**	0	1.000	**30.965**
Bestemmingsreserve organisatie-ontwikkeling	**61.759**	0	0	**61.759**
Reserve gladheidsbestrijding	**0**	0	0	**0**
Reserve Brainport	**0**	0	0	**0**
Bestemmingsreserve gemeentelijk kwaliteitsfonds	**0**	0	0	**0**
Reserve dekking kosten inzake onderzoek samenvoeging sociale diensten	**0**	0	0	**0**
Reserve onderhoud gemeentegebouwen	**0**	0	0	**0**
Bruteringsreserve aanpassingen / nieuwbouw SOVSO-school	**847.500**	0	0	**847.500**
Reserve sociaal domein	**0**	0	0	**0**
Bruteringsreserve waterveld C&K (Hockeer)	**127.073**	0	4.888	**122.185**
Totaal bestemmingsreserves	**9.309.000**	0	706.287	**8.602.713**
Voorzieningen van de algemene dienst				
Voorziening gemeentegebouwen	**180.161**	425.000	482.584	**122.577**
Voorziening Dubieuze debiteuren	**185.783**	0	0	**185.783**
Voorziening MTB	**1.331.000**	0	0	**1.331.000**
Voorziening parkeervoorzieningen	**80.000**	0	0	**80.000**
Voorziening op verkoop venn BV	**0**	0	0	**0**
Voorziening afvalstoffenheffing	**64.524**	36.712	0	**101.236**
Voorziening pensioenen voormalige wethouders	**796.707**	0	48.627	**748.080**
Voorziening onderhoud gemeentelijke sportvelden	**80.699**	105.000	169.265	**16.434**
Voorziening GRP	**389.194**	0	283.636	**105.558**
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	**52.789**	0	0	**52.789**
Voorziening herstructurering MTB	**60.973**	0	0	**60.973**
Voorziening Escrow verkoop Attero	**50.566**	0	0	**50.566**
Voorziening inhouding ww-reparatie	**6.383**	0	0	**6.383**
Totaal voorzieningen	**3.278.779**	566.712	984.112	**2.861.379**
TOTAAL GENERAAL	**21.211.747**	796.712	1.690.399	**20.318.060**

1.5 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In dit overzicht lichten wij de algemene dekkingsmiddelen toe. Dit zijn inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel hebben. Voor een aantal algemene dekkingsmiddelen verwijzen we voor een meer uitvoerigere toelichting naar een ander onderdeel van deze begroting.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	2020	2021	2022	2023
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.957.764	6.132.764	6.208.215	6.283.215
Algemene uitkering	33.424.913	33.965.400	34.319.614	35.092.781
Dividend	149.488	149.488	149.488	149.488
Saldo van de financieringsfunctie	-205.131	-172.623	-140.068	-198.684
Overige algemene dekkingsmiddelen	898.684	909.697	909.697	909.697
Totaal	**40.225.718**	**40.984.726**	**41.446.946**	**42.236.497**

Lokale heffingen
Van de lokale heffingen maken de Ozb, hondenbelasting, (water)toeristenbelasting, en forensenbelasting deel uit van de algemene dekkingsmiddelen. Deze heffingen hebben geen specifiek bestedingsdoel.
In de paragraaf Lokale Heffingen wordt uitgebreid ingegaan op alle lokale heffingen.

Algemene uitkering
De uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit drie onderdelen: de algemene uitkering, de decentralisatie-uitkeringen en de integratie-uitkeringen. In dit overzicht is de volledige uitkering vermeld.
In het overzicht opbouw algemene uitkering wordt gedetailleerd ingegaan hoe de gemeentefondsuitkering is berekend.

Dividenden
In de begroting hebben we dividend van de BNG.

Financieringsfunctie
Met de financieringsfunctie wordt het resultaat bedoeld dat gehaald wordt op het financieren van onze activiteiten. Hierbij gaat het om het resultaat tussen de rentekosten (lang en kort) en opbrengsten van uitgezette gelden.
In de paragraaf Financiering wordt nader ingegaan op het financieringsresultaat.

Overige algemene dekkingsmiddelen
Onder de overige algemene dekkingsmiddelen is een opbrengst uit compensabele BTW meegenomen.
Bij de tariefbepaling van de Afvalstoffenheffing en rioolheffing is – bij de invoering van het BTW-

compensatiefonds – bepaald dat gemeenten hun tarieven inclusief BTW mogen bepalen. De feitelijke BTW-druk op beide beleidsvelden mag echter via het BTW-compensatiefonds teruggevorderd worden. Het derhalve optredende verschil, zijnde de BTW, mag als “overig algemeen dekkingsmiddel” ingezet worden.

1.6 Opbouw algemene uitkering 2020-2023

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
1c Waarde niet-woningen eigenaren	-467.458,94	-467.458,94	-467.458,94	-467.458,94
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	-338.201,38	-338.201,38	-338.201,38	-338.201,38
1a Waarde woningen eigenaren	-2.196.173,01	-2.196.173,01	-2.196.173,01	-2.196.173,01
Subtotaal	**-3.001.833,33**	**-3.001.833,33**	**-3.001.833,33**	**-3.001.833,33**

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
1e OZB waarde niet-woningen	112.727,01	112.727,01	112.727,01	112.727,01
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	645.061,94	633.606,90	633.606,90	633.606,90
3a Eén-ouder-huishoudens	478.205,75	481.400,59	450.676,49	450.851,39
2 Inwoners	4.133.934,00	4.158.604,80	4.179.615,00	4.195.574,34
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	681.527,90	683.425,74	683.222,40	682.883,50
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	55.867,72	55.888,85	55.888,85	55.888,85
7 Lage inkomens	79.691,48	79.769,66	79.769,66	79.769,66
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	956.082,98	954.298,67	947.778,08	940.770,73
12 Minderheden	98.515,00	98.521,10	98.521,10	98.521,10
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	127.486,31	127.027,00	127.027,00	127.027,00
3b Huishoudens	1.023.508,20	1.023.508,20	1.023.508,20	1.023.508,20
3c Eenpersoonshuishoudens	148.435,56	149.623,74	149.536,80	149.304,96
8b Loonkostensubsidie	15.633,68	15.633,68	15.633,68	15.633,68
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	3.210.377,10	3.228.829,08	3.059.240,23	3.060.176,20
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	81.014,53	81.783,45	74.778,48	74.819,12
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	-1.001.715,92	-1.010.999,43	-924.408,06	-924.900,99
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-912.511,13	-920.926,13	-842.016,38	-842.456,25
3h Ouders met (langdurig) psychisch medicijngebruik	387.462,02	391.036,91	357.536,69	357.728,20
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	245.416,69	247.682,19	226.465,29	226.585,46
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	33.392,84	33.688,72	30.801,16	30.817,28
8d Bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	31.749,76	48.037,92	43.918,28	43.941,24
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	1.243.342,40	1.257.136,60	1.169.167,60	1.169.144,00
11c-2 Wajong	199.002,64	201.826,08	201.626,56	201.102,24
3i-2 Medicijngebruik met drempel	1.567.178,25	1.608.747,64	1.614.198,29	1.617.251,60
8e Re-integratie klassiek	40.173,54	40.154,30	40.136,60	40.119,84
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	78.418,90	81.316,15	81.316,15	81.316,15
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	642,96	678,68	678,68	678,68
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	119,34	125,97	125,97	125,97
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	8.769,00	9.079,80	9.079,80	9.074,25
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	35.144,76	36.329,04	36.329,04	36.306,80
3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	28.647,99	29.634,78	29.634,78	29.616,65
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	30.029,22	30.701,83	30.279,28	29.841,91
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	75.964,38	77.663,38	76.595,99	75.491,02
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	40.627,52	41.535,53	40.964,33	40.373,46
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	90.966,38	94.405,91	94.405,91	94.341,47
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	230.313,61	239.021,04	239.026,14	238.857,91
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	123.344,37	128.006,12	128.007,68	127.917,19
13 Klantenpotentieel lokaal	813.563,10	815.155,20	814.978,30	814.801,40
14 Klantenpotentieel regionaal	70.387,60	70.506,80	70.506,80	70.506,80
15d Leerlingen (V)SO	102.207,85	102.207,85	102.207,85	102.207,85
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	-46.120,73	-46.575,16	-42.590,27	-42.613,18
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	-84.876,58	-85.694,96	-78.359,80	-78.401,96
38 Bedrijfsvestigingen	204.727,60	204.727,60	204.727,60	204.727,60
31a ISV (a) stadsvernieuwing	4.023,28	4.023,28	4.023,28	4.023,28
31b ISV (b) herstructurering	778,51	778,51	778,51	778,51
36 Kernen	181.435,40	181.435,40	181.435,40	181.435,40
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	297.566,00	297.566,00	297.566,00	297.566,00
36a Kernen met 500 of meer adressen	301.140,50	301.474,25	301.450,60	301.388,55
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	3.445,68	3.445,68	3.445,68	3.445,68
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	5.604,40	5.630,47	5.653,28	5.675,22
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	327.268,73	328.679,13	331.207,39	333.794,34
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	59.476,17	59.476,17	59.476,17	59.476,17
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	556.108,20	556.108,20	556.108,20	556.108,20
21 Oppervlakte bebouwing	128.853,03	128.853,03	128.853,03	128.853,03
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	74.952,93	74.952,93	74.952,93	74.952,93
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	411.292,80	411.292,80	411.292,80	411.292,80
19 Oppervlakte binnenwater	4.598,00	4.598,00	4.598,00	4.598,00
16 Oppervlakte land	318.538,92	318.538,92	318.538,92	318.538,92
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	208.558,84	208.558,84	208.558,84	208.558,84
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	693.549,36	698.682,96	703.816,56	708.950,16
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	617.555,61	622.126,71	626.697,81	631.268,91
39 Vast bedrag	249.626,63	250.081,99	250.082,20	250.073,33
Subtotaal	**19.928.810,52**	**20.066.162,10**	**19.915.405,74**	**19.936.343,49**

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)				
Jaren	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Uitkeringsfactor	1,619	1,661	1,696	1,735
Subtotaal (B x C (=uf))	**32.264.744,24**	**33.329.895,25**	**33.776.528,13**	**34.589.555,95**

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Maatstaf	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	61.657,00	61.657,00	61.657,00	61.657,00
56b Cumulatieregeling gemeentefonds (SU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
61 Suppletieregeling OZB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
56e Suppletie-uitkering Jeugdzorg	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	**61.657,00**	**61.657,00**	**61.657,00**	**61.657,00**

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Maatstaf	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	101.022,00	101.022,00	101.022,00	101.022,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	46.834,00	46.834,00	46.834,00	46.834,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	54.611,00	54.611,00	54.611,00	54.611,00
262 Schulden en armoede (DU)	19.909,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
266 Maatschappelijke begeleiding (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	8.203,00	8.203,00	8.203,00	8.203,00
320 Verhoging taalniveau statushouders (DU)	29.761,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
324 Sportakkoorden (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	**260.340,00**	**210.670,00**	**210.670,00**	**210.670,00**

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein				
Maatstaf	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
260 Participatie (IU)	1.982.943,00	1.883.684,00	1.865.036,00	1.743.089,00
261 Voogdij/18+ (IU)	1.941.704,00	1.941.704,00	1.941.704,00	1.941.704,00
Subtotaal	**3.924.647,00**	**3.825.388,00**	**3.806.740,00**	**3.684.793,00**

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker				
Aanvullingen v/d gebruiker	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Gemeenteposten:				
Stelpost bezuinigingen rijk 2012-2015	0	0	0	0
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**

Totaal	**33.509.554,91**	**34.425.776,92**	**34.853.761,80**	**35.544.842,62**